

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัย
ที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล

ปริญญานิพนธ์

ของ

เพียงจิต โรจน์คุภรัตน์

- ๑ ต.ค. 2532

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากามหลังผู้ขอ

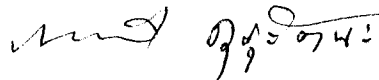
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต

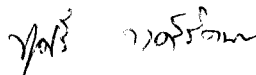
ธันวาคม 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

• 168742

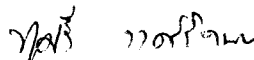
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้ว สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

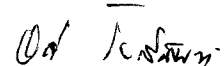
 ประธาน
(ผศ. ดร.ภรณ์ กุรุตันตะ)

 กรรมการ
(รศ.ชูศรี วงศ์รัตนตะ)

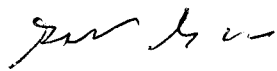
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
(ผศ. ดร.ภรณ์ กุรุตันตะ)

 กรรมการ
(รศ.ชูศรี วงศ์รัตนตะ)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. ดร.อารี รังสินันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 รองอธิการบดี
(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2532

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณี กุรุรัตน์ และรองศาสตราจารย์ ชุศรี วงศ์รัตน์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรคล สุขุมิติ รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิชัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรีกษาและช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้มาตั้งแต่ต้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อารี รังสินนท์ ที่กรุณาให้พิมพ์แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์และฝึกตรวจให้คะแนนอย่างใกล้ชิด

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ ครูประจำชั้น เด็กเล็กและอาจารย์โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกสิกร) จังหวัดน่านทุกท่านที่กรุณาให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการศึกษาทดลองและเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณสุกกุล เกียรติสุนทร คุณกฤษฎา ต่วนประสิทธิ์ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เบียดเบียนกำลังใจ อีกทั้งสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

เพียงจิต ไรจันสุภรัตน์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูริทลิ่ง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความคิดสร้างสรรค์	10
	กิจกรรมวาดรูปสำหรับเด็กปฐมวัย	30
	การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม	35
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	51
3	วิธีดำเนินการวิจัย	53
	ประชากร	53
	กลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่ม	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
	การดำเนินการทดลอง	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	67
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	78
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	78
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	79
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	82
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	101

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	54
2	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับเป็นรายบุคคลก่อนเริ่มการทดลอง	56
3	การสลับกลุ่มเข้ารับการทดลอง	66
4	ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดสร้างสรรค์รวมของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรม วาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล	70
5	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับเป็นรายบุคคล	72
6	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำ กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล	73
7	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำ กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล	74
8	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำ กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล	75
9	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำ กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม	76
10	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำ กิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล	77

คำนำ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม ทั้งนี้เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำอันเป็นการบุกเบิกความก้าวหน้าทั้งทางเทคโนโลยีและวิทยาการทั้งปวง ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ ทอร์เรนซ์ (Torrance) ที่ว่าในบรรดาความคิดทั้งหลาย ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาก เพราะลักษณะที่โดดเด่นของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่หลายประการและที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการมีความคิดริเริ่มเกิดขึ้นในสมองแล้วถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาในรูปของการกระทำ ความคิดสร้างสรรค์จึงก่อให้เกิดความรู้และประดิษฐกรรมใหม่ ๆ ตลอดจนการนำความรู้และประดิษฐกรรมนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาอันจะช่วยอำนวยความสะดวกและประโยชน์สุขในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์มากยิ่งขึ้น (Torrance. 1962 : 17) ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาเช่นปัจจุบัน บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ย่อมเป็นที่ต้องการของสังคมมากขึ้นทั้งนี้เพราะความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการที่จะเข้าใจปัญหา การแก้ไขและคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นทำให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาได้ดี (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523 : 6 - 9) ซึ่งสอดคล้องกับที่ ชม ภูมิภาค ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาขั้นสูง (ชม ภูมิภาค. 2516 : 217 - 218) ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นคุณลักษณะที่ควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นในบุคคล

โดยทั่วไปแล้ว เรามักจะพบว่าลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยจะสอนให้เด็กประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบตามคำสอนของผู้ใหญ่ในลักษณะว่านอนสอนง่าย จากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้อิสระทางความคิดแก่เด็ก มักสอนให้เด็กเชื่อฟังและเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองมีอำนาจเหนือเด็ก ด้วยเกรงว่าเด็กจะเข้าใจและกระด้างกระเดื่องต่อพ่อแม่ (บุญเย็น ประกอบแสง. 2528 : 95) และเมื่อเปรียบเทียบเด็กวัยรุ่นไทยกับเด็กชาติอื่นคือ เอธิโอเปีย จีน (ไต้หวัน) อิสราเอล อินเกีย และสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กวัยรุ่นไทยจะมีความมั่นคงทางจิตใจน้อยที่สุดและพ่อแม่ไทยมีความคาดหวังให้ลูกเป็นอิสระจากครอบครัวน้อยที่สุดเช่นกัน (Raback and others. 1980 : 153 - 162) ในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นเป็นการให้การศึกษอบรมและเลี้ยงดูเด็กให้เจริญงอกงาม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดของจุดมุ่งหมายแต่ละด้านหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 5) จุดมุ่งหมายประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้คือ การส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่จากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ทักษะกระบวนการคิดเป็นทักษะที่ครูให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรือไม่ให้ความสำคัญเลย และการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมเกือบตลอดเวลา พฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเกือบไม่มีเลย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 103, 96) และจากการศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่าการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เด็กมีโอกาสดิฉัน ริเริ่ม และสนองตอบน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 177, 184) ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทยทั้งจากที่บ้านและทางโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้สอนให้เด็กคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระด้วยตนเองเท่าที่ควร ลักษณะดังกล่าวทำให้ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้รับการพัฒนามาแต่ปฐมวัย

การที่ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้รับการพัฒนามาแต่ปฐมวัยนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสูญเสียโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาความสามารถในด้านนี้ ซึ่ง สตรอม (Strom) กล่าวว่า ทุกคนมีศักยภาพ

ทางความคิดสร้างสรรค์แต่อาจมีปริมาณแตกต่างกัน ถ้าศักยภาพได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Strom. 1969 : 247) เช่นเดียวกัน เกล (Gale) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพที่อาจส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัยแล้ว ความสามารถด้านนี้ก็จะไม่พัฒนาขึ้น อาจหยุดชะงักหรือฝ่อไปในที่สุด (Gale. 1960 : 430) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรจะได้ฝึกฝนพัฒนาตั้งแต่วัยแรก ๆ และถ้ามิได้รับการช่วยเหลือสร้างเสริมด้วยวิธีการที่ถูกต้องในช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้วเป็นการยากต่อการฝึกภายหลัง (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523 : 1) ตามทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson) วัย 3 - 6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในทางตรงข้ามหากเด็กถูกจำกัด ควบคุม การคิดและการกระทำ เด็กจะเกิดความรู้สึกอายและไม่กล้าที่จะคิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลเสียต่อพัฒนาการในขั้นต่อ ๆ ไป (Richard and Norman. 1977 : 199 - 202) เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เล็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัย 3 - 6 ปี

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำได้หลายวิธี อาทิ ใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ ใช้แบบฝึกวาดภาพ การให้เด็กหัดนิทาน การตั้งคำถามให้เด็กคิดหาคำตอบหลาย ๆ ทาง การให้เด็กเล่นกับของเล่นสร้างสรรค์ การให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะ เป็นต้น หลักสำคัญของวิธีการเหล่านี้ก็คือการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด จินตนาการ แสดงความรู้สึกและแสดงออกตามความคิด จินตนาการนั้น (อารี รังสินธุ์. 2527 : 113, 141 - 171)

กิจกรรมศิลปะมีบทบาทที่เด่นชัดในการสร้างเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก (เลิฟ อานันทนะ. 2529 : 134) การวาดรูปเป็นกิจกรรมศิลปะที่ให้โอกาสเด็กได้คิด จินตนาการ แล้วแสดงออกมาเป็นรูปภาพ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำเด็กสู่จุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ถ้าให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม จะทำให้เด็กได้รับความหลากหลายของความคิด จินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งจากการพูดคุย การได้เห็นวิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และจากการสื่อความหมายกันด้วยผลงาน เช่น รูปภาพ ซึ่งอาจเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กเพิ่มความสามารถในการคิดสร้างสรรค์อีกทางหนึ่งก็ได้จากการวิจัยของ เชื้อน เสือคำ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อยมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยตนเองตามลำพัง (เชื้อน เสือคำ. 2521 : 74 - 75) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราณีต มาลัยวงษ์ ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะโดยวิธีสอนแบบปกติ (ปราณีต มาลัยวงษ์. 2523 : 74 - 77)

นอกจากนี้ ผลการทดลองให้เด็กในระดับประถมศึกษาวาดภาพเป็นกลุ่มชี้ให้เห็นว่า ศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและต้องการอิสระเสรี แต่ก็สามารถให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ถ้าได้รับการฝึกหัดตั้งแต่เยาว์วัยอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเด็กส่วนมากพอใจกับวิธีการดังกล่าว (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 146 - 147) และเมื่อพิจารณาความสามารถในการเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัยแล้ว เด็กอายุ 5 - 6 ปี เริ่มมีการร่วมมือกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้ (Munsinger. 1975 : 19)

การให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะเป็นกลุ่มจึงเป็นวิธีการที่น่าจะนำมาใช้กับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 5 - 6 ปี ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก และทำให้เด็กมีโอกาสได้คิด จินตนาการแล้วแสดงออกมาเป็นผลงานตามหลักของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังอาจเป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้มากกว่าการให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะด้วยตนเองตามลำพัง

กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีหลายลักษณะ แต่เนื่องจากการวาดรูปด้วยสีเทียนเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติได้ และครูปฐมวัยทั่วไปจัดให้แก่เด็ก

เป็นประจำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะการวาดรูปด้วยสีเทียนมาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลว่าจะมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.1 เพื่อเปรียบเทียบความคิดคล่องแคล่วระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดละเอียดลออระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม และเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบผลของการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. ทำให้ครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กตระหนักถึงคุณค่าของวิธีการจัดกิจกรรมวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนำไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกลีกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกลีกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน โดยวิธีจับสลากจากประชากรมา 1 ห้องเรียน แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยวิธีจับคู่คะแนน (Equate Group) ให้แต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมทางสังคมเหมือนกัน จากนั้นจึงจับสลากอีกครั้งเพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การทำกิจกรรมวาดรูป ซึ่งแบ่งเป็น

3.1.1 การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

3.1.2 การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 ความคิดคล่องแคล่ว

3.2.2 ความคิดริเริ่ม

3.2.3 ความคิดละเอียดลออ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เร้า พฤติกรรมที่ตอบสนองดังกล่าวถือเป็นพฤติกรรมของความคิดสร้างสรรค์ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณในการตอบสนองได้มากในเวลาจำกัด

1.2 ความคิดริเริ่ม หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดสิ่งแปลกใหม่ และแตกต่างไปจากความคิดง่าย ๆ ธรรมดา และไม่ซ้ำกับผู้อื่น

1.3 ความคิดละเอียดลออ หมายถึงความคิดในรายละเอียดที่นำมาตกแต่งความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์แล้วทำให้ภาพชัดเจนและได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. คำถามอเนกนัย หมายถึงคำถามที่กระตุ้นให้เด็กคิดในหลาย ๆ ด้าน เป็นคำถามที่ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระ และมีคำตอบได้หลายคำตอบ ตัวอย่างเช่น

ถ้านักเรียนเป็นผู้วิเศษนักเรียนจะทำอะไรบ้าง

ถ้าของเล่นในห้องเรียนหายไปหมดนักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง

ถ้านักเรียนได้ยินเสียงดัง บีม! นักเรียนคิดว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง

3. การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม หมายถึง การวาดรูปจากความคิดและจินตนาการที่เกิดจากการฟังนิทานและคำถามอเนกนัยด้วยสีเทียนลงบนกระดาษวาดเขียน โดยเด็กจะวาดรูปร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ซึ่งได้จากการจับสลาก ในการวาดรูปร่วมกันเป็นกลุ่มนี้ เด็กจะได้แลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิด จินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการพูดคุยและสื่อความหมายกันด้วยรูปภาพที่วาด เด็กทุกคนในกลุ่มจะมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจในการวาดรูป รูปที่ออกมาจะเป็นผลงานของเด็กทุกคนในกลุ่ม

4. การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล หมายถึงการวาดรูปจากความคิดและจินตนาการที่เกิดจากการฟังนิทานและคำถามตอบเกี่ยวกับตัวสัตว์เขียนลงบนกระดาษวาดเขียน โดยเด็กจะวาดรูปด้วยตนเองตามลำพัง วิธีนี้เด็กจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจในการวาดรูปด้วยตนเองอย่างอิสระ รูปที่ออกมาจะเป็นผลงานของเด็กเพียงคนเดียว

5. เด็กปฐมวัย หมายถึงเด็กนักเรียนชาย หญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริภัสกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
- 1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 กระบวนการคิดสร้างสรรค์
- 1.5 คุณค่าของการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์
- 1.6 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์
- 1.7 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2. กิจกรรมวาดรูปสำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.1 ความหมายของการวาดรูป
- 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมวาดรูป
- 2.3 พัฒนาการในการวาดรูปของเด็กปฐมวัย
- 2.4 กิจกรรมวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3. การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

- 3.1 ความหมายของกลุ่ม
- 3.2 ประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
- 3.3 การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย
- 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

1. ความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ในเรื่องเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์นั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเสนอดังต่อไปนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 389, 470) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะ "คิดได้หลายทิศหลายทาง" หรือ "แบบอเนกนัย" และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วยความสามารถในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ คนที่มีลักษณะดังกล่าว จะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิดด้วย เกตเซล (Getzels. 1962 : 455 - 450) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันนี้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดที่หาคำตอบหลาย ๆ คำตอบ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีอิสระในการตอบสนอง จึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มาก

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผล หรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลิตผลทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงขบวนการเท่านั้น

วอลเลซ และ โคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความคิดโยงสัมพันธ์ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกาก็นึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก โต๊ะ แก้ว สมุดบันทึก ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไร ยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

เวสต์คอต และ สมิท (Westcott and Smith. 1967 : 2) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นขบวนการทางสมองที่รวมการดึงเอาประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมาแล้วนำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ การจัดรูปใหม่ของความคิดนี้ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลก

แอนเดอร์สัน และคนอื่น ๆ (Anderson and others. 1970 : 90) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแสดงความคิดใหม่ ๆ อันเป็นการกระทำที่บุคคลเลือกจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ความคิดใหม่หรือผลิตผลงานใหม่ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของในระดับต่าง ๆ กัน และความคิดสร้างสรรค์นี้สามารถพัฒนาได้ทุกกระวัยอายุ ถ้าจัดสภาพการณ์ให้เหมาะสม

วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 39) ได้รวบรวมสรุปความคิดเห็นของนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ แล้วให้คำจำกัดความว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยาก เป็นการรวบรวมจินตนาการจากสิ่งเร้าที่เราารู้แล้วให้เป็นสิ่งที่มีประโยชน์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 4) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์คือ ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้งนอกเหนือไปจากลำดับขั้นของการคิดอย่างปกติ เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่จะคิดหลายแง่หลายมุมประสมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม ซึ่งอาจอยู่ในรูปของขบวนการคิด หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา หรืออาจอยู่ในรูปของผลิตผล ความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคลของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา และทฤษฎีความคิดสองลักษณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Model)

กิลฟอร์ด (Guilford) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ของสติปัญญา การศึกษาค้นคว้านี้เน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผล และการแก้ปัญหา กิลฟอร์ดได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็น 3 มิติ (Guilford. 1967 : 60 - 64) คือ

มิติที่ 1 วิธีการคิด (Operation) เป็นมิติที่แสดงลักษณะการทำงานของสมองในลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ คือ

1. การรู้จักและเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถทางสมองที่จะตีความเมื่อเห็นสิ่งเร้าได้ทันทีทันใด เช่น เมื่อเห็นของเล่นรูปร่างกลม ๆ ทำด้วยยางพาราเรียบ ก็บอกได้ว่า เป็นลูกบอล

2. การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะเก็บสะสมความรู้ไว้ แล้วสามารถระลึกออกมาได้เมื่อมีสิ่งเร้า เช่น การจำหมายเลขประจำตัว การท่องสูตรคูณ การซื้อตั๋วคนร้าย

3. การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) เป็นขบวนการของสมองที่จะคิดหลายแง่หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้ได้ความคิดที่แปลกใหม่จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกสิ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า "น้ำ" มาให้มากที่สุด เด็กก็จะตอบว่า น้ำปลา น้ำตาล น้ำกรด ... เป็นต้น

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) เป็นขบวนการของสมองที่จะสรุปหรือตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ และการสรุปเป็นคำตอบนั้น จะมีเพียงคำตอบเดียว เช่น การเลือกคำตอบในการทำข้อสอบแบบเลือกตอบ

5. การประเมิน (Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับความดี ความงาม ความเหมาะสม ความพอใจ โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 2 เนื้อหา (Content) เป็นมิติที่แทนข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิด สมองจะรับสิ่งเหล่านี้เข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ภาพ (Figural) เป็นข้อมูลประเภทรูปธรรม สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น ภาพ แสง เสียง

2. สัญลักษณ์ (Symbolic) เป็นสิ่งเร้าที่ซับซ้อนมากกว่าภาพ เพราะอยู่ในรูปของเครื่องหมาย เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โน้ตดนตรี และรหัสต่าง ๆ

3. ภาษา (Semantic) เป็นสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กัน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความคิดทางภาษา เช่น พ่อ แม่ ชอบ โกรธ

4. พฤติกรรม (Behavior) เป็นข้อมูลที่เป็นการแสดงออกของกริยาอาการ รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การแสดงความคิดเห็น

มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) เป็นมิติที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมอง เมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิติที่ 2 และใช้ความสามารถในการตอบสนองสิ่งเร้า เป็นวิธีการคิดตามมิติที่ 1 ผลที่ได้จะออกมาเป็นมิติที่ 3 ซึ่งมี 6 ลักษณะ คือ

1. หน่วย (Units) หมายถึง ส่วนย่อย ๆ ที่ถูกแยกออกมา มีคุณสมบัติเฉพาะของตนเองที่แตกต่างจากสิ่งอื่น

2. กลุ่ม (Classes) หมายถึง กลุ่มของสิ่งของที่มีคุณสมบัติร่วมกัน เช่น จำพวกของมีคม จำพวกผลไม้

3. ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 พวกเข้าด้วยกันโดยอาศัยลักษณะบางอย่างเป็นเกณฑ์ ความสัมพันธ์อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย กลุ่มกับกลุ่ม หรือระบบกับระบบ เช่น การหาผลตรงข้าม การอุปมาอุปไมย

4. ระบบ (Systems) หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลการคิดหลาย ๆ ฐู่ เข้าด้วยกันอย่างมีระเบียบ

5. การแปลงรูป (Transformations) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุง การให้คำนิยามใหม่ การตีความ การขยายความ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

6. การประยุกต์ (Implications) หมายถึง การคาดหวัง หรือการทำนายเรื่องบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดไว้ให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิม

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญานี้ถือว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ เพราะกิลฟอร์ด (Guilford, 1967 : 138) อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแตกแขนง (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดนี้จะนำไปสู่การประติรูปลักษณะใหม่เพิ่มขึ้น ข้อสรุปของกิลฟอร์ดนี้ ทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเวลาต่อมา

1.2.2 ทฤษฎีความคิดสองลักษณะ ทฤษฎีนี้กำลังได้รับความสนใจโดยทั่วไปเพราะเป็นความรู้ใหม่เกี่ยวกับการทำงานของสมองมนุษย์ มีการเริ่มต้นศึกษาและทดลองโดยกลุ่มนักจิตวิทยาคลินิค ซึ่งมีแนวความคิดเบื้องต้นว่า เพ้าพันธุ์ของมนุษย์อยู่รอดสืบสายมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบันได้ก็เพราะมีสมองอันเชี่ยวชาญ ความเชี่ยวชาญของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะมนุษย์มีสมองที่แบ่งหน้าที่กันเป็นสองส่วนหรือมีสองสมองนั่นเอง (ประมวล ตึกคินสัน, 2527 : 107)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล ได้กล่าวไว้ว่า จากการพยายามค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการทำงานของสมองสองซีกของมนุษย์เป็นเวลากว่า 15 ปี นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันสามารถสรุปได้อย่างแน่นอนแล้วว่า คนเราแต่ละคนจะมีสมองสองซีกทำหน้าที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดในการรับรู้ความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

สมองซีกซ้าย เป็นส่วนที่คิดและมีการทำงานที่ออกมาเป็นรูปธรรม เช่น การนับจำนวน การบอกเวลา การสรรหาถ้อยคำ การหาเหตุผล กฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ การวางแผน เป็นต้น ส่วนสมองซีกขวา เป็นส่วนที่ทำหน้าที่จินตนาการ ใฝ่ฝัน สร้างสรรค์ความคิดแปลกใหม่ การซึมซาบในดนตรีและศิลปะซึ่งความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของคนเราเกิดจากการทำงานของสมองซีกขวานี้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 38 - 39)

ศิริวรรณ และ เกียรติวรรณ อมาตยกุล ได้ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกันว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันมักจะได้รับพัฒนาเพียงสมองซีกใดซีกหนึ่งเป็นพิเศษ โดยไม่ให้ความสนใจในการทำงานของสมองอีกซีกหนึ่งเท่าที่ควร ระบบการศึกษาส่วนใหญ่ที่จัดให้กับเด็กในปัจจุบันมักจะมีมุ่งไปในการพัฒนาสมองซีกซ้ายเป็นส่วนใหญ่ โดยจัดให้เด็กรู้จักการท่องจำ คณิตเลข สรรหาถ้อยคำ ระเบียบกฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ อันเป็นหน้าที่เฉพาะของสมองซีกซ้าย ขณะที่สมองซีกขวาที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับจินตนาการนึกฝัน การคิดแปลกใหม่ ความเป็นศิลปินไม่ก่อกำเนิดโอกาสพัฒนาขึ้นทั้ง ๆ ที่การคิดของสมองทั้งสองซีกก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งคู่ (ศิริวรรณ. 2527 : 3 และ เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 40)

ในปัจจุบันนี้การศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ที่เข้าใจการทำงานของสมองเป็นจำนวนมาก กำลังเรียกร้องและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกของเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นที่คาดหมายกันว่าจะให้ผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่แก่มนุษยชาติ เพราะบรรดางานค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ และความคิดแปลกใหม่ ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการทำงานของสมองซีกขวา แต่ความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวานี้ จะสามารถแสดงหรือบอกให้ผู้อื่นทราบได้ต้องเกิดจากการรวบรวมวิเคราะห์และหาถ้อยคำของสมองซีกซ้ายเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่จะสามารถทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่มนุษยชาติอย่างมหาศาลได้ก็คือ ผู้ที่ได้รับการพัฒนาสมองทั้งสองซีกอย่างเหมาะสม (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 35 - 40)

ทฤษฎีความคิดสองลักษณะนี้ จึงเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่เป็นพื้นฐานแนวความคิดในการพัฒนาและวัดความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล

1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ในการพิจารณาเรื่ององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา ซึ่ง กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 62) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน กว้างไกลหลายทิศทาง ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องตัว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์นี้ตรงกับลักษณะความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) นั่นเอง

กิลฟอร์ด (Guilford. 1969 : 145 - 151) ได้ให้รายละเอียดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น

1.1 ความคิดคล่องแคล่วทางคำถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภท หรือแบบของการคิด โดยแบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้างได้หลายทิศทาง ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับรายละเอียดที่ใช้ในการตกแต่ง เพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ต่อมา กิลฟอร์ด และ ฮอฟฟ์เนอร์ (Guilford and Hoepfner. 1971 : 125 - 143) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม และพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to Problem)
6. ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ (Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction)

1.4 กระบวนการคิดสร้างสรรค์

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 47) กล่าวว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นเมื่อคนเรามุ่งคิดไปสู่จุดมุ่งหมายที่แปลกและใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ

1. ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้ที่ต้องการหรือความไม่เพียงพอในสิ่งต่าง ๆ จะทำให้บุคคลเริ่มคิด เขาจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องราวและแนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่าผลที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในรูปใด และอาจใช้เวลานานจนบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้ตัว

2. ขั้นกรุ่นคิด ต่อจากขั้นเริ่มต้น มีระยะหนึ่งที่มีความรู้ ความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้แต่แรกประสมกลมกลืนกันเข้าเป็นรูปรอย ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดอันนี้อาจหยุดชะงักไปเฉย ๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นมาใหม่อีก

3. ขั้นเกิดความคิด ในระยะที่กำลังกรุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่กำลังเข้ามากับความคิดเก่า ๆ ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ในแนวความคิดใหม่นี้จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ได้นึกได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นเลย

4. ขั้นปรับปรุง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้ว ผู้คิดจะขัดเกลาความคิดนั้นให้หมดจด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หรือต่อเติมเสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นี้ให้รัดกุม และวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไปหรือในบางกรณีขั้นนี้อาจมีการทดลอง เพื่อประเมินการแก้ปัญหาสำหรับเลือกความคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ความคิดเหล่านี้ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ผลงานใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ นวนิยาย บทเพลง จิตรกรรม และการออกแบบอื่น ๆ เป็นต้น

ส่วน ไทเลอร์ (ประชุมพร ศุภเรเจริญ. 2522 : 17; อ้างอิงมาจาก Tylor. n.d.) ได้เสนอความเห็นไว้ว่า ผลของการคิดสร้างสรรค์นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงเสมอไป ไม่จำเป็นต้องค้นพบ ประดิษฐ์ของใหม่ที่ไม่มีใครคิดค้นมาก่อน แต่อาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งดังนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	นางสาวเพียงจิต โรจน์คุณรัตน์
ภูมิลำเนา	347/2-3 ถนนสุขุมวิทวราช อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	วิทยาลัยครูนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2519 ป.กศ.สูง วิชาเอกการอนุบาลศึกษา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ พ.ศ. 2521 กบ. เกียรตินิยมอันดับ 2 วิชาเอกการอนุบาลศึกษา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ พ.ศ. 2531 กศ.ม. วิชาเอกปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2521 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกลสิกร) จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4 วิทยาลัยครูนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ขั้นที่ 1 แสดงออกมาอย่างอิสระ ในด้านความคิดริเริ่ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของผลงาน

ขั้นที่ 2 ผลงานที่ค่อนข้างดีกับบางประการ

ขั้นที่ 3 งานประดิษฐ์คิดค้นที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ขั้นที่ 4 งานขั้นที่ 3 ที่ได้รับการปรับปรุง

ขั้นที่ 5 คิดสิ่งที่เป็นนามธรรม กิ๊ตวิธการใหม่ ๆ ไปได้

1.5 คุณค่าของการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์นั้น เจอร์ซิด (เยาเวหา เคชะคุปต์. 2521 : 90 - 92; อ้างอิงมาจาก Jeroid. 1972) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กดังนี้ คือ

1. ความเป็นอิสระ กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จะเป็นการส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน เช่น กิจกรรมทางดนตรี วาดภาพ การแสดง เป็นต้น

2. สุนทรีย์ภาพ เด็กจะรู้สึกชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่างโดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรีย์ภาพทำได้โดยให้เด็กเห็นว่าทุก ๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา

3. ความพอใจและความสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่เก๋และมีความสามารถ

4. การผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และความก้าวร้าวลง

5. สร้างนิสัยการทำงานที่ดี มีระเบียบ

6. การพัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะพัฒนากล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ได้

7. การค้นคว้าทดลองและสำรวจ เด็กชอบทำกิจกรรมที่ใช้วัสดุต่าง ๆ ซ้ำ ๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขา ค้นคว้า สำรวจ ผักผ่อน สร้างสิ่งใหม่ขึ้นมา

เซอร์ล็อก (Hurlock. 1972 : 327 - 328) ได้กล่าวถึงคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุก ความสุขและความพอใจแก่เด็กมาก และสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเขา ไม่มีอะไรที่จะสร้างความพอใจและสนุกสนานเท่ากับได้สร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาด้วยตัวของเขาเอง ไม่ว่าจะเป็นบ้านที่สร้างขึ้นจากการกลับเก้าอี้ แล้วเอาผ้าห่มมาคลุม หรือภาวาคสุนัขของเขา และไม่มีอะไรที่จะทำให้เขารู้สึกหตุที่ได้เท่ากับงานสร้างสรรค์ของเขาถูกคำนิ ฤกถูก ว่าสิ่งที่เขาส่งนั้นไม่มีคุณค่า

นอกจากนี้ ชาญชัย อินทรประวัติ (2518 : 19) ก็ได้ให้ความเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อชีวิตคือ ในการให้การศึกษาแก่เด็กนั้น เราไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเขาได้ เราสอนเขาได้บางอย่าง เด็กจะต้องหาหนทางเอาเองว่าจะเอาความรู้ที่ครูสอนนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างไร ซึ่งเด็กที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ย่อมมีโอกาสนในการใช้ความรู้ได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์เลย

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์มีคุณค่าต่อพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา หรืออาจกล่าวได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็ก

1.6 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นศักยภาพของแต่ละบุคคล บุคคลที่ศักยภาพด้านนี้ได้รับการพัฒนา จึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

มาสโล (อาร์. รังสินธ์. 2527 : 12; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1953) ได้ศึกษาและพบว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่นโดยทั่วไปในลักษณะเฉพาะอย่าง คือ มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบทำตามคำสั่งที่อีกฝ่ายส่งสั่ง แต่กลับรู้สึกพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น

แมคคินนอน (อาร์. รังสินธ์. 2527 : 11; อ้างอิงมาจาก MacKinnon. 1960) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ตื่นตัวตลอดเวลา มีสมาธิ ความพยายาม สามารถจินตนาการหาเหตุผลอย่างถี่ถ้วนในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกัก

เรนวอเทอร์ (Rainwater. 1965 : 6753-A) ได้ทำการศึกษา เพื่อจะดูว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง ทำคะแนนในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

ฮิลการ์ด และ แอทกินสัน (อาร์. รังสินธ์. 2527 : 11; อ้างอิงมาจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามแบบใคร ชอบคิดหรือทำสิ่งที่ซับซ้อน แปลกใหม่ และเป็นผู้มีอารมณ์ขัน

ไรซ์ (Rice. 1970 : 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนมีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์ มีการตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่น
3. มีอิสระในการคิด และการแสดงออก
4. สนใจที่จะมีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ สังเคราะห์สิ่งที่ได้พบเห็นรวมเข้าไว้กับความรูสึกภายในใจ

5. มีความสามารถในการหยั่งรู้
 6. มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและเข้าใจในคุณค่าของความจริง
 7. รู้จักตัวเอง เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสิ่งต่าง ๆ
 8. เข้าใจในสภาพของตน ในสถานการณ์ที่ตนมีส่วนร่วม
- อาร์ รังสินธ์ (2528 : 63) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

ดังนี้

1. อยากรู้ อยากเห็น มีความใฝ่รู้ อยู่เป็นนิจ
2. ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าและทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลก ๆ
4. ข้างสงสัย เป็นเด็กที่มีความรู้สึกแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ
5. ข้างสังเกต มองเห็นลักษณะที่แปลก ผิดปกติหรือช่องว่างที่ขาดหายไปได้ง่ายและ

รวดเร็ว

6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด ถ้าสงสัยสิ่งใดก็จะถามหรือพยายามหาคำตอบโดย

ไม่รีรอ

7. มีอารมณ์ขัน มองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่แปลกและสร้างอารมณ์ขันอยู่เสมอ
8. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
9. สนุกสนานในการใช้ความคิด
10. สนใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

1.7 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ (Rogers. 1959 : 78 - 80) ได้ศึกษาและให้ข้อคิดเห็นว่า ความคิด

สร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การจัดให้มีภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต ซึ่งจะสร้างได้ด้วยกระบวนการที่สัมพันธ์กันสามอย่าง คือ

1.1 ครูยอมรับในคุณค่าของทุกคนแต่ละคน เคารพในความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการวัดผลประเมินผลจากภายนอก ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องหวั่นวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดี

1.3 ครูมีความเข้าใจในผลงานรวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ของนักเรียน

2. การจัดให้มีภาวะที่มีเสรีในการแสดงออกเช่น พูด หรือ ทำในลักษณะแปลกใหม่

ฮิลเดรท (Heldreth. 1966 : 470) กล่าวถึง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการเรียนการสอนว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้ โดยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป และส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาของเขาเอง

วิลเลียมส์ (ฮาร์รี่ รังสันท์. 2527 : 93; อ้างอิงมาจาก Williams. 1971)

กล่าวว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสอนเด็กให้รู้จักการคิด การแสดงความรู้สึกและการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เขายังอธิบายว่าการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น มิใช่การสอนที่สอนในวันนี้ แต่ในวันพรุ่งนี้เลิกสอนและไม่ใช่การสอนที่สอนในวันนี้แล้วต่อไปเด็กก็ลืม แต่การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องสอนอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับ ในทางตรง ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับและความสามารถในการแสดงออก

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1964 : 56 - 58) ได้กล่าวถึงหลัก 5 ประการในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ยอมรับคำถามของเด็ก ได้แก่ การตอบคำถามของเด็กอย่างพอเพียง หลายครั้งเด็กมักจะถามคำถามแปลก ๆ คำถามที่หาคำตอบไม่ได้ แต่ผู้ใหญ่ก็ต้องยอมรับว่า คำถามเหล่านั้นเป็นเหมือนคำถามธรรมดา และแสดงความชื่นชม ผู้ใหญ่ที่ตอบสนองโดยการรู้หรือหลบเลี่ยง จะทำลายความสนุกสนานเพลิดเพลินที่จะค้นหาคำตอบในการแก้ปัญหา พ่อแม่และครูจะต้องไม่กลัวที่จะให้เด็กเจออย่างเสรี อย่างลองผิดลองถูกเกี่ยวกับคำตอบและการแก้ปัญหา ควรจะส่งเสริมให้เด็กได้วิเคราะห์ และหาคำตอบที่แตกต่างออกไปบนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กแต่ละคน

2. ยอมรับความคิด เชิงจินตนาการและผิพรรณคาของเด็ก

3. แสดงให้เห็นว่าความคิดเหล่านั้นของเด็กมีคุณค่า

4. จัดหาโอกาสเพื่อให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันผู้ใหญ่ก็แสดงออกถึงความเชื่อถือว่าวางใจในตัวเด็ก สำหรับในเรื่องนี้ มีหลักการเรียนรู้ข้อหนึ่งกล่าวไว้ว่า "ทำให้ผู้เรียนรู้สึกค้นคว้า และนำกิจกรรมด้วยตัวของเขาเอง และจะไม่บอกเขาเลยว่า เขาสามารถเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง" ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็คือ ความสามารถในการเริ่มต้นด้วยตัวของเขาเอง ได้มีการวิจัยและค้นคว้าในเรื่องนี้ และพบว่าเด็กเกือบทุกคนมีคุณสมบัติข้อนี้ ปัญหาจึงมีอยู่ว่า พ่อ แม่ และครูจะรักษาคุณสมบัตินี้ให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างไร เพราะว่ามันจะถูกกีดขวางด้วยการควบคุมอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน สิ่งที่ครูจะทำได้ในเรื่องนี้ก็คือ สอนเนื้อหาให้น้อยลงและจัดให้มีเวลามากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการศึกษาอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับวิชานั้น ๆ

5. ให้มีเวลาที่จะปฏิบัติและเรียนรู้โดยปราศจากการวัดผล เด็กนักเรียนต้องการช่วงเวลาที่เขาสามารถเรียนโดยไม่ต้องเกรงว่าจะมีผลต่อคะแนนหรือการประเมินผล การวัดผลจากภายนอกซึ่งได้แก่ การวัดผลการเรียนของนักเรียนโดยใช้คะแนนเป็นเครื่องตัดสินด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้เด็กนักเรียนบรรลุจุดหมายของการเรียนอย่างรวดเร็ว จะทำให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้สึกว่าถูกขู่ข่มให้ตอบหรือแสดงออกไปตามแนวทางที่ครูต้องการ เด็กจะกลัวครูตำหนิหรือดัดคะแนน จึงเกิดความรู้สึกที่จะป้องกันตนเอง โดยเด็กจะไม่แสดงออกถึงความคิดหรือประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ของตน ความรู้สึกนี้จะค่อย ๆ สะสมจนกระทั่งเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นกับเขา เขาก็จะเกิดความ

รู้สึกหือเห่ที่จะขบคิดเพื่อแก้ปัญหา เพราะคิดว่ายิ่งทำไปก็ไม่มีประโยชน์ นอกจากจะล่าช้ากว่าคนอื่นแล้วยังอาจถูกเพ่งเล็งอีกด้วย

นอกจากนี้ เดวิด ได้เขียนบทความเรื่อง อูฐรี ค้าขาย (2519 : 7 - 10) ให้สรุปว่า การสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ

1. มุ่งให้เกิดจินตนาการ ให้มีความยืดหยุ่นและมีความมีใจกว้าง เพื่อที่จะให้เกิดความคิดใหม่ ๆ แล้วยังมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้ว่า กำลังจะสร้างสรรค์อะไร ความคิดจากจินตนาการเกิดขึ้นควบคู่กับผลงานที่สำเร็จออกมา วิธีการสอนให้เกิดจินตนาการนั้น นายเยอร์ (Myers) และ ทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้ใช้การตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ของตนเอง การกระตุ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยวัสดุ วิธีสอนและเนื้อหาเป็นสำคัญ

2. เรียนรู้การสร้างสรรค์โดยการกระทำ สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือ การที่ได้คิดจริง ๆ ได้รับความคิดใหม่ ๆ ได้เรียบเรียงความคิดหลาย ๆ ความคิดเข้าด้วยกันในแนวใหม่ ได้แก้ปัญหา ดังที่นักจิตวิทยาคือ เฟลด์สัน เทรฟฟิงเกอร์ และ บาล์ลกา (Feldson, Treffinger and Bahlka) ได้ทำการทดลองและได้ชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นั้น จะเพิ่มขึ้นได้เมื่อมีโอกาสได้คิดจริง ๆ

เดวิด (David) และ โรเวตัน (Roweton) ได้เสนอผลการวิจัยว่า ครูควรใช้เวลาสักเล็กน้อยในแต่ละวันสำหรับให้เด็กได้ใช้ความคิดจินตนาการ เพราะจะเป็นทางนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และเด็กที่ครูสนับสนุนให้ทำกิจกรรมในห้องเรียน จะมีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กในห้องที่ครูไม่อนุญาตให้อภิปรายหรือร่วมกันแก้ปัญหา เนื่องจากกลัวว่า จะเสียวินัยในการควบคุมห้องไป

3. บรรยากาศที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ ได้แก่ บรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายแบบไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า เป็นงานศิลปะ หรืองานทางวิทยาศาสตร์ เด็กต้องมีอิสระพอที่จะคิดสร้างสรรค์ตามความพอใจ

นอกจากนี้ เดวิด (David) ยังได้สรุปว่าอารมณ์ขัน ก็เป็นสิ่งสำคัญต่อการคิดแบบสร้างสรรค์ บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นจะปลอดภัยและผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ครูและวิธีสอนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เนื่องจากทั้งตัวครูและวิธีสอน มีบทบาทสำคัญต่อบรรยากาศในห้องเรียนโดยตรง ซึ่ง วราภรณ์ รักวิชัย (2522 : 34 - 35) ได้เสนอแนะวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่บังคับให้เด็กทำตามคำสั่ง เช่น ให้นักเรียนวาดรูปตามแบบ
2. ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ เมื่อเด็กประสบผลสำเร็จควรจะให้รางวัลหรือแรงเสริม
3. ส่งเสริมให้เด็กเป็นนักคิดเป็น ช่างสังเกต ช่างถาม ช่างซัก โดยครูต้องตอบสนองคำถามของเด็กด้วยความกระตือรือร้น ไม่ควรจะบอกคำตอบของเด็ก
4. จัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองอยู่เสมอ
5. สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีบุคลิกภาพทางสร้างสรรค์ ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดหลาย ๆ ด้าน เกิดอารมณ์ขัน มีความอยากรู้อยากเห็น สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่จำกัดการแสดงออกของตนเอง
6. อย่าเข้มงวดในแบบแผนมากเกินไป สนับสนุนให้เด็กได้มีการแสดงออก โดยการยอมรับของหมู่คณะอย่างเสรี
7. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลผลงานที่ดีเกินอย่างเดี๋ยว ควรจะยอมรับผลงานหรือการทดลองของเด็กทุกคนที่เป็นผลงานแปลกใหม่ ไม่ควรจะจำกัดการกระทำหรือผลงานของเด็กเพราะจะทำให้เด็กเสียกำลังใจ
8. แสดงให้เด็กเห็นว่า ทุกคนมีความสำคัญและความคิดของเด็กทุกคนเป็นความคิดที่จะนำไปสู่ผลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์

9. ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กทุกคน และให้อิสระในการคิด การทำ ไม่ควรจะวิจารณ์ความคิดเห็นของใคร

10. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ให้ช่วยเด็กในการคิดค้น สำรวจและทดลอง เช่น จัดมุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมขายของ มุมครัว และจัดหาอุปกรณ์การเล่น หนังสือ เครื่องมือต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

11. จัดประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่เด็ก ให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี เช่น เด็กเล่านิทานจากประสบการณ์ ภาพ หรือจินตนาการของตนเอง กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกโดยการเล่นบทบาทสมมุติ (Role Playing) โดยผูกเรื่องเป็นละครหรือนิทาน ให้เด็กได้บรรยายจินตนาการ ความนึกคิดของตนเอง หรือสิ่งที่ประทับใจที่สุด และจัดประสบการณ์ทางศิลปะ (Creative Art) ให้แก่เด็ก เช่น วัสดุต่าง ๆ ในการวาดรูป ให้อาณาจากเพลง หรือนิทาน

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮัทท์ (ประมวล ดิกกินสัน. 2523 : 181; อ้างอิงมาจาก Hutt. n.d.) ได้ทำการวิจัยกับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่มีโอกาสเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดประดิษฐ์และรู้จักสำรวจจากนั้นอีก 4 ปี เมื่อทำการทดสอบบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ปรากฏว่า เด็กที่เคยเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิด ทำคะแนนได้สูงกว่าเด็กที่ไม่เคยเล่น

วิลเลียมส์ (Williams. 1971 : 325 - 358) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนวิชาการหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลป ภาษา ดนตรี และศิลปะ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวม หมวดศิลปภาษา วิชาดนตรี และวิชาศิลปะ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

คูซิเอมสกี (Kuziemski. 1977 : 1861-b) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นที่ใช้จินตนาการ (Imaginative Play) โดยศึกษากับเด็กระดับ 2 จำนวน 50 คน เป็นเด็กหญิง 25 คน และเด็กชาย 25 คน พบว่าการเล่นที่ใช้จินตนาการมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

ไกล์แลนด์ (Gickland. 1978 : 2350A) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กอายุ 4 ปี โดยเด็กจะได้รับการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบของทอร์เรนซ์ เพื่อจัดระดับความคิดสร้างสรรค์ และได้รับการบันทึกเสียงพูดประกอบกับการจดบันทึก เพื่อจัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก แล้วนำไปหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับความสามารถทางการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

ไคลแอต ชอร์ และ เชอร์วูด (Clatt, Shaw and Sherwood. 1980 : 1061 - 1064) ได้ทำการทดลองฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยแก่เด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 48 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยวิธีสอนที่ใช้คำถามแบบอเนกนัย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีสอนที่ใช้คำถามแบบเอกนัยหรือแบบอื่น ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

เบล (Bell. 1984 : 2752A) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องของเด็กชายอายุ 6 - 7 ปี โดยจับคู่ระหว่างสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่าการเรียบเรียงเรื่องราวที่เล่าและการจินตนาการเรื่องราวมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์

เชคลี (Shaklee. 1985 : 3172-A) ได้ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองเข้า กลุ่มควบคุมเข้า และกลุ่มทดลองบ่าย กลุ่มควบคุมบ่าย ให้การสอนกับกลุ่มทดลองจำนวน 18 บทเรียน บทเรียนละ 30 นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติ ผลการศึกษาพบว่า การสอนเทคนิค การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น และพบว่า กลุ่มทดลองบ่ายมีความคิดที่ฉลาดมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศไทย

สาธิตี บุโรคม (2523 : 86 - 91) ได้วิจัยเพื่อสร้างแบบฝึกวาดภาพที่มีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังจากการสร้างแบบฝึกวาดภาพ ทดลองใช้แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพ พบว่า แบบฝึกวาดภาพที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กที่ได้รับการฝึกวาดภาพมีพัฒนาการด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น โดยเฉพาะประสิทธิภาพในด้านความคิดละเอียดลออมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนด้านความคิดคล่องแคล่ว และความคิดริเริ่มมีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหมายความว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นนี้อาจใช้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ได้ในบางส่วน คือ ในส่วนความคิดละเอียดลออ แต่ในส่วนความคิดคล่องแคล่ว และความคิดริเริ่มนั้น การฝึกอาจจะไม่ส่งผลเด่นชัดเท่า

ชื่นจิต การบุญ (2525 : 58 - 60) ได้ทดลองเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยวิธีใช้คำถาม 2 แบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามอเนกนัย ส่วนกลุ่มควบคุม จะได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามเอกนัย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่มและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กทั้งสองกลุ่ม

อารมณีย์ พักฉิม (2526 : 55 - 57) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 6 ปี ที่มีการเล่นต่างกัน โดยกลุ่มทดลองจะได้เล่นกับอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นโดยตรง ได้แก่ อุปกรณ์สำเร็จรูปต่าง ๆ ดินน้ำมัน บล็อกไม้ ตัวต่อพลาสติก อุปกรณ์การเขียน สีฝุ่น เป็นต้น ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้เล่นกับอุปกรณ์ในบ้าน ได้แก่ อุปกรณ์ที่ทำได้ในท้องถิ่นนั้น ผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออแตกต่างกัน

ธนพร สมบุญธนวาท (2529 : 67 - 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มทดลอง ก. ให้เล่นกับเพื่อน กลุ่มทดลอง ข. ให้เล่นกับแม่ และกลุ่มควบคุมให้เล่นเอง โดยที่กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มได้เล่นกิจกรรม 5 ชุด คือ เล่นบล็อก เล่นดินเหนียว วาดภาพพระเยซู เล่นกับกระดาษ และเล่นกับน้ำ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เล่นในกิจกรรมทั้ง 5 ให้เล่นเองตามปกติวิสัย ผลการทดลองพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มที่เล่นกับเพื่อน มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่เล่นกับแม่ (2) นักเรียนกลุ่มที่เล่นกับเพื่อนมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่เล่นเอง (3) นักเรียนกลุ่มที่เล่นกับแม่มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เล่นเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาขึ้นได้ โดยมีหลัก คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ปราศจากการประเมินผล ครูสามารถที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น เล่นนิทาน ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิด หรือส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมสร้างสรรค์ตามจินตนาการ อาจเป็นการพูด การเล่น การกระทำ หรือการแสดงออกทางสร้างสรรค์วิธีอื่น ๆ เช่น การวาดรูป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีให้เด็กวาดรูปจากความคิดและจินตนาการที่ได้จากการฟังนิทานและคำถามอเนกนัย โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการวาดรูปเป็นกลุ่มกับการวาดรูปเป็นรายบุคคล

2. กิจกรรมวาดรูปสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของการวาดรูป

การวาดรูป (Drawing) หมายถึง การเขียนรูปด้วยอะไรก็ตาม อาจเป็นดินสอ ดินรอสี สีน้ำ สีชอล์ก สีเทียน ตลอดจนสิ่งอื่นที่สามารถทำให้เกิดเป็นรูปร่างขึ้นมา มีความหมายต่อผู้เขียนและผู้ดู (วิโรจน์ ช่างทอง และ ทำนอง จันทิมา. 2527 : 6)

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมการวาดรูป

การวาดรูปเป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นโอกาสที่ให้เด็กแสดงความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการออกมา ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่ง ปิยะชาติ แสงอรุณ ได้กล่าวไว้ว่ากิจกรรมการวาดรูปเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จักให้แก่เด็กในลักษณะเชิงของเล่น เด็กจะมีความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกเหมือนได้เล่นของเล่น ขณะเดียวกันเด็กก็จะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับความคิด เด็กจะสามารถแสดงออกถึงการรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักค้นคว้าและทดลอง รู้จักใช้เหตุผล รู้จักสร้างสื่อที่ตนเข้าใจจากจินตนาการของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการสร้างความสุขหรือให้เกิดขึ้นในจิตใจ-ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป (ปิยะชาติ แสงอรุณ. 2526 : 49 - 52)

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออง ชูติกร ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมการวาดรูปที่มีต่อเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของเด็ก เด็กมีความสุขเพราะได้แสดงออกตามความพอใจอย่างเต็มที่
2. ช่วยให้เด็กได้แสดงความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติของเด็กออกมาอย่างเต็มที่
3. ฝึกทักษะการใช้มือของเด็กให้ชำนาญ
4. เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สมใจ

ทิพย์ชัยเมธา และ ละออง ชูติกร. 2525 : 220)

2.3 พัฒนาการในการวาดรูปของเด็กปฐมวัย

โดยทั่วไปการแสดงออกทางศิลปะของเด็กจะแตกต่างกันตามระดับอายุ สภาพแวดล้อม การเจริญเติบโตของร่างกาย ดังนั้นการจัดกิจกรรมทางศิลปะให้กับเด็ก จึงควรจะเข้าใจระดับความสามารถและการแสดงออกของเด็กในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องและตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 12, 33) ได้กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย ตามความคิดของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1976) ไว้ดังนี้

ระดับอายุ 0 - 2 ขวบ

ศิลปะของเด็กเริ่มขึ้นเมื่อเด็กมีประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม และเด็กตอบสนองต่อประสบการณ์ทางด้านประสาทสัมผัสนั้น การสัมผัส การรู้สึก การเห็น การถ่ายทอด การสัมผัส การฟัง เป็นพื้นฐานอันสำคัญสำหรับการผลิตงานศิลปะ

ระดับอายุ 2 - 4 ขวบ ขึ้นขีดเขียน

เมื่ออายุใกล้ 2 ขวบเด็กจะเริ่มสนใจการขีดเขียนภาพ เด็กจะขีดเขียนภาพ แต่จะเป็นลักษณะการขีดเขียนที่ขาดการควบคุม เด็กจะขีดเขียนและขีดเขียนซ้ำ ๆ กัน ขึ้นขีดเขียนภาพที่ปรารถนา ขึ้นขีดเขียนภาพที่เคลื่อนไหวที่สับสน ถ้าเด็กได้รับโอกาสที่จะฝึกฝนหรือได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ลักษณะเส้นที่เกิดจากการขีดเขียนก็จะค่อย ๆ มีพลังยิ่งขึ้น เด็กจะเริ่มควบคุมมือให้เคลื่อนไหวช้า ๆ กัน เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา แล้วค่อยพัฒนาจากการขีดเขียนเส้นเพียงอย่างเดียวไปสู่การแรเงา น้ำหนัก จากเส้นไปสู่การรวมตัวเป็นรูปทรง จากรูปทรงง่าย ๆ ไปสู่รูปทรงที่สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นทุกที เด็กจะเริ่มกำหนดชื่อรูปทรงต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น เมื่อได้รับการสนับสนุนถึงระยะเวลาหนึ่ง เด็กก็จะสามารถเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับภาพตามที่เขาจินตนาการ เด็กจะเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจในการเคลื่อนไหวมาสู่ความพึงพอใจในการคิดจินตนาการ เด็กจะเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพเขียนและโลกภายนอก และตระหนักว่าวัตถุที่มองเห็นจะสามารถนำมาสร้างเป็นภาพได้ ภาพวาดของเด็กจึงมีสภาพเป็นการบันทึกมโนทัศน์ และความรู้สึกของเด็กไว้

ระดับอายุ 4 - 7 ขวบ ขึ้นเริ่มสัญลักษณ์

เด็กจะถือตัวเองเป็นศูนย์กลางของสิ่งต่าง ๆ ถือตัวเองเป็นที่ตั้ง สัญลักษณ์ที่แสดงให้ปรากฏในภาพเขียนขึ้นอยู่กับการรับรู้ของตนเอง เด็กเขียนภาพตามที่ได้เห็น ไม่ใช่สิ่งที่เขามองเห็น ภาพเขียนของเด็กจะไม่แสดงความถูกต้อง สัดส่วนไม่ตรงตามความจริง รูปทรงที่โปร่งใส หรือมีลักษณะเหมือนภาพเอ็กซเรย์ ซึ่งให้เห็นว่าเด็กรับรู้อย่างไร ไม่ใช่เพียงการมองเห็นได้มุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น ภาพเขียนแสดงถึงความสนใจต่อความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดบริเวณว่างบนพื้นภาพ เด็กเริ่มสนใจกับเส้นและรูปร่างเรขาคณิตมากขึ้น ในช่วงปลายของระดับนี้ภาพที่ปรากฏขึ้นก็จะเริ่มแสดงรายละเอียดมากขึ้น ควบคุมรูปทรงได้ดีขึ้น และมีทักษะในการทำงานมากขึ้นด้วย

กรณี ศุภรัตน์ (2523 : 115 - 116) ได้กล่าวถึง ระดับความสามารถในการวาดรูปด้วยสีเทียนและลักษณะภาพวาดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ความสามารถในการวาดภาพด้วยสีเทียน

อายุ 1 - 2 ขวบ จะสามารถลากเส้นยู่ ๆ โดยไม่มีความหมาย เด็กจะลากเส้นตามความพอใจของตนเอง

อายุ 3 - 4 ขวบ เด็กจะเริ่มบอกชื่อภาพที่ตนวาดได้

อายุ 4 - 5 ขวบ เด็กจะพบว่าตนสามารถวาดภาพของจริงได้ ภาพที่วาดจะเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

อายุ 5 - 6 ขวบ จะเริ่มปรับตัวโดยการสังเกต จะพยายามวาดภาพตามความเป็นจริง แต่จะยังไม่แสดงความถูกต้อง ในเรื่องของสี ขนาด และความเป็นจริง

ลักษณะภาพวาดของเด็ก

1. มีลักษณะโปร่ง อาจมองเห็นสิ่งที่อยู่หลังกำแพงหรือฝาได้
2. ไม่เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ได้สัดส่วน เช่น กระต่ายสูงกว่าบ้าน
3. ภาพจะเป็นไปตามความต้องการของเด็ก เช่น หากมีคนสองคนยืนห่างกัน ถ้าประสงค์จะให้คนทั้งสองจับมือกันก็จะลากมือยาวจนมือชนกัน

4. สัมพันธ์ในเรื่องฤดูกาล สถานที่และเวลา เช่น วาดภาพให้พระอาทิตย์ พระจันทร์ และดาวขึ้นพร้อมกัน^๕
5. สีไม่เป็นไปตามความเป็นจริง
6. เด็ก 5 - 6 ขวบ จะพยายามใช้สีเหมือนจริงมากขึ้น^๕

2.4 กิจกรรมการวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมการวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทำได้หลายวิธี ซึ่ง อารี รังสีนนท์ (2527 : 161 - 162) ได้เสนอแนะกิจกรรมและวิธีการไว้ดังนี้

1. การวาดรูปตามใจชอบ หมายถึง การให้โอกาสเด็กได้มีอิสระในการวาดสิ่งที่เด็กพอใจและสามารถวาดได้ ซึ่งส่วนมากเด็กปฐมวัยมักจะวาดรูปคน บ้าน สัตว์ ฤดูกาล หรือภาพที่เด็กประทับใจ เป็นต้น
2. การวาดรูปจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกวาดรูปจากประสบการณ์ที่เด็กได้ประสบ จากการไปเที่ยวตามที่ต่าง ๆ เช่น ทะเล สวนสัตว์ ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น
3. การวาดรูปจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กวาดรูปจากนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง หรือจากเทปนิทาน ซึ่งเด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางด้านสติปัญญาและความรู้สึกทางด้านจิตใจถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้
4. การวาดรูปจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลงแล้ววาดรูปตามความนึกคิดของเด็ก เป็นภาพที่เด็กประทับใจจากการฟังเพลง
5. การวาดรูปจากการแสดงบทบาทสมมุติ หมายถึง การให้เด็กวาดรูปจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมุติไปแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ
6. การวาดรูปจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กต่อเติมเสริมให้เป็นรูปภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจแบ่งเป็น

6.1 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ เช่น เป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นโค้ง , เส้นตรง , เส้นคู่ขนาน และอื่น ๆ (,) เป็นต้น

6.2 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่สมบูรณ์ เช่น วงกลม , สี่เหลี่ยม , สามเหลี่ยม เป็นต้น

วิธีการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้เด็กวาดรูป
2. กระตุ้นให้เด็กตั้งชื่อภาพให้แปลกและน่าสนใจ
3. ชักชวนให้เด็กสนทนา หรืออธิบายจากผลงานที่เด็กสร้างขึ้น
4. เสนอผลงานเด็ก ด้วยการนำไปติดไว้ที่บอร์ด

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะวิธีการให้เด็กทำกิจกรรมวาดรูปจากความคิดและจินตนาการที่เกิดจากการฟังนิทานและคำถามอเนกนัยโดยใช้ดีเทียน เปรียบเทียบระหว่างการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลว่าจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กหรือไม่ อย่างไร

3. การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.1 ความหมายของกลุ่ม

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่รวมกันเฉย ๆ เท่านั้น แต่การรวมกลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ (1) มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน (2) ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิก (3) มีการสื่อสารทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เชสเตอร์ (Chester. 1972 : 579) ให้นิยามว่ากลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ถึงกับมีจำนวนมากเกินไป คนที่มาร่วมกันเหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน

พรหมพิศ วาณิชการ (2528 : 135) ได้สรุปว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีการกระทำร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน และเป็นการอยู่ร่วมกันในลักษณะที่มุ่งสนองความต้องการบางประการของแต่ละบุคคล

3.2 ประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121 - 122) กล่าวอ้างถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่าการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริม สร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก จะมี การเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง ภูมิใจในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอน และควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน คือ เชื่อในความ สามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ซมัท (Schmuck. 1971 : 2) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มจะช่วย ขจัดความรู้สึกท้อแท้หรือความเจ็บเหงาได้

ยัง (Young. 1972 : 630 - 634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัยและไม่เคร่งเครียด เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. ช่วยกันสลับซ้ายให้นักเรียนมางาน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกตนว่า มีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้เพิ่มมากขึ้น

3. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย

4. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม

5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักอภิปราย การเสนอแนะ และการซักถาม ตลอดจน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนด้วย

บัทตอน (Button. 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

พชนี วรกวิน (2522 : 149 - 150) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลในด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อบอุ่น และรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ซึ่ง เทียน ทองแก้ว (2523 : 34) กล่าวว่าความภาคภูมิใจนี้ จะเป็นแรงผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ และทักษะดังกล่าวนี้จะทำให้เกิดความมั่นใจต่อมา

พนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 56 - 57) กล่าวไว้ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทัศนคติ ความคิดเห็น และช่วยปรับปรุงทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิก รวมทั้งให้สมาชิกได้เป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน
3. กลุ่มช่วยเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติตามกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ร่วมกัน จึงจะช่วยทำให้สมาชิกมีความอดทนด้วย
4. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รัก

และได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

จากเอกสารดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากจะช่วยพัฒนา สร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้แล้ว ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ทำให้บุคคลรู้สึกภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วย

3.3 การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย

การเล่นเป็นธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หรืออาจกล่าวได้ว่าปฐมวัยเป็นวัยของการเล่น การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัยก็เริ่มพัฒนาขึ้นมาจากการเล่นอันเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคม ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม การเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยดังนี้

3.3.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม

3.3.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory)

อีริกสัน (Erikson) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็น 8 ขั้น ในที่นี้จะกล่าวเพียง 3 ขั้นแรกที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจหรือความไม่ไว้วางใจ (Basic Trust vs. Mistrust) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ขวบ ระยะนี้ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ จะทำให้เด็กรู้สึกไว้วางใจผู้อื่น

แต่ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดีพอ ความต้องการของเด็กไม่ได้รับการตอบสนองก็จะทำให้เด็กเกิดความระแวง ไม่ไว้วางใจในสภาพแวดล้อม

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง หรือความละอายและความสงสัย (Autonomy VS. Shame and Doubt) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 3 ขวบ ระยะเวลาเป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตัวเอง แสดงเอกลักษณ์ของตนเอง วิชาการกระทำดังกล่าวดำเนินการสำเร็จ เด็กจะเกิดความมั่นใจ แต่ถ้าวัยนี้บิดามารดาเข้มงวดเกินไปไม่ยอมให้เด็กทำอะไรเองหรือแสดงความเป็นตัวของตัวเองจะทำให้เด็กเกิดความละอายและสงสัยในคุณค่าและความสามารถของตัวเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกลอาย ไม่กล้าที่จะทำสิ่งต่าง ๆ (Initiative VS. Guilt) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 3 - 6 ขวบ ในวัยนี้ความคิดริเริ่มของเด็กจะพัฒนาขึ้นมาจากความเป็นตัวของตัวเอง ในขั้นที่ 3 นี้เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เด็กสามารถพัฒนาความรับผิดชอบ ยอมรับกฎข้อบังคับ มีความต้องการและความสามารถในการเล่นและกระทำสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะร่วมมือกันกับเพื่อนเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้ (Stephen and Grace, 1977 : 88 - 90; citing Erikson, 1963)

3.3.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

ซัลลิแวน (Sullivan) ได้พัฒนาขึ้นของพัฒนาการมาจากรากฐานที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่จะนำบุคคลนั้นไปสู่ความมั่นคงปลอดภัย ซัลลิแวน แบ่งขั้นของการพัฒนาการออกเป็น 6 ขั้น คือ วัยทารก วัยเด็กเล็ก วัยเข้าโรงเรียน วัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลาย ในขั้นนี้จะกล่าวเพียงวัยเด็กเล็กและวัยเข้าโรงเรียนดังนี้

วัยเด็กเล็ก (Childhood) เป็นระยะที่เด็กได้พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ถึง

ทิศทางของวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็เรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะทำให้ตนเองรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เด็กเริ่มรู้สึกถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกวิตกกังวลและสามารถขจัดความวิตกกังวลนั้นได้

วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) ระยะนี้เด็กเริ่มรู้จักตนเองและเห็นสิ่งที่ตนเองแตกต่างจากคนอื่น เริ่มมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะเมื่อเข้าโรงเรียนเด็กจะแหวกล้อมด้วยกลุ่มเพื่อนและมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ นอกเหนือจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง พฤติกรรมการวิเคราะห์ตนเอง การแข่งขันซึ่งคึกคัก และการเล่นประนีประนอมเริ่มปรากฏให้เห็น เด็กจะรู้จักสถานะและความเป็นตัวตนของเขาจากความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่

(Dinkmeyer. 1965 : 150 - 151)

3.3.1.3 งานตามขั้นพัฒนาการของฮาวิกเฮอรัสต์ (Havighurst's

Developmental Tasks)

ฮาวิกเฮอรัสต์ (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริกสันเกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยเขาได้อธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นมียานประจำวัย ซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้น ๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอรัสต์ แบ่งงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น ออกเป็น 3 ประการคือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งหมายถึงการที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและบุคคลอื่น รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม (พรณี ชูทัย เจนจิต. 2528 : 77 - 78)

3.3.2 การเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เยาเวา เดชะคุปต์ (2528 : 13) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดี โดยผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือการสัมผัส การทดลอง และการปฏิบัติจริง ฯลฯ ซึ่งถ้าครูเข้าใจและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เล่นหลาย ๆ แบบก็จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยให้เด็กมีโอกาสดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กันด้วย และจากการศึกษาของ เพียเจต์ (Piaget) พบว่าเด็กปฐมวัยอยู่ในระยะเริ่มคิด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สติปัญญา เด็กจะเริ่มรู้จักคิด การคิดของเด็กขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้ง แต่ก็เป็นวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้สัญลักษณ์และใช้สัญลักษณ์ได้ สัญลักษณ์ที่สำคัญก็คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เด็กจะพยายามเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขาและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเขา และพยายามเรียนรู้ให้เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเขา การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเด็กวัยนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์ตรงจากการที่ได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม โดยเด็กต้องเกิดความสนใจและพอใจที่จะกระทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ เพราะลักษณะนิสัยของเด็กวัยนี้อยู่ในระยะที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะกระทำการกิจกรรมที่ตนสนใจและพอใจเท่านั้น (ชัยนุท บุษยสวัสดิ์ และ พูนสุข บุษยสวัสดิ์. 2525 : 500)

การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจ พอใจ และให้ความสนุกสนานแก่เด็ก ขณะเดียวกันก็ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูติกร กล่าวว่า การเล่นเป็นการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเล่น (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูติกร. 2525 : 162 - 220) ซึ่งในระยะแรกเด็กจะเล่นและมีปฏิสัมพันธ์กับมารดา

ญาติผู้ใหญ่ และพี่เลี้ยงที่บ้าน แต่เมื่อโตขึ้นเขาจะพบว่าสมาชิกในบ้านไม่สามารถที่จะเล่นกับเขาได้ตามที่เขาต้องการ เด็กจึงปรารถนาที่จะคบกับเพื่อนวัยเดียวกัน เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะทำให้เด็กมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่ง เฮิร์ล็อก (Hurlock) กล่าวว่า ถ้าจำนวนครั้งของการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มมากขึ้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น (Hurlock. 1972 : 237) และ อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่า สถานะรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนระดับประถม เป็นองค์การทางสังคมที่สำคัญที่ทำให้เด็กมีความกิริยาเริ่มด้วยตนเองที่เหมาะสม และทำให้เด็กได้เข้าใจความหมายในบทบาทของเขา เป็นการเตรียมตัวเด็กในการเข้าสู่สังคมในอนาคต (Maier. 1965 : 50 - 54; citing Erikson. 1963) ซึ่ง ชิคเค็ดแดนซ์ (Chickedanz) ได้อธิบายว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลจะทำให้เด็กได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาทางสังคม วิธีปฏิบัติตนที่ต่างไปจากพฤติกรรมเมื่อตนอยู่ที่บ้านเพราะที่โรงเรียนเด็กจะได้เรียนรู้ในเรื่องของการแบ่งปันทั้งในด้านของพื้นที่ วัสดุของเล่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องยอมรับฟังทัศนะของผู้อื่น เรียนรู้เรื่องของการให้ความร่วมมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำเด็กไปสู่วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นต่อไป (Chickedanz. 1983 : 338 - 343)

มันซิงเจอร์ (Munsinger) กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กเมื่อแรกเข้าโรงเรียนว่า นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงสังคมของเด็กปฐมวัยที่เด็กมีความสนใจเพื่อนและกลุ่มเพื่อนมากยิ่งขึ้นแล้ว ช่วงอายุ 3 - 6 ปี เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมและโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเพิ่มจำนวนครั้งและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามอายุ โดยเฉพาะชนิดของการเล่น การมีส่วนร่วมในการเล่นจะเปลี่ยนไป เด็กเล็กจะมีการเล่นตามลำพังคนเดียว หรือต่างคนต่างเล่น ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน แต่เด็กอายุ 3 - 6 ปีเริ่มมีการเล่นแบบร่วมมือกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อนบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไป จะได้รับอิทธิพลจากพลังของกลุ่มเพื่อน

เด็กจะมีการปรับตัว เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนให้ตัวเองเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ เด็กจะต้องเรียนรู้การแบ่งปัน การป้องกันตัวจากการก้าวร้าวของเพื่อนและเรียนรู้การประนีประนอม กลุ่มเพื่อนจะให้รางวัลต่อพฤติกรรมที่เห็นว่าเป็น และลงโทษหรือปฏิเสธพฤติกรรมที่เห็นว่าไม่ได้ตามมาตรฐานของกลุ่ม กลุ่มเพื่อนจะให้รูปแบบของพฤติกรรมที่ยอมรับและไม่ยอมรับของกลุ่มแก่เด็ก (Munsinger. 1975 :19)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239) กล่าวถึงรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่ามี 2 ลักษณะคือ พฤติกรรมที่เข้ากับสังคม และพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม

รูปแบบพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม ประกอบด้วย

1. การร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของชน 2 คน หรือมากกว่าเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น การร่วมมือในการเล่น เกม การร่วมทีมกีฬา (Mussen and others. 1984 : 358) ถ้าเด็กมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากเท่าไร เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือมากขึ้น (Hurlock. 1978 : 239)

2. การแข่งขัน เป็นความพยายามที่จะให้ได้หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้เหมือนหรือเท่ากับคนอื่นโดยปราศจากการขัดแย้งโดยตรง หรือเป็นลักษณะของการต่อสู้ดิ้นรนในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่าหรือดีกว่าคนอื่น (English and English. 1958 : 102, 467) ถ้าการแข่งขันเป็นสาเหตุให้เกิดการโอ้อวด ทะเลาะวิวาท จะมีผลเสียต่อการอยู่ร่วมกันของเด็ก (Hurlock. 1978 : 239)

3. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เด็กจะแสดงความรักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกมาในรูปของการแบ่งปันสิ่งของ

4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ถ้าเด็กมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมมาก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมยอมตามความคาดหวังของสังคม ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นก่อนความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน

5. ความเห็นอกเห็นใจ เด็กจะมีความเห็นอกเห็นใจได้ถ้าเขาเคยอยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันมาก่อน เด็กจะแสดงความเห็นอกเห็นใจออกมาในรูปของการช่วยเหลือและพลบโยน เมื่อผู้อื่นได้รับความลำบาก

6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นความสามารถที่จะเอาตนเองเข้าไปแทนที่ในสถานการณ์ของผู้อื่น และเข้าใจว่าเขารู้สึกอย่างไร การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นความคิดและความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (Westlake. 1973 : 339) เด็กจะพัฒนาความสามารถขึ้นมาได้เมื่อเด็กเข้าใจการแสดงออกทางสีหน้าและคำพูดของผู้อื่น (Hurlock. 1978 : 239)

7. การพึ่งผู้อื่น ได้แก่การที่เด็กต้องการให้ผู้อื่นช่วยเหลือ เอาใจใส่ สนใจรักใคร่ ซึ่ง มุสเซน และคนอื่น ๆ กล่าวว่ารูปแบบของพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นมีหลายแบบ เช่น แสวงหาความช่วยเหลือ แสวงหาความเอาใจใส่ ความอบอุ่นใจ แสวงหาการยอมรับ ติดแจอยู่กับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่น หรือขอความพึงพอใจและการคำจุนจากบุคคลอื่น (Mussen and others. 1969 : 342)

8. ความเป็นเพื่อน เพื่อนของเด็กวัย 5 - 7 ปี ก็คือคนที่เขาเล่นด้วยและพบบ่อยครั้ง ซึ่งมักจะได้แก่เพื่อนบ้าน เพื่อนที่โรงเรียน จะมีการแบ่งปันสิ่งของ อาหารและของเล่น เพื่อนจะทำดีและสนุกด้วยกัน ความเป็นเพื่อนของเด็กวัยนี้จะไม่นานยาว เก่งง่ายและสิ้นสุดเร็ว (Mussen and others. 1984 : 320; citing Damon. 1977 : 154)

9. การไม่เห็นแก่ตัว การที่เด็กช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งที่เขามีอยู่ให้ผู้อื่นนั้น ถือเป็น การเรียนรู้ที่เด็กจะมีใจถึงผู้อื่นมากกว่าที่จะคิดถึงแต่ความสนใจและความต้องการของตนเอง เท่านั้น (Hurlock. 1978 : 239)

10. การเลียนแบบ หมายถึงการที่เด็กเลียนแบบคำพูด พฤติกรรม และบุคลิกลักษณะของบุคคลอื่นที่ใกล้ชิด เคยพบเห็น หรือเคยติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น การเลียนแบบพ่อแม่ เด็กที่โตกว่า หรือแม้แต่พี่เลี้ยง หรือครู (Hurlock. 1978 : 474)

11. ความผูกพัน เมื่อเด็กมีความผูกพันเป็นความรักความอบอุ่นกับแม่ เด็กจะถ่ายทอดรูปแบบของพฤติกรรมนี้ไปสู่คนอื่น ๆ และเรียนรู้ที่จะสร้างความเป็นมิตรกับคนเหล่านั้นในระยะที่ย่างเข้าสู่วัยเด็กเล็ก (Hurlock, 1978 : 239)

รูปแบบพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม ประกอบด้วย

1. การต่อต้าน เป็นการต้านทานหรือขัดขวางเพื่อจะผลักดันพฤติกรรมของผู้อื่นไปในแนวทางที่ตนต้องการ (Hurlock, 1978 : 239) หรือเป็นการรวมเอาความรู้สึกที่จะปกป้องตนเองจากสภาพความกดดันที่มีอยู่มากเกินไป เด็กที่มีการปรับตัวก็จะแสดงการต่อต้านอย่างตรงไปตรงมา เช่น ใช้คำว่า "ไม่" เป็นคำตอบสำหรับข้อเสนอมေးของผู้ใหญ่ ขณะที่เด็กที่มีการปรับตัวที่ไม่ดีจะแสดงการต่อต้านด้วยอารมณ์ที่รุนแรง เช่น ร้องกรี๊ด หรือร้องไห้ พร้อมกับกลิ้งเกลือกตัวเองกับพื้น เป็นต้น (Hurlock, 1972 : 232)

2. ความก้าวร้าว เป็นการอยู่เฉยๆ ถูกคามผู้อื่น มักเกิดขึ้นเมื่อถูกยั่วให้โกรธ เด็กจะแสดงความก้าวร้าวออกมาด้วยการกระทำและคำพูดที่โจมตีผู้อื่น และมักจะแสดงต่อผู้ที่อ่อนแอกว่าตน

3. การทะเลาะวิวาท เป็นการแสดงอารมณ์โกรธ ซึ่งบุคคลหนึ่งใช้โจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง การทะเลาะวิวาทต่างกับความก้าวร้าว การทะเลาะวิวาทจะเกี่ยวข้องกับคน 2 คน หรือมากกว่านั้น ขณะที่การก้าวร้าวเป็นการกระทำส่วนบุคคล บุคคลที่อยู่ในระหว่างการทะเลาะวิวาทจะแสดงบทบาทป้องกันตัวเองขณะที่การก้าวร้าวเป็นการรุกราน

4. การล้อเลียนและข่มขู่ การล้อเลียนเป็นการรุกรานผู้อื่นทางวาจา ขณะที่การข่มขู่เป็นการรุกรานผู้อื่นทางกาย ผู้รุกรานจะเฝ้ามองความไม่สบายใจของผู้อื่น

5. ความมีอำนาจเหนือ เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พยายามจะข่มขู่หรือเป็นนายผู้อื่น ถ้าเขาสามารถกระทำได้สำเร็จ ก็คือลักษณะความเป็นผู้นำนั่นเอง แต่ถ้าทำไม่สำเร็จก็就会被กลุ่มปฏิเสธ

6. การยัดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กเกือบจะทั้งหมดจะถือตนเองเป็นใหญ่ มักจะคิดและพูดถึงแต่ตนเองเท่านั้น พฤติกรรมนี้จะลดลง คงอยู่ หรือเพิ่มมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าเด็กตระหนักหรือไม่ว่าการมีพฤติกรรมนี้ทำให้ตนเองไม่เป็นที่น่าสนใจ และมีความต้องการที่จะทำให้ตนเองเป็นที่น่าสนใจมากขึ้น

7. ความลำเอียง พฤติกรรมนี้เริ่มเกิดขึ้นในวัยเด็กเล็ก เนื่องจากเด็กแลเห็นถึงความแตกต่างในคุณลักษณะและพฤติกรรมระหว่างตนเองกับคนอื่น และแลเห็นความแตกต่างกันทางสังคมที่ทำให้บางคนเกิดความรำคาญ เด็กมักจะแสดงความลำเอียงโดยการแยกแยะความแตกต่างของคนอื่นไปในทางลบ

8. การแบ่งเพศ ในวัยเด็กเล็กนี้ เด็กชายมักจะหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับเด็กหญิงหรือไม่เล่นร่วมกับเด็กหญิง เพราะเขาเรียนรู้ว่าความเป็นชายอยู่เหนือความเป็นหญิง แม้ว่าในระยะนี้เด็กชายจะยังไม่ต่อต้านเด็กหญิง แต่เขาก็จะหลีกเลี่ยงและรังเกียจกิจกรรมของเด็กหญิง (Hurlock. 1978 : 239)

แฮมมอน (Hammond) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ 4 ประการคือ

1. การเล่นคนเดียว เป็นชนิดของการเล่นเมื่อเด็กรู้จักเล่นจนถึงอายุราว 2 ขวบ ซึ่งการเล่นในระยะนี้เป็นการเล่นที่เด็กเล่นตามลำพังคนเดียว เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กยังไม่อยู่ในขั้นที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2. การเล่นคู่ขนาน การเล่นในลักษณะนี้จะเริ่มต้นเมื่ออายุ 2 ขวบ โดยเด็กพอใจที่จะเล่นตามลำพังแต่มีผู้อื่นหรือเด็กอื่นเล่นอยู่ข้าง ๆ แต่ต่างคนต่างเล่น

3. การเล่นโดยมีผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ เมื่อเด็กอายุ 3 ขวบ จะเริ่มสนใจที่จะเล่นกับเด็กอื่น 2 - 3 คน แต่กิจกรรมและกลุ่มมักเปลี่ยนบ่อย ซึ่ง กิเซล (Gesell) กล่าวว่า ในช่วงนี้การเล่นสมมุติ และจินตนาการจะเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเล่นของเด็ก เมื่อเด็กอายุ 4 ขวบ

จะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มที่มีเพศเดียวกันประมาณ 2 - 3 คน แต่เด็กยังไม่สามารถจะปรับตัวและมีส่วนร่วมกับกลุ่มได้ เขามักแสดงตัวว่าเป็นหัวหน้าคนอื่นและผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ กิจกรรมการเล่นในช่วงนี้จะเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่าง โดยเด็กจะเริ่มรู้จักเล่นของเล่นในทางสร้างสรรค์ และรู้จักใช้เครื่องแต่งกายในการเล่นบทบาทสมมุติ

4. การเล่นเป็นกลุ่ม การเล่นในช่วงนี้เริ่มเมื่อเด็กอายุ 5 ขวบ โดยเด็กจะเล่นร่วมกับผู้อื่นได้จำนวนประมาณ 2 - 5 คน เด็กเริ่มรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้น เช่น รู้จักขอร้อง บอกกล่าว การเล่นสมมุติจะเริ่มแสดงออกในทางสร้างสรรค์มากขึ้น (เฮวพา เกษะกุลต์, 2525 : 19; อ้างอิงมาจาก Hammond, 1967 : 224)

ส่วน มิลลาร์ (Miller) ให้แบ่งขั้นของการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัย ออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่

1. การเล่นแบบแยกตนเองเป็นศูนย์กลาง เป็นระดับขั้นที่เด็กเล่นคนเดียวกับสิ่งของโดยไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและบิดความคิดของตนเป็นใหญ่

2. การเล่นคู่ขนาน เป็นขั้นการเล่นในระยะที่สอง เด็กจะเล่นอยู่ข้าง ๆ เพื่อน แต่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกัน เด็กจะสนใจเฉพาะกิจกรรมที่ตนทำอยู่ ไม่สนใจคนอื่น แม้ว่าบางครั้งของเล่นที่เล่นนั้นจะเป็นของเล่นประเภทเดียวกัน ในขั้นนี้การเล่นของเด็กอาจมีลักษณะการเล่นแบบมองดู คือ ฝ้ามอง สังเกต และเรียนรู้การเล่นของผู้อื่น

3. การเล่นเริ่มรวมกลุ่ม ในขั้นนี้เด็กเริ่มเล่นเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีเด็ก 4 - 5 คนเล่นร่วมกัน แต่จะไม่รวมกลุ่มกันนานและมักเปลี่ยนกลุ่มบ่อย

4. การเล่นรวมกลุ่ม ในขั้นนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 5 ขวบ การเล่นจะมีลักษณะให้ความร่วมมือกัน เด็กจะพยายามที่จะเข้าใจความคิดและความต้องการของเพื่อนในกลุ่ม ดังนั้นเด็กในวัยนี้จะเริ่มเล่นเกมที่มีกติกาง่าย ๆ อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเล่นที่กฎเกณฑ์ซับซ้อนต่อไป (Lundsteen and Docherty, 1981 : 352 - 353; citing Miller, 1968)

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทย์เลอร์ และคนอื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. ม.ป.ป. : 292; อ้างอิงมาจาก Taylor and others. 1958) ได้ทำการทดลองในเรื่องการระดมสมองโดยกลุ่มและรายบุคคล ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่มีสมาชิก 5 คนช่วยกันระดมสมอง ทำให้เกิดความคิดน้อยกว่า และมีลักษณะสร้างสรรค์น้อยกว่าการให้แต่ละบุคคลไปคิดตามลำพัง แล้วนำผลที่ได้มารวมกัน

คอมพ์ตัน (Compton. 1968 : 164-A) ได้ศึกษากิจกรรมประเภทระดมสมองกับนิสิตมหาวิทยาลัย และสรุปผลการศึกษาไว้ว่า กิจกรรมประเภทระดมสมองสามารถเพิ่มความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ได้

วัตสัน (Shaw. 1976 : 61; citing Watson. 1928 : 328 - 336) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการทำงานคนเดียวกับการทำงานเป็นกลุ่มในการสร้างคำใหม่ขึ้นมา โดยกำหนดคำให้นักเรียนสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่อยู่ในคำนั้น โดยให้ทำงานคนเดียว 10 นาที แล้วเข้ากลุ่มขนาด 3 - 10 คน อีก 10 นาที และให้ทำงานคนเดียวอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าคนเดียวทำงานได้เฉลี่ยประมาณ 49 คำต่อ 10 นาที เมื่อเข้ากลุ่มเฉลี่ย 75 คำต่อ 10 นาที และเมื่อเข้ากลุ่มแล้วทำงานคนเดียวอีกครั้ง เฉลี่ย 86.8 คำต่อ 10 นาที ซึ่งวัตสันสรุปว่ากลุ่มทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าคนเดียวทำงาน

พริลลิป (Priellip. 1976 : 5898-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยวิธีเรียนเป็นกลุ่มชนิดที่ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่ ๆ (Partner Learning) ทำการทดลองกับนักเรียนระดับมัธยม แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มทดลองเรียนแบบทำงานเป็นคู่ มีการอธิบายและปรึกษาหารือในการทำงานร่วมกัน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็น

กลุ่ม ทำให้เรียนเนื้อหาได้มากขึ้น มีทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้น นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังชอบการที่ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มเช่นกัน

วิลเลียมส์ (Williams. 1980 : 578-4) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบค้นพบของการเรียนแบบกลุ่มย่อย และการเรียนเป็นรายบุคคลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติในวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาวิทยาลัยที่มีการสอนซ่อมเสริม ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน สำหรับด้านทัศนคติ นักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มย่อยจะมีทัศนคติที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษาที่เรียนเป็นรายบุคคลจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการเปรียบเทียบทัศนคติทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

งานวิจัยในประเทศไทย

เชื่อน เสือดำ (2521 : 74 - 75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างวิธีให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพังวิธีให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อยและวิธีสอนแบบเดิม พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยตนเองตามลำพัง และวิธีสอนแบบเดิม

ปราณีต มาลัยวงษ์ (2523 : 74 - 77) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

ศิริอร ไขภูพิรัตน์ (2527 : 47 - 53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ อันได้แก่ ความคิดริเริ่มทางวิทยาศาสตร์ ความคิดยืดหยุ่นทาง

วิทยาศาสตร์ และความคิดคล่องแคล่วทางวิทยาศาสตร์ และศึกษาถึงผลรวมขององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เหมือนกัน แต่มีการฝึกที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 จะได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยมีการฝึกแบบระดมพลังสมอง กลุ่มทดลองที่ 2 มีการฝึกแบบรายบุคคล ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ของกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

งานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มและรายบุคคลที่ศึกษาในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะศึกษากับเด็กในระดับประถมศึกษาและระดับที่สูงกว่า ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมเป็นกลุ่มช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่าการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล แต่การศึกษาในลักษณะนี้กับเด็กระดับปฐมวัยยังไม่มี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลระหว่างการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

1.1 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วแตกต่างกัน

1.2 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มแตกต่างกัน

1.3 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออแตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มจะมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่ม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริม
กสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 90 คน

โรงเรียนที่ใช้ในการทดลองได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง อาศัยหลักในการพิจารณา
ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้แก่เด็กอายุ 5 - 6 ปี ที่มุ่งจัด
เพื่อเตรียมความพร้อม
2. เป็นโรงเรียนที่เป็นผู้นำการใช้หลักสูตรระดับกลุ่มโรงเรียน
3. ผู้บริหารและคณะครูเห็นความสำคัญของการทดลองและยินดีให้ความร่วมมือ

จากการศึกษาของ พาร์เทน (Parten) โดยการสังเกตเด็กอายุ 2 - 5 ปี จำนวน 30 คน ในขณะที่เด็กเล่นเสรีในโรงเรียน พบว่าการเล่นร่วมกันของเด็กมี 5 ระดับ ได้แก่

1. การเล่นคนเดียว เด็กจะเล่นของตนเองตามลำพังโดด ๆ กับเด็กอื่นโดยไม่สนใจกับสิ่งอื่นหรือคนรอบข้าง
2. การเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่น เด็กจะใช้เวลาทั้งหมดเฝ้าดูผู้อื่นเล่น มักจะพูดกับเด็กอื่น ถามคำถามหรือให้ข้อเสนอแนะแต่ไม่เข้าไปเล่นด้วย
3. การเล่นแบบอยู่ขนาน เด็กจะเล่นของตนเองที่เขาชอบกับเด็กอื่นที่อยู่ใกล้ ๆ แต่การเล่นของเขากับเด็กอื่นจะไม่เกี่ยวข้องกัน เด็กอาจจะเล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ไม่เล่นด้วยกัน
4. การเล่นแบบเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน เด็กจะเล่นกับเด็กอื่น มีการพูดคุยกัน ขอยืมและให้ยืมของเล่น ในการเล่นเด็กจะยังไม่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
5. การเล่นแบบร่วมมือกัน เด็กจะเล่นกับเด็กอื่น มีการช่วยเหลือและแบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

พาร์เทน พบว่าการเล่นของเด็กจะซับซ้อนมากขึ้นตามอายุ เด็กอายุ 2 - 3 ขวบมักจะเล่นในขั้นการเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่นและแบบอยู่ขนาน ส่วนเด็กอายุมากกว่า 3 ขวบ มักจะเล่นอยู่ในขั้นการเล่นแบบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและแบบร่วมมือกัน (Stewart. 1983 : 236; citing Parten. 1932, 1933)

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัยสรุปได้ว่าเด็กวัย 5 - 6 ขวบ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและกลุ่มเพื่อนจำนวนประมาณ 2 - 5 คน ในลักษณะให้ความร่วมมือกันได้ ซึ่งการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม ช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

2. กลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริม
กสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. จับสลากจากประชากรมา 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไปให้ครูประจำชั้นประเมิน แล้ว
นำคะแนนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีจับคู่
คะแนน มีรายละเอียดของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 1

ตาราง 1 คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

คู่ที่	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	38	38
2	31	32
3	31	30
4	27	29
5	27	27
6	27	27
7	26	26

ตาราง 1 (ต่อ)

ปีที่	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
8	25	26
9	24	24
10	24	24
11	23	23
12	22	23
13	22	21
14	20	21
15	18	16
รวม	385	387

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีจับคู่คะแนนแล้ว จึงนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลก่อนเริ่มการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	s^2	t
กลุ่มทดลอง	15	25.67	24.67	0.070
กลุ่มควบคุม	15	25.80	27.31	

$$t_{.05, (df = 28)} = 2.048$$

จากตาราง 2 แสดงว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลก่อนเริ่มการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลมีพฤติกรรมทางสังคมใกล้เคียงกันก่อนเริ่มการทดลอง

3. จับสลากนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 3.1 กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม
 - 3.2 กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม
3. แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
4. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ของทอร์เรนซ์

(Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A)

เครื่องมือที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน
2. นำรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เฉพาะพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม ซึ่งเทอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239) แบ่งไว้มาเป็นหลักในการสร้างแบบประเมิน
3. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
4. นำแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
5. นำแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการตรวจไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ ดังนี้
 - 5.1 ปรับปรุงแก้ไขคำชี้แจงให้ชัดเจนและเหมาะสม
 - 5.2 ปรับปรุงแก้ไขคำอธิบายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้ชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ยกตัวอย่างได้ชี้ขึ้น
 - 5.3 ปรับปรุงแก้ไขรายการที่จะประเมินให้เหมาะสม

ลักษณะของแบบประเมิน แบบประเมินมีลักษณะเป็นการประมาณค่าของพฤติกรรมตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด

แบบประเมินจะครอบคลุมพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม ซึ่ง เฮิร์ล็อก (Hurlock) ได้แบ่งไว้ประกอบด้วยพฤติกรรมทั้งหมด 11 รายการ คือ การร่วมมือ การแข่งขัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเห็นอกเห็นใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การฟังผู้อื่น ความเป็นเพื่อน การไม่เห็นแก่ตัว การเลียนแบบ และความผูกพัน แต่ละรายการมีคำอธิบายเพื่อให้ผู้ประเมินเข้าใจขอบเขตของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนที่จะประเมิน

การออกแบบประเมิน ผู้ประเมิน คือ ครูประจำชั้น ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและรู้จักเด็กมากกว่าบุคคลอื่นในโรงเรียนจะต้องอ่านเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้กระจ่างจากคำอธิบายอย่างละเอียดก่อน แล้วจึงออกแบบประเมินโดยพิจารณาในภาพรวมของพฤติกรรมตามข้อเท็จจริงว่า เด็กแต่ละคนได้แสดงพฤติกรรมในแต่ละรายการมากน้อยเพียงใด แล้วประเมินให้ตรงกับน้ำหนักของพฤติกรรมนั้น ๆ มากที่สุด

การให้คะแนน ให้คะแนนตามน้ำหนักของพฤติกรรมที่ครูประจำชั้นประเมินดังนี้

รายการที่ประเมินในช่อง มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
รายการที่ประเมินในช่อง มาก	ให้ 4 คะแนน
รายการที่ประเมินในช่อง ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
รายการที่ประเมินในช่อง น้อย	ให้ 2 คะแนน
รายการที่ประเมินในช่อง น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การสร้างและหาคคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ในการสร้างและหาคคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมวาดรูป มีขั้นตอนดังนี้

1. นำแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่โรงเรียนใช้สอนในระหะทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ มีหน่วยการสอนรวม 10 หน่วย มาเป็นหลักในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมวาดรูป

2. เขียนแผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล เป็นการกำหนดแนวคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม อุปกรณ์ และการประเมินผลในการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

2.2 เขียนแผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล กิจกรรมละ 20 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นขยายความคิด และขั้นกิจกรรม

2.2.1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนใจและนำความคิด จินตนาการ ของนักเรียน ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้วิธีเล่านิทานซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างนิทานดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนิทาน

2.2.1.2 สร้างนิทานให้มีลักษณะดังนี้

2.2.1.2.1 เป็นนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการสอนซึ่ง ใช้สอนในระยะทดลอง

2.2.1.2.2 เป็นนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจ ของนักเรียน

2.2.1.2.3 เป็นนิทานที่ใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน

2.2.2 ขั้นขยายความคิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายความคิดของนักเรียน หลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้ว ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้วิธีตั้งคำถามอเนกนัยให้นักเรียนได้ใช้ความคิดจินตนาการ ซึ่งมีลำดับการสร้างคำถามดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำถามอเนกนัย

2.2.2.2 สร้างคำถามอเนกนัยโดยให้เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

2.2.3 ขั้นกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักเรียนได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการออกมาเป็นรูปภาพ โดย

2.2.3.1 กลุ่มทดลองให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

2.2.3.2 กลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

3. นำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมและสอดคล้องกันของนิทาน คำถามอเนกนัยและกิจกรรมวาดรูป

ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3 ท่าน

(รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก ง.)

4. นำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

4.1 เปลี่ยนเนื้อเรื่องของนิทานบางตอน บางเรื่อง ให้เหมาะสมสำหรับนำมาใช้กับเด็กปฐมวัย

4.2 ปรับปรุงแก้ไขภาษาในนิทานบางตอน บางเรื่อง ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4.3 ปรับปรุงคำถามอเนกนัยบางคำถามให้ถูกต้อง

4.4 ปรับปรุงคำถามอเนกนัยบางคำถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนิทาน

4.5 ปรับปรุงคำถามอเนกนัยบางคำถามให้เป็นคำถามแบบสร้างสรรค์

4.6 ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

5. นำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลา อุปกรณ์ และการใช้ภาษา ปรากฏผลดังนี้

5.1 แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 11 คำถามค่อนข้างยากสำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กคิดจินตนาการได้น้อย ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำถามให้ง่ายขึ้น

5.2 แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 14 คำถามไม่ชัดเจน สืบเนื่องจากผลงานที่นักเรียนนำมาส่งแสดงว่านักเรียนเข้าใจคำถามไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงปรับปรุงแก้ไขคำถามให้ชัดเจน

5.3 แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ทั้ง 20 ครั้ง หลังจากวาดรูปแล้วให้นักเรียนตั้งชื่อภาพ ปรากฏว่านักเรียนจะบอกชื่อภาพออกมาในลักษณะของการเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพนั้น ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนแปลงขั้นตอนนี้ให้นักเรียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพแทนการตั้งชื่อภาพ

6. นำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 5, 11 และ 14 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้อีกครั้ง โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 15 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และยังไม่เคยได้รับการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 5, 11 และ 14 พบว่าเหมาะสมและไม่มีข้อบกพร่องแล้วจึงนำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ทั้ง 20 ครั้งไปใช้ทดลองจริง (แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปปรากฏในภาคผนวก ค.)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ของทอร์เรนซ์ (Torrance Test of Creativity Thinking Figural Form A) ซึ่ง อารี รังสินธ์ ได้แปลเป็นภาษาไทย

ลักษณะของแบบทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด คือ

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ เป็นการให้วาดต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งเป็นกระดาษสติกเกอร์สี่เหลี่ยมรูปไข่ 1 รูป มีขนาดความยาวในแนวรีประมาณ 9 ซม. ความกว้างประมาณ 6 ซม. ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดนั้นให้แปลกที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 วาดภาพให้สมบูรณ์ เป็นการให้วาดต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งเป็นรูปเส้นในลักษณะต่าง ๆ มีจำนวน 10 ภาพ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกน่าสนใจและน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกและน่าสนใจด้วย

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น เป็นการให้ต่อเติมภาพจากเส้นกุ่มขนานจำนวน 30 กุ่ม แต่ละกุ่มมีความสูง 2.5 ซม. เส้นกุ่มขนานมีระยะห่าง 0.8, 1.3 และ 1.7 ซม. จำนวน 3, 12 และ 15 กุ่มตามลำดับ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นกุ่มขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกและน่าสนใจด้วย

กิจกรรมทั้ง 3 ชุดใช้เวลาสอบกิจกรรมละ 10 นาที

แบบทดสอบชุดนี้ กรมการฝึกหัดครูได้นำไปวิจัยศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงตรงสูง โดยหาค่าความเชื่อมั่นในการให้คะแนน (Reliability of Scoring) ด้วยวิธีให้ผู้มีความชำนาญในการให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ 2 คน ให้คะแนนในแบบทดสอบชุดเดียวกัน แล้วคำนวณค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ซึ่งได้ค่าสหสัมพันธ์ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเป็น 1.00, .99 และ .99 ตามลำดับ และหาความเที่ยงตรงโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดคล่องแคล่วกับความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัวกับความคิดละเอียดลออ และความคิดริเริ่มกับความคิดละเอียดลออ จากกลุ่มตัวอย่าง 3,000 คน ได้ค่าสหสัมพันธ์เป็น 0.89, 0.75 และ 0.70 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และเมื่อแยกข้อมูลออกตามเขตภูมิศาสตร์ (ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคอีสาน และเขตกรุงเทพฯ) แยกตามประเภทของโรงเรียน (โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

กรมสามัญศึกษา เทศบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิตสังกัดกรมการฝึกหัดครู) แยกตามระดับชั้นเรียน (ระดับอนุบาล ประถมปีที่ 1, 2, 3 และ 4) และแยกตามเพศก็ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ยังอยู่ลักษณะเดิม คือ ได้ค่าสหสัมพันธ์ค่อนข้างสูงและมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เหมือนกันหมด (กรมการฝึกหัดครู. 2521 : 48, 50) จากการวิจัยนี้ กรมการฝึกหัดครูได้สร้างคู่มือตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้คู่มือตรวจให้คะแนนของกรมการฝึกหัดครูในการวิจัยรวมทั้งได้รับการฝึกตรวจให้คะแนนจาก ดร. อารี รังสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นผู้ที่ปรับแบบทดสอบนี้เพื่อใช้กับเด็กไทยด้วย

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว การให้คะแนนความคิดคล่องแคล่วจะตรวจในกิจกรรมที่ 2 และกิจกรรมที่ 3 เท่านั้น คะแนนความคิดคล่องแคล่ว คือ คะแนนที่ได้จากการวาดภาพที่ชัดเจน สื่อความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม ภาพละ 1 คะแนน ดังนั้นในกิจกรรมที่ 2 ความคิดคล่องแคล่วสูงสุดจะเท่ากับ 10 คะแนน กิจกรรมที่ 3 ความคิดคล่องแคล่วสูงสุด จะเท่ากับ 30 คะแนน
2. ความคิดริเริ่ม การให้คะแนนความคิดริเริ่มจะตรวจทั้ง 3 กิจกรรม คะแนนความคิดริเริ่มขึ้นอยู่กับความถี่ทางสถิติของภาพที่แตกต่างไปจากธรรมดา ในการให้คะแนนความคิดริเริ่มจะดูที่ภาพเป็นหลัก ไม่ใช่ดูชื่อที่กำกับไว้สำหรับภาพที่ซ้ำกันมากจะได้คะแนน 0 คะแนน ดังรายชื่อที่อยู่ในคู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ส่วนภาพที่แตกต่างจากรายชื่อที่ให้ไว้จะให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน
3. ความคิดละเอียดลออ การให้คะแนนความคิดละเอียดลออจะตรวจทั้ง 3 กิจกรรม แต่ละภาพให้คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ภาพที่มีรายละเอียดแต่ละส่วนให้คะแนนส่วนละ 1 คะแนน ไม่ว่าจะเป็นต่อเติมในตัวเอง หรือส่วนที่ว่างรอบ ๆ สิ่งที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องเติมจะต้องดูแล้วสมจริงและมีความหมาย การคิดคะแนนความคิดละเอียดลออในช่วงคะแนนโดยการประมาณจากสเกล 5 สเกล (รายละเอียดการปฏิบัติการทดสอบความคิดสร้างสรรค์และคู่มือตรวจปรากฏในภาคผนวก ข.)

4. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบสองกลุ่ม วัดครั้งแรกและครั้งหลัง (ไพศาล หวังพานิช. 2530 : 90) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

Mr	T_1	X	T_2	(กลุ่มทดลอง)
	T_1	$\sim X$	T_2	(กลุ่มควบคุม)

X แทน การทดลอง

$\sim X$ แทน ไม่มีการทดลอง แต่ทำที่ว่าการทดลอง

T_1 แทน การสอบวัดครั้งแรก

T_2 แทน การสอบวัดครั้งหลัง

Mr

 แทน การกำหนดสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างโดยการจับคู่และสุ่มแยกกลุ่ม

ดำเนินการทดลองดังนี้

1. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ไปทดสอบกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม และเพื่อให้สะดวกในการดำเนินการทดสอบ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเป็นรายบุคคล จนครบ 30 คน

2. ดำเนินการทดลองโดย

2.1 กลุ่มทดลองให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

2.2 กลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

แต่ละกลุ่มได้รับการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 25 นาที รวม 20 ครั้ง

ในการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยสลับกลุ่มเข้ารับการทดลองก่อนและหลังทุกวันที่ทำการทดลอง มีรายละเอียดดังตาราง 3

3. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ไปทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากสิ้นสุดการทดลอง โดยดำเนินการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

4. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. มาตรวจให้คะแนน

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

ตาราง 3 การสลับกลุ่มเข้ารับการทดลอง

ลำดับที่ของ การทดลอง	ครั้งที่ของ การทดลอง	เวลา	
		10.30 - 10.55 น.	11.05 - 11.30 น.
1	1	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	2	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
2	3	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	4	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
3	5	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	6	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
4	7	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	8	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
5	9	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	10	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
6	11	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	12	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
7	13	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	14	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
8	15	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	16	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
9	17	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	18	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
10	19	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	20	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
3. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 คะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 41)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

6.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 74)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

6.2 สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 227 - 229)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

6.3 สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 235 - 237)

$$t = \frac{D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

โดยมี $df = n - 1$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- X แทน คะแนนดิบ
- $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
- s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
- D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
- t แทน อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
- df แทน ค่าแห่งความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความกตีสรางสรรคระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม
ความคิดละเอียดลออ และความคิดสร้างสรรค์รวม ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม
กับเป็นรายบุคคล

ความคิดสร้างสรรค์		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
ความคิดคล่องแคล่ว	N	15	15
	$\bar{X}$	15.40	11
	S	14.83	22.71
ความคิดริเริ่ม	N	15	15
	$\bar{X}$	11.27	7.13
	S	2.74	4.82
ความคิดละเอียดลออ	N	15	15
	$\bar{X}$	5.53	3.13
	S	2.1	1.81
ความคิดสร้างสรรค์รวม	N	15	15
	$\bar{X}$	32.20	21.27
	S	7.14	10.64

จากตาราง 4 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดสร้างสรรค์รวมของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลแตกต่างกัน และเพื่อทดสอบว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดสร้างสรรค์รวมของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงนำข้อมูลของทั้งสองกลุ่มไปวิเคราะห์ ปรากฏผลดังตาราง 5 ถึง 8

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออระหว่างเด็กปฐมวัย
ที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	15	5.53	4.41	3.380 ^{**}
กลุ่มควบคุม	15	3.13	3.27	

$$t_{.01, (df = 28)} = 2.763$$

จากตาราง 8 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1.3 ที่ตั้งไว้ นั่นคือเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออแตกต่างกันจริง โดยที่เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	19.33	483	16267	17.46 ^{**}
หลังการทดลอง	15	51.53			

$$t_{.01, (df = 14)} = 2.624$$

จากตาราง 9 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มสูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปฏิบัติตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นจากก่อนการทดลอง

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	15	19.53	319	8369	7.740**
หลังการทดลอง	15	40.8			

$$t_{.01, (df = 14)} = 2.624$$

จากตาราง 10 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลสูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นจากก่อนการทดลอง

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.1 เพื่อเปรียบเทียบความคิดคล่องแคล่วระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดริเริ่มระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
 - 1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดละเอียดลออระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม และเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

1.1 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วแตกต่างกัน

1.2 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มแตกต่างกัน

1.3 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออแตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มจะมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 3 ห้องเรียน 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน โดยวิธีจับสลากจากประชากรมา 1 ห้องเรียน แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีจับคู่คะแนน (Equate Group) ให้แต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมทางสังคมเหมือนกัน จากนั้นจึงจับสลากอีกครั้งเพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้รูปแบบพฤติกรรมที่เข้าสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่ง เฮอร์ล็อก (Hurlock) แบ่งไว้มาเป็นหลักในการสร้างแบบประเมินเพื่อใช้ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยพฤติกรรมทั้งหมด 11 รายการ คือ การร่วมมือ การแข่งขัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเห็นอกเห็นใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การพึ่งผู้อื่น ความเป็นเพื่อน การไม่เห็นแก่ตัว การเลียนแบบและความผูกพัน แต่ละรายการจะมีคำอธิบายเพื่อให้ผู้ประเมินเข้าใจขอบเขตของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนที่จะประเมิน แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนี้ มีลักษณะเป็นการประมาณค่าของพฤติกรรมตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด

3.2 เครื่องมือทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมวาดรูป ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล เป็นการกำหนดแนวคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม อุปกรณ์และการประเมินผลในการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

3.2.2 แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล จำนวน 20 แผน แต่ละแผนมีขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนใจ นำความคิดจินตนาการของนักเรียนโดยการเล่านิทาน

3.2.2.2 ขั้นขยายความคิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายความคิดของนักเรียนหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้ว โดยใช้วิธีตั้งคำถามอเนกนัยให้นักเรียนได้ใช้ความคิดจินตนาการ

3.2.2.3 ขั้นกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้ถ่ายทอดความคิดจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพโดย

กลุ่มทดลองให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

กลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

3.2.3 นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป จำนวน 20 เรื่อง

3.3 เครื่องมือวัด

เครื่องมือที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของทอร์เรนซ์ (Torrance Test of Creativity) ซึ่ง อาร์ รังสินธ์ ได้แปลเป็นภาษาไทย

แบบทดสอบมีลักษณะให้นักเรียนวาดต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด แต่ละชุดใช้เวลาสอบกิจกรรมละ 10 นาที แบบทดสอบชุดนี้กรมการฝึกหัดครูได้หาความเชื่อมั่นด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออไว้แล้ว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00, .99 และ .99 ตามลำดับ

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ไปทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเพื่อให้สะดวกในการดำเนินการทดสอบ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเป็นรายบุคคลจนครบ 30 คน

4.2 ดำเนินการทดลองโดย

4.2.1 กลุ่มทดลองให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

4.2.2 กลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

แต่ละกลุ่มได้รับการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 25 นาที รวม 20 ครั้ง

ในการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยสลับกลุ่มเข้ารับการทดลองก่อนและหลังทุกวันที่ทำการทดลอง

4.3 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. ไปทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากสิ้นสุดการทดลอง โดยดำเนินการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

4.4 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก. มาตรวจให้คะแนน

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

5.2 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

5.3 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

1.1 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

1.2 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

- 1.3 เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลของการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล พบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยที่เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล และเมื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ก็พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลแตกต่างกัน โดยที่เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บราดฟีต มาลย์วงษ์ (2523 : 74 - 77) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนศิลปะศึกษาโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จงใจ ชัยกิจ (2530 : 118 - 122) ที่พบว่านักเรียนระดับอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนระดับอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กได้แลกเปลี่ยนและรับรู้ความหลากหลายของความคิดและจินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มในการตอบคำถามอเนกนัยหลังการฟังนิทาน ในการพูดคุยและการให้เห็นวิธีการและเทคนิคในการวาดรูป รวมทั้งการสื่อความหมายกันด้วยรูปภาพที่วาด ซึ่งวิธีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มนี้เป็นวิธีการที่แปลกใหม่สำหรับเด็กจึงทำให้เด็กสนใจ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอย่างสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย แม้ว่าในระยะ 4 - 5 ครั้งแรกของการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มจะพบความขัดแย้งและไม่ยอมรับความคิดเห็นของกลุ่มอยู่บ้าง แต่เมื่อเด็กเกิดความคุ้นเคยและทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มไปได้ระยะหนึ่ง พบว่าเด็กสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นและมีการยอมรับความคิดเห็นจินตนาการของกลุ่มได้ดีขึ้น ความขัดแย้งลดน้อยลง มีการยอมรับความสามารถของสมาชิกของกลุ่มมากขึ้น ทั้งยังเกิดการแบ่งงานกันทำอย่างไม่เป็นทางการในกลุ่มอีกด้วย ซึ่งวิธีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มนี้ รุธ (Ruth. 1985 : 50 - 53) กล่าวว่าเด็กจะได้ประโยชน์จากเพื่อน ได้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาหลายด้าน มีการถ้อยแถลงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขยายความรู้ให้เพื่อนและช่วยเหลือ ร่วมมือกันทำกิจกรรม ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เกิดความรู้สึกสนุกสนานและชอบโรงเรียนมากขึ้น และ บราวน์ (Brown. 1982 : 10 - 12) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กได้ฝึกฝนการใช้ภาษา ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลในการสื่อสารกับกลุ่ม เพิ่มความสัมพันธ์ทางสังคม และลดความกังวลใจของนักเรียน วิธีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มจึงเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

การที่เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์นี้เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จากการศึกษาของ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 60 - 64) ในเรื่อง

แบบโครงสร้างทางสติปัญญา ซึ่งมีลักษณะเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านเนื้อหา มิติด้านวิธีการคิด และมิติด้านผลของการคิด มิติทั้งสามนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถ้ามิติด้านใดด้านหนึ่งเพิ่มขึ้น มิติอีก 2 ด้านก็ย่อมมีโอกาสมากขึ้นด้วย ผู้ที่มีมิติด้านเนื้อหาสูงเมื่อถูกกระตุ้นให้คิด จะเกิดกระบวนการทำงานของสมอง สามารถนำเนื้อหาไปคิดค้น หาคำตอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้มาก จึงทำให้ได้ผลผลิตมากกว่าผู้ที่มีเนื้อหาจำกัด ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากเปรียบได้กับผู้ที่มีมิติด้านเนื้อหาสูง เมื่อถูกกระตุ้นให้คิดด้วยคำถาม สมองก็จะพยายามนำเนื้อหาที่มีอยู่มาคิดค้นและประยุกต์ใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อความรู้และประสบการณ์มากก็ย่อมสามารถคิดด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบเกิดเป็นวิธีการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเปรียบได้กับมิติด้านวิธีการคิด คำตอบที่ได้เปรียบได้กับมิติด้านผลของการคิดก็ย่อมมากขึ้นด้วย

ในการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มนั้น เด็กได้ทำกิจกรรมที่แปลกใหม่และได้แสดงออกอย่างเสรี ทำให้บรรยากาศในขณะทำกิจกรรมสนุกสนานและไม่ตึงเครียด ซึ่งมีส่วนช่วยให้เด็กคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่า ซึ่ง โรเจอร์ (Rogers, 1959 : 78 - 80) กล่าวว่า ภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิตและภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก จะช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เดวิด (กฤษณี คำชาย, 2519 : 7 - 10; อ้างอิงมาจาก David) ที่ว่า บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นบรรยากาศที่ปลอดภัย ผ่อนคลาย และไม่ตึงเครียด

ส่วนการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลนั้น เด็กได้คิดและจินตนาการด้วยตนเองตามลำพัง ไม่มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดหรือปรึกษากัน ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งจากการพูดคุย การได้เห็นวิธีการและเทคนิคในการวาดรูป ทั้งยังขาดการสื่อความหมายกันด้วยรูปภาพที่วาด เด็กจะทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์น้อยกว่า ประกอบกับการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลนั้นเป็นวิธีการที่เด็กคุ้นเคยและกระทำอยู่ในห้องเรียนเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว ดังนั้นความสนใจ ความกระตือรือร้นและความสนุกสนานในการทำกิจกรรมจึงน้อยกว่า

1.2 ในการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มเป็นนักเรียนห้องเดียวกัน มาจากการจับสลาก และเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกเต็มตลอดเวลาที่ทำการทดลอง ดังนั้นเด็กจึงคุ้นเคย และรู้จักกันดี ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายและทำงานกลุ่มด้วยกันได้ดี ในช่วงกลาง และช่วงหลัง ๆ ของการทดลองทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม เด็กสามารถปรับตัวเข้าหากันและมี ปฏิสัมพันธ์กันได้ดี ทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือ ร่วมกันคิด และการทำงาน ร่วมกันดีขึ้น นอกจากนี้ขนาดของกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน ซึ่ง จากการศึกษาของ บอร์แมน (สุวกิจ ศรีปัทมา. 2528 : 61 - 62; อ้างอิงมาจาก Borman. 1972 : 6) เกี่ยวกับกลุ่มขนาดเล็ก พบว่าจำนวนสมาชิกที่พอดีและกลุ่มจะทำงานได้ดี ถือว่าเป็น กลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สุดนั้น ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟอสเตอร์ (Foster. 1982 : 3093-4) ที่พบว่ากลุ่มที่ทำงาน 4 - 5 คน จะทำงานที่ต้องใช้ ความคิดสร้างสรรค์ได้ดีกว่าคนที่ทำโดยลำพัง จึงทำให้เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมี ความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

2. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล พบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม และ เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการ ทดลอง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

2.1 การทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ทั้งขั้นนำ ขั้นขยายความคิด และขั้นกิจกรรม ส่งผลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือในขั้นนำผู้วิจัยใช้วิธีเล่านิทานเพื่อให้ เด็กเกิดจินตนาการอันจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง วรรณนิภา เพ็ญศรี (2527 : 75 - 78) และ สรรชัย ศรีสุข (2530 : 71) ได้ศึกษาพบว่า การที่เด็กได้ฟังนิทาน ทำให้ความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ในขั้นขยายความคิด ผู้วิจัยใช้วิธีตั้งคำถามแนะนำกระตุ้นให้เด็ก คิดหาคำตอบ ซึ่งจากผลการศึกษาของ ไคลแอต ชอว์ และ เชอร์วูด (Claiatt, Shaw and Sherwood. 1980 : 1061 - 1064) พบว่าเด็กอายุ 5 - 6 ปีที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนที่

ใช้คำถามอเนกนัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนที่ใช้คำถามเอกนัยหรือแบบอื่น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จัมล์ โกวิทางกูร (2530 : 79) ที่พบว่า การฝึกคิดอย่างอเนกนัยสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นได้ และในชั้นกิจกรรม ผู้วิจัยให้เด็กทำกิจกรรมวาดรูปซึ่งเป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่ง เด็กจะได้ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพอย่างเสรี ทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ทั้งคำกล่าวของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld and Brittain. 1970 : 21 - 33) ที่ว่าศิลปะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ และ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 11) ได้กล่าวไว้ว่าการวาดรูปเป็นการแสดงออกเพื่อเรียนรู้การสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาทินี บุโรตม (2523 : 86 - 91) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกวาดภาพจะมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ดังนั้นจึงสามารถสร้างบรรยากาศของห้องทดลองให้สนุกสนาน เป็นกันเอง และไม่เคร่งเครียด ประกอบกับวิธีการในการดำเนินการจัดกิจกรรมวาดรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นวิธีการที่เปิดกว้าง ให้อิสระแก่เด็กในการที่จะคิดและทำในทุกขั้นตอนของกิจกรรมวาดรูป ทั้งขั้นนำโดยใช้นิทานทำให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการ ขั้นขยายความคิดโดยใช้คำถามอเนกนัยทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเสรีเพื่อนำไปสู่การวาดรูป และขั้นกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้เด็กวาดรูปตามความคิด จินตนาการอย่างอิสระ ทั้งยังมีการนำภาพที่เด็กวาดไปติดที่ป้ายนิเทศในห้องเรียน ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณวิจัยยอมรับความคิดและผลงานของเขา ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่ง อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่าในวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Richard and Norman. 1977 : 199 - 202) นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 121) ก็ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิด ความสามารถของเขาอย่างอิสระสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้

2.2 วัยของเด็กอยู่ระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งเป็นระยะที่ความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ตามทฤษฎีพัฒนาการของ อีริกสัน (Stephen and Grace. 1977 : 88 - 90; citing Erikson. n.d.) วัย 3 - 6 ปี จะอยู่ในขั้นพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่ง ทอร์เรนซ์ (อาร์รี รังสันท์. 2527 : 1 - 2; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1965) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ฝึกฝน และการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้องวิธี และควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใดก็จะเป็นผลดีมากเท่านั้น โดยเฉพาะในช่วง 6 ขวบแรกของชีวิตเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนาดังนั้นเมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมตามแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ดังได้อภิปรายไว้ในข้อ 2.1 แล้วจึงช่วยทำให้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาไปได้มากขึ้น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มในระยะแรก ๆ ของการทดลอง เนื่องจากยังจำกลุ่มของตนเองไม่ค่อยได้และไม่คุ้นเคยกับวิธีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เด็กจึงค่อนข้างจะสับสนในการเข้ากลุ่ม และในขณะทำกิจกรรมวาดรูปจะต่างคนต่างคิด และมีการขัดแย้งกันมาก เด็กบางคนจะนั่งเฉย บางคนต้องการทำกิจกรรมแต่เพียงผู้เดียวไม่ยอมให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมด้วย ซึ่งผู้วิจัยต้องเข้าไปแนะนำและกระตุ้นให้ทำกิจกรรมร่วมกัน แต่เมื่อการทดลองผ่านไประยะหนึ่ง เด็กจะเริ่มยอมรับความคิดเห็นของกันและกันมากขึ้น และยอมเลื้อกวาดรูปที่กลุ่มเห็นชอบ กับทั้งมีการแบ่งงานกันวาดรูปอย่างไม่เป็นทางการอีกด้วย ในครั้งหลัง ๆ ของการทดลองเมื่อเปรียบเทียบ กับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลโดยการสังเกตพบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มจะกระตือรือร้นและสนุกสนานในการทำกิจกรรมวาดรูปมากกว่า

2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมักจะถ่ายทอดความคิด จินตนาการออกมาเป็นรูปภาพที่แสดงถึงความคิดแปลก ๆ และต่างกันไป ในขณะที่เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็น

รายบุคคลมักจะถ่ายทอดความคิด จินตนาการออกมาเป็นรูปภาพที่แสดงถึงความคิดในแนวเดียวกันซ้ำ ๆ กันเป็นส่วนใหญ่

3. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ในครั้งหลัง ๆ ของการทดลอง เด็กทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่จะต้องการเวลาในการวาดรูปมากขึ้น สังเกตจากการที่ผู้วิจัยให้สัญญาณหมดเวลาในการวาดรูปเพื่อให้เด็กนำภาพมาส่ง เด็กจะยืงวาทาพห่อ ไม่นำมาส่งผู้วิจัยทันที จนผู้วิจัยต้องเตือนซ้ำ

ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มในห้องเรียนปฐมวัย

2. ครูสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มไปใช้ได้ เนื่องจากได้ระบุดัชนตอนไว้อย่างชัดเจน นิทานที่ใช้ก็เป็นนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ดังนั้นจึงสะดวกแก่ครูผู้ใ้ ทั้งยังมีคำถามอเนกนัยที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสนุกสนาน ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

2.1 ในครั้งแรก ๆ ของการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มอาจเกิดความสับสนขัดแย้งกันในการทำกิจกรรม ครูควรชักชวนแนวทางในการทำกิจกรรมและให้คำแนะนำ ตลอดจนกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่มร่วมกันอย่างราบรื่น และได้ผลดีที่สุดโดยไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเข้าไปก้าวก่ายการทำกิจกรรมของเขา

2.2 ในการทำกิจกรรมวาดรูปหากเด็กต้องการเวลาเพิ่มครูก็ควรยืดหยุ่นให้เด็กได้ใช้เวลาในการวาดรูปให้มากขึ้นได้

3. เนื้อหาของการทำกิจกรรมวาดรูปในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการวาดรูปด้วยสีเทียน ถ้าครูหรือผู้สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ ควรเพิ่มการวาดรูปด้วยสีชนิดอื่น และเพิ่มกิจกรรมศิลปะแบบอื่น ๆ ที่เหมาะกับเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนใช้อยู่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้โดยมุ่งจัดกิจกรรมศิลปะแบบอื่น ๆ ที่ใช้จัดในห้องเรียนปฐมวัย เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ การฉีก ตัด หับ ม้วนกระดาษ การประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น
2. ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้วิธีทดลองกลุ่มอายุ เพื่อเปรียบเทียบผลว่าหลังการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลแล้ว เด็กอายุมากกับเด็กอายุน้อยจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่
3. ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้วิธีทดลองกลุ่มความคิดสร้างสรรค์สูงกับต่ำเพื่อเปรียบเทียบผลว่า หลังการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลแล้ว เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง กับเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่
4. ควรทำการศึกษาทัศนคติหรือความชอบของเด็กปฐมวัยต่อการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
5. ควรทำการศึกษาเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมโดยศึกษาในแง่ของระยะเวลาที่เด็กใช้ในการปรับตัวหลังการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- การฝึกหัดครู, กรม. รายงานการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับอนุบาล - ป.4. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2521.
- กฤษี คำชาย. "แนวการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์," วารสารวิชาการวิทยาลัยครู เทพสตรี. หน้า 7 - 10, ฉบับที่ : หัตถโกศลการพิมพ์, 2519.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. โรงเรียนนี้โอหิวแฉฉฉ : มิติใหม่แห่งการศึกษาสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2529.
- เชื้อน เสือคำ. การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพัง วิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อยและวิธีสอนแบบเดิม ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวการจัดโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, ฉบับที่ 12/2525, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2525.
- _____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, 2528.
- _____. รายงานผลการสัมมนาการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, 2527.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา, 2528.

- จงใจ ชัยกิจ การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา
โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ปริญญาโท
 กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530. อัดสำเนา.
- จัมลัม โกวิทางกูร. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิด และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และแบบฝึก
การเขียนอย่างเอกนัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- ชาญชัย อินทรประวัติ. "ระเบียบวินัยกับความคิดสร้างสรรค์," วิทยาสาร. 26(23) :
 18 - 20, 8 กรกฎาคม 2518.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 เจริญผล, 2527.
- _____. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ชื่นจิต การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบเอกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพร้อมพรรณพิทยฯ อำเภอบาง
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ธนพร สมบุญธนาท. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่เล่นกับเพื่อน
ที่เล่นกับแม่ และที่เล่นเอง วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2529. อัดสำเนา.

บุญเย็น ประกอบแสง. บทบาทของผู้ปกครองและการรับรู้ของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

ประชุมพร ศุภรเจริญ. "ความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นของเด็ก," ศึกษาศาสตร์. 3 : 16 - 21, มิถุนายน - กันยายน 2522.

ประมวล ดิกคินสัน. สมองมนุษย์ : จิตวิทยาคลินิก. เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

_____. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

ปราณีต มัลลียงษ์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ปิยะชาติ แสงอรุณ. "ศิลปะสำหรับเด็ก : ของเล่นเพื่อเสริมคุณค่าในชีวิต," เอกสารวิชาการเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการพัฒนาการเล่นของเด็ก, 2526.

พนม ลิมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. กาฬสินธุ์ : จิตรภัทท์การพิมพ์, 2520.

พรณพิศ วาณิชการ. "การทำงานแบบกลุ่ม," วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1 : 135 - 137, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรกฎาคม - กันยายน 2528.

พรณี ชูชัย เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พจน์ วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.

พูนสุข บุญสวัสดิ์ และ ชัยยุทธ บุญสวัสดิ์. "หน่วยที่ 7 สื่อพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ระดับปฐมวัยศึกษา," เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา. เล่ม 1. หน้า 495 - 506, ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

ไพศาล หวังพานิช. วิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

- ภรณ์ กุรุตันะ. "กิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะและดนตรี," เด็กก่อนวัยเรียน. หน้า 113 - 120, กรมประชาสัมพันธ์ โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2523.
- เยาวพา เดชะคุปต์. "การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. เล่ม 1. ชมรมไทยอิสราเอล, 2521.
- _____. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเรียนต์ไทร์, 2528.
- เลิศ อำนันตะ. "จิตวิทยากับพฤติกรรมการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก." สรุปการจัดชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก ศิลปะเด็ก ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. หน้า 134 - 145, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- _____. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกราฟิกอาร์ต, 2523.
- วรรณภา เพ็ญศรี. ประเภทของนิทานที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- อัสสำเนา.
- วราภรณ์ รักวิจัย. อิทธิพลสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 5 - 6 ปี โรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- วิจิตร วรุตบางกูร. "ความคิดสร้างสรรค์สำหรับครู," ศึกษาศาสตร์. 2 : 40 - 48, มกราคม - พฤษภาคม 2520.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบ การเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ลายผ้า ออฟเซ็ท พรินท์, 2526.
- วิโรจน์ ชาทอง และ ห่านอง จันทิมา. เทคนิคและวิธีสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.

ศิริวรรณ. "ฝึกคนให้มีความคิดสร้างสรรค์," จุลสารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.

4(1) : 1 - 7, มกราคม - มีนาคม 2527.

ศิริอร ไขภูพิพัฒน์. การศึกษารูปแบบการพัฒนามากความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยมีการฝึกแบบระดมพลังสมองและแบบฝึกการแยกแยะ. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูติกร. "หน่วยที่ 4 การเล่นเกมสำหรับเด็กปฐมวัย," เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา เล่ม 1. หน้า 161 - 238, กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

สรชัย ศรีสุข. การเปรียบเทียบองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมนิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อักสำเนา.

สาตินี บุโรคม. การสร้างแบบฝึกวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสำเนา.

สุวกิจ ศรีปัดดา. การแบ่งความรับผิดชอบและการจัดสรรสิ่งจูงใจในการทำงานกลุ่ม. ปรินทิพย์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อักสำเนา.

อารมณี ทักษิณ. เปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีการเล่นต่างกัน. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.

อารี รังสินธุ์. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ธนาคารพิมพ์, 2527.

_____. ความคิดสร้างสรรค์. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2528.

_____. "เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์," กรุงเทพฯ : ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้นอนุบาล - ป.4. หน้า 6 - 10, หน่วยงานนิเทศกรรมการฝึกหัดครู, 2521.

- Alison, C.S. and J.B. Koch. Children Development through Adolescence. New York : John Willey and Sons, 1983.
- Anderson, R.D. and others. Developing Children's Thinking through Science. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1970.
- Bell, C.A. "Stories Told by Six and Seven Year Old Boys : Associations with Intelligence and Creativity," Dissertation Abstracts International. 45(05) : 2752-A, March 1985.
- Brown, D.F. "Group Why and How?" Guidelines : A Preiodical for Classroom Language Teachers. 4(2) : 10 - 18; December, 1982.
- Button, L. Developmental Group Work with Adolescent. London : University of London Press, Ltd., 1974.
- Chester, I.A. and J. Schopler. Experimental Social Psychology. Academic Press, 1972.
- Cliatt, P.J.M., J. Shaw and J.M. Sherwood. "Effects of Training on the Divergent Thinking Abilities of Kindergarten Children," Child Development. 51 : 1061 - 1064; December 1980.
- Compton, M.F. "An Attempt to Foster Creative Thinking in Teacher," Dissertation Abstracts. 29 : 164-A; 1968.
- Davidson, D. "Learning Mathematic in a Group Situation," Mathematic Teacher. 21 : 101 - 106; February 1974.
- Dertude, H.H. Introduction to the Gifted. McGraw-Hill, Inc., 1966.
- Dinkmeyer, D.C. and R. Dreikurs. Encouraging Children to Learn. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1965.
- English and English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms. New York : David McKay, Co., 1958.
- Foster, Gerald William. "Creativity and the Group Problem Solving Process," Dissertation Abstracts International. 40(07) : 3093-A; January 1982.
- Gale, R.F. Developmental Behavior : A Humanistic Approach. The Macmillan Company, 1960.
- Getzels, J. Child Development and Personality. New York : Harper and Brothers, 1962.

- Guilford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1959(a).
- Guilford, J.P. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill, Inc., 1967.
- _____. "Traits of Creativity," Creativity and Its Cultivation. ed. by Anderson, Harold H., New York : Harper and Row Publishers, 1969.
- Guilford, J.P. and R. Hoepfner. The Analysis of Intelligence. New York : McGraw-Hill, 1971.
- Gulley, H.E. Discussion, Conference and Group Process. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960.
- Hurlock, E.B. Child Development. 5th ed., New York : McGraw-Hill, Inc., 1972.
- _____. Child Development. 5th ed., New York : McGraw-Hill, Inc., 1978.
- Kiakland, G. "Elaborated and Restricted Language Usage : Its Relationship to Creative Thinking Ability of Four-Year-Olds," Dissertation Abstracts International. 44(08) : 2350-A; February 1984.
- Kuziemski, N.E. "Relationships among Imaginative Play Predisposition, Creative Thinking and Reflectivity Impulsivity in Second-Graders," Dissertation Abstracts International. 38 : 1861-b; October 1977.
- Lowenfeld, V. and W.L. Brittain. Creative and Mental Growth. 5th ed., New York : Macmillan, 1970.
- Lunsteen, S.W. and G.Y. Docherty. Guiding Young Children's Learning. New York : McGraw-Hill, 1981.
- Maier, H.W. Three Theories of Child Development. New York : Harper and Row Publishers, 1965.
- Munsinger, H. Fundamental of Child Development. 2nd ed., New York : Holt, Rinehart and Winston, 1975.

Mussen, P.H. and others. Child Development and Personality. 3rd ed., New York : Harper and Row Publishers, 1969.

_____. Child Development and Personality. New York : Harper and Row Publishers, 1984.

Prielipp, R.W. "Partner Learning in Secondary School Mathematics," Dissertation Abstracts. 36(9) : 5898-A; March 1976.

Ryback, D. and others. "Child-Rearing Practices Reported by Students in Six Cultures," Journal of Social Psychology. 110 : 153 - 162; 1980.

Rainwater, J.M. "Effects of Set on Problem Solving in Subjects of Varying Levels of Assessed Creativity," Dissertation Abstract. 25 : 6753; June 1965.

Rice, J.P. The Gifted : Developing Total Talent. Springfield, Illinois : Charles C. Thomas Publishers, 1970.

Richard, C.S. and S. Norman. Educational Psychology : A Developmental Approach. Addison-Wesley Publishing Company, Inc., 1977.

Rogers, C.R. Encounter Groups. Great Britain, 1970.

_____. "Toward a Theory of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. ed. by Anderson, Harold H., Harper and Row Publishers, 1959.

Ruth, P.E. "Small Group Cooperative Learning Improving Academic, Social Gains in the Classroom," MASS Bulletin. 69(479) : 48 - 56; March 1985.

Schickedanz, J.A. Strategies for Teaching Young Children. New Jersey : Prentice-Hall, 1983.

Schmuck, R.A. and P.A. Schmuck. Group Process in the Classroom. Iowa : W.M.C. Brown, Co., 1971.

Shaklee, B.D. "The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Problem Solving Ability of Kindergarten Students," Dissertation Abstracts International. 46(10) : 3172-A; April 1986.

Stephen, L.Y. and W.W. Grace. A Teacher's World : Psychology in the Classroom. McGraw-Hill, Inc., 1977.

- Mussen, P.H. and others. Child Development and Personality. 3rd ed., New York : Harper and Row Publishers, 1969.
- _____. Child Development and Personality. New York : Harper and Row Publishers, 1984.
- Prielipp, R.W. "Partner Learning in Secondary School Mathematics," Dissertation Abstracts. 36(9) : 5898-A; March 1976.
- Ryback, D. and others. "Child-Rearing Practices Reported by Students in Six Cultures," Journal of Social Psychology. 110 : 153 - 162; 1980.
- Rainwater, J.M. "Effects of Set on Problem Solving in Subjects of Varying Levels of Assessed Creativity," Dissertation Abstract. 25 : 6753; June 1965.
- Rice, J.P. The Gifted : Developing Total Talent. Springfield, Illinois : Charles C. Thomas Publishers, 1970.
- Richard, C.S. and S. Norman. Educational Psychology : A Developmental Approach. Addison-Wesley Publishing Company, Inc., 1977.
- Rogers, C.R. Encounter Groups. Great Britain, 1970.
- _____. "Toward a Theory of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. ed. by Anderson, Harold H., Harper and Row Publishers, 1959.
- Ruth, P.E. "Small Group Cooperative Learning Improving Academic, Social Gains in the Classroom," MASS Bulletin. 69(479) : 48 - 56; March 1985.
- Schickedanz, J.A. Strategies for Teaching Young Children. New Jersey : Prentice-Hall, 1983.
- Schmuck, R.A. and P.A. Schmuck. Group Process in the Classroom. Iowa : W.M.C. Brown, Co., 1971.
- Shaklee, B.D. "The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Problem Solving Ability of Kindergarten Students," Dissertation Abstracts International. 46(10) : 3172-A; April 1986.
- Stephen, L.Y. and W.W. Grace. A Teacher's World : Psychology in the Classroom. McGraw-Hill, Inc., 1977.

- Strom, R.D. Psychology for the Classroom. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1969.
- Torrance, E.P. "Association of Classroom Teacher of the National Education Association," Creativity 3. p. 163 - 184; October 1962.
- _____. Education and the Creative Potential. Minneapolis : The Lund Press, Inc., 1964.
- _____. Guiding Creative Talent. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1962.
- Wallach, M.A. and N. Kogan. Mode of Thinking in Young-Children. Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965.
- Westlake, H.G. Children, A Study in Individual Behavior. Lexington : Ginn and Company, 1973.
- Westcott, A.M. and J.A. Smith. Creative Teaching of Mathematics in the Elementary School. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1967.
- Williams, F.E. "Teaching for Creativity," Instructor. 80 : 42 - 44; December, 1971.
- Williams, F.D. "Discovery Learning : The Differential Effects of Small-Group Work and Individual Work on Mathematics Achievement and Attitude of College Students in Remedial Mathematics," Dissertation Abstracts. 41(2) : 578-A; August 1980.
- Young, C. "Team Learning," The Arithmetic Teacher. 19 : 630 - 634; December 1972.

ภาพผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินพฤติกรรมนี้มีรายการประเมินครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวม 11 รายการ
2. ผู้ที่จะตอบแบบประเมินคือครูประจำชั้น
3. ในการตอบแบบประเมินขอให้ผู้ประเมินอ่านเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 11 รายการ ให้กระจ่างก่อนแล้วจึงทำการประเมินโดยใช้การสังเกตพฤติกรรมแต่ละรายการตามขอบเขตที่กล่าวไว้
4. แบบประเมินพฤติกรรมนี้ เป็นการประเมินค่าของพฤติกรรมตั้งแต่มากที่สุด มากปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด
5. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไป เด็กปฐมวัยที่เพิ่งจากบ้านมาสู่โรงเรียน ก็อาจมีการปรับตัวและมีพฤติกรรมทางสังคมในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลเนื่องมาจากภาวะและการเรียนรู้ที่สะสมต่อเนื่องและมีพื้นฐานมาจากครอบครัว ครูประจำชั้นเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในโรงเรียน ย่อมเป็นผู้ที่มองเห็นพฤติกรรมของเด็กและรู้จักเด็กมากกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นขอให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมโดยไม่ต้องคาดหวังว่าเด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคมในระดับใด ขอให้ประเมินตามพฤติกรรมจริงที่เด็กแสดงออกโดยพิจารณาในภาพรวมของพฤติกรรมแต่ละรายการ
6. คำตอบที่ได้รับจะปกปิดไว้เป็นความลับและจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อผู้ประเมินและบุคคลหนึ่งบุคคลใด คำตอบจะนำไปใช้เพื่อแบ่งกลุ่มเด็กก่อนที่จะทำการวิจัย
7. วิธีตอบแบบประเมินให้อ่านข้อความในแบบประเมินและพิจารณาตามข้อเท็จจริงว่านักเรียนแต่ละคนได้แสดงพฤติกรรมแต่ละรายการมากน้อยเพียงใด แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับน้ำหนักของพฤติกรรมนั้น ๆ มากที่สุด

ตัวอย่าง

0. ความเห็นอกเห็นใจ
 00. ความเป็นเพื่อน

นักเรียนแสดงพฤติกรรมนี้				
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
			✓	
✓				

8. ขอความกรุณาตอบทุกข้อ อย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่งเพราะจะทำให้แบบประเมินไม่สมบูรณ์

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

โปรดอ่านเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่จะต้องประเมินให้
กระจ่างจากคำอธิบายต่อไปนี้โดยละเอียดก่อนตอบแบบประเมิน

1. การร่วมมือ หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน
เช่น ยินยอมทำตามข้อตกลงของห้องเรียน เล่นร่วมกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน ร่วมมือกับเพื่อนเก็บ
ของเล่น เป็นต้น
2. การแข่งขัน หมายถึง การที่เด็กพยายามกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่าหรือเท่ากับ
คนอื่นโดยไม่ทะเลาะหรือขัดแย้งกัน
3. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การที่เด็กเต็มใจที่จะแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น หรือ
ช่วยเหลือผู้อื่นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ เช่น ช่วยเพื่อนผูกเชือกรองเท้า
แบ่งปันขนมให้เพื่อน
4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม หมายถึง การที่เด็กทำตามผู้ใหญ่หรือกลุ่ม
เพื่อน เช่น ทำตามคำแนะนำของครู ยกมือแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามครู นำผลงานไปอวด
ครู แบ่งขนมให้เมื่อเพื่อนขอ แสดงบทบาทสมมติตามที่เพื่อนบอกในขณะที่เล่นร่วมกัน
5. ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึง การที่เด็กให้ความช่วยเหลือหรือปลอบโยนด้วยคำพูด
หรือการกระทำเมื่อผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เช่น ช่วยเช็ดน้ำตาเมื่อเพื่อนร้องไห้ ช่วยปัดฝุ่นให้
เมื่อเพื่อนล้ม หูตปลอบโยนเมื่อเพื่อนถูกผู้อื่นแกล้งของเล่น
6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา หมายถึง การที่เด็กสามารถจะคิดและเข้าใจได้ว่า
ถ้าตนเองเป็นผู้อื่นและอยู่ในสถานการณ์เช่นผู้อื่นจะมีความรู้สึกอย่างไร เช่น แสดงสีหน้าท่าทางหรือ
ด้วยคำพูดว่าเขารู้สึกเสียใจที่ทำให้ครูโกรธ ไม่ล้อเลียนหรือซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาดหรือถูกครูดุ

7. การพึ่งผู้อื่น หมายถึง การที่ได้แสดงให้เห็นว่าเขารู้สึกพอใจ และมีความสุขที่ได้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น รู้จักขอความช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากครูและเพื่อนชอบพูดคุยและอยู่ใกล้ชิดครู พูดชวนเพื่อนให้มาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

8. ความเป็นเพื่อน หมายถึง การที่เด็กสามารถเล่นและพูดคุยกับเด็กอื่น ๆ ได้

9. การไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง การที่เด็กไม่นำสิทธิของผู้อื่นมาใช้เป็นสิทธิของตนเอง เช่น ไม่แย่งของเล่นเพื่อน ไม่นำของที่ครูให้ใช้ร่วมกันมาใช้คนเดียวโดยไม่ยอมให้เพื่อนใช้ ไม่แข่งคิวเพื่อน

10. การเลียนแบบ หมายถึง การที่เด็กเลียนแบบคำพูด พฤติกรรม และบุคลิกลักษณะของผู้ที่เขาเคยพบเห็น ใกล้ชิด หรือเคยติดต่อด้านหนึ่งด้วย เช่น เลียนแบบ พ่อ แม่ ครู พี่เลี้ยง หรือตัวละครในนิทานหรือภาพยนตร์ที่เด็กเคยเห็น

11. ความผูกพัน หมายถึง การที่เด็กต้องการอยู่ใกล้ชิดกับคนหรือสิ่งของ อาจเป็น พ่อ แม่ ครู หรือตุ๊กตา เช่น ร้องไห้เมื่อผู้ปกครองมาส่งในระยะแรก ๆ ที่มาโรงเรียน คิดแฉงอยู่กับครูหรือเพื่อนคนใดคนหนึ่ง นำตุ๊กตาตัวเดิมมาโรงเรียนทุกวันและถือติดมืออยู่ตลอดเวลา

แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อนักเรียน

	นักเรียนแสดงพฤติกรรมนี้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การร่วมมือ					
2. การแข่งขัน					
3. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม					
5. ความเห็นอกเห็นใจ					
6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา					
7. การฟังผู้อื่น					
8. ความเป็นเพื่อน					
9. การไม่เห็นแก่ตัว					
10. การเลียนแบบ					
11. ความผูกพัน					

ภาคผนวก ข.

การปฏิบัติการทดสอบความคิดสร้างสรรค์และกุ่มการตรวจ

การปฏิบัติการทดสอบความคิดสร้างสรรค์

1. วิธีการเฉพาะในการทำการทดสอบ

เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจนักเรียน ให้ครูหรือผู้คุมสอบปฏิบัติดังนี้

1.1 ครูหรือผู้คุมสอบกล่าวข้อความในทำนองนี้ (เพื่อเป็นแรงยั่วยุให้นักเรียนอยากทำแบบทดสอบ)

"ในวันนี้ ครูมีของเล่นมาให้ให้นักเรียนเล่นสนุก ๆ โดยจะให้ให้นักเรียนเล่นวาดภาพอะไรก็ได้ ที่นักเรียนคิดว่าภาพนั้นแปลกที่สุด ใหม่ที่สุด ซึ่งไม่เคยมีใครคิดวาดมาก่อน และพยายามวาดภาพนั้นให้แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ และครูขอให้นักเรียนทุกคนจงมีความสุขสนุกสนานกับการวาดภาพในวันนี้"

1.2 ครูแจกแบบทดสอบแก่นักเรียน

1.3 ครูแจกดินสอคำแก่นักเรียน ในกรณีที่นักเรียนบางคนไม่มี

1.4 ครูให้นักเรียนแต่ละคนกรอรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่หน้าปกแบบทดสอบ

ให้เรียบร้อย

1.5 ครูช่วยเหลือกรอรายละเอียด กรณีที่นักเรียนกรอไม่ได้

2. ครูชี้แจงการทำแบบทดสอบดังนี้

2.1 จำนวนกิจกรรม ในแบบทดสอบนี้จะมีกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่ 3 ชุดด้วยกัน กิจกรรมเหล่านี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดฝันและวาดภาพออกมาในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 ครูบอกให้นักเรียนทุกคนเปิดแบบทดสอบหน้าแรก (กิจกรรมชุดที่ 1)

2.3 ครูอ่านคำชี้แจงการทำกิจกรรมชุดที่ 1 ให้นักเรียนฟังอย่างชัดเจน ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ

คำชี้แจง

1. นักเรียนจะเห็นกระดาษสีเขียวตามรูปที่อยู่ข้างล่างนี้ กระดาษชิ้นนี้ต้องออกมาได้ โดยเกาะกระดาษที่อยู่ด้านในทิ้งไป แล้วนำกระดาษสีเขียวมาติดไว้ทางด้านขวามือ (ครูแสดงวิธีการ และชี้ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง แต่ไม่ต้องติดกระดาษสีเขียวบนหน้ากระดาษอีกด้านหนึ่ง)
2. นักเรียนลองคิด แล้ววาดภาพที่แปลกใหม่ที่ยังไม่มีใครวาดมาก่อน โดยต่อเติม ตบแต่งจากกระดาษสีเขียวนำมาปะใหม่นี้ เพื่อให้ภาพนั้นน่าสนใจ และน่าตื่นเต้นมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
3. ให้ตั้งชื่อภาพที่วาดให้แปลกที่สุดไว้บนเส้นที่ขีดไว้ให้
4. กิจกรรมชุดที่ 1 ให้เวลา 10 นาที
5. ครูเริ่มกิจกรรมชุดที่ 2 เมื่อหมดเวลา 10 นาที โดยให้นักเรียนเปิดไปหน้ากิจกรรมชุดที่ 2 ครูอ่านคำชี้แจงการทำแบบทดสอบกิจกรรมชุดที่ 2 ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 2 วาดภาพให้สมบูรณ์

คำชี้แจง

1. ให้ต่อเติม ภาพที่ให้มาข้างล่างนี้ทั้ง 10 ภาพ
2. ให้คิดวาดภาพให้แปลก แตกต่างไปจากคนอื่น และทำให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ให้ตั้งชื่อภาพแต่ละภาพที่วาดเสร็จแล้วนั้น และเขียนไว้ในช่องที่กำหนดให้

4. กิจกรรมชุดที่ 2 ให้เวลา 10 นาที
5. ครูเริ่มกิจกรรมชุดที่ 3 เมื่อหมดเวลา โดยให้นักเรียนเปิดไปหน้ากิจกรรมชุดที่ 3
ครูอ่านคำชี้แจงการทำแบบทดสอบ กิจกรรมชุดที่ 3 ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น

คำชี้แจง

1. ให้วาดภาพโดยต่อเติม จากเส้นกึ่งกลางนี้
2. คิดและวาดภาพให้แปลกแตกต่างไปจากคนอื่นให้มากที่สุด
3. ให้นักเรียนลงมือทำ กิจกรรมนี้ใช้เวลา 10 นาที

3. การเก็บแบบทดสอบ

เมื่อหมดเวลา ครูเก็บแบบทดสอบ โดยตรวจดูรายละเอียดหน้าปกแบบทดสอบให้นักเรียนกรอกให้เรียบร้อย

สำหรับนักเรียนที่เขียนชื่อไม่ได้ ครูควรช่วยเหลือ รวมทั้งเด็กที่เขียนชื่อภาพที่วาดไม่ได้ด้วย

กรณีที่นักเรียนนั่งเฉย ๆ โดยไม่ลงมือทำหลังจากที่ครูชี้แจงแบบทดสอบแล้ว ครูมีสิทธิ์ที่จะกระตุ้นด้วยคำพูดกับนักเรียนนั้นเป็นรายบุคคล เพื่อให้ นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบนั้นได้ โดยครูต้องหมายเหตุไว้ที่หน้าปกแบบทดสอบด้วยว่านักเรียนลงมือทำหรือทำได้ ด้วยเหตุใด

คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในระดับอนุบาล - ป.4 (กรมการ
ฝึกหัดครู. 2521 : 60 - 67)

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ จัดแบ่งตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
ซึ่งในที่นี้มี 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดคล่องแคล่ว

การตรวจให้คะแนนความคิดคล่องแคล่วจะตรวจในกิจกรรมที่ 2 และ 3 เท่านั้น
คะแนนความคิดคล่องแคล่วให้นับจากจำนวนภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในกิจกรรมที่ 2
ความคิดคล่องแคล่วทั้งหมดหรือสูงสุด จะเท่ากับ 10 คะแนน และให้ใส่ไว้ในกระดาษตรวจให้
คะแนนหรือ Worksheet กิจกรรมที่ 3 ความคิดคล่องแคล่วสูงสุดจะเท่ากับ 30 คะแนน แต่
ก่อนจะเริ่มตรวจ ควรตรวจสอบดูว่าภาพนั้นชัดเจนไหม หรือถ้าหากภาพซ้ำกันก็จะให้คะแนน
เพียงภาพเดียว คะแนนทั้งหมดของกิจกรรมที่ 3 ให้ใส่ในความคิดคล่องแคล่ว กิจกรรมที่ 3
ในกระดาษตรวจให้คะแนน

2. ความคิดริเริ่ม

การให้คะแนนความคิดริเริ่มขึ้นอยู่กับความดีทางสถิติของภาพที่แตกต่างไปจาก
ธรรมดาในการตอบของกลุ่มตัวอย่าง ในการให้คะแนนความคิดริเริ่ม ให้ดูที่ภาพเป็นหลักไม่ใช่ดูชื่อ
ที่กำกับไว้

คู่มือการให้คะแนนความคิดริเริ่มนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3,000 คน ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จาก 6 เขตภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และจาก 4 ประเภทโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนในสังกัดเทศบาล และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนราษฎร์

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม สำหรับภาพที่ซ้ำกันมากจะได้คะแนน 0 ดังรายชื่อที่กำหนดไว้ข้างล่าง ผู้ตรวจดูตามรายการที่ให้มานี้

ส่วนภาพที่แตกต่างจากรายชื่อในรายการที่ให้ไว้จะกำหนดให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน คะแนนที่ได้ให้เขียนลงในช่องว่างข้างหลัง ความคิดริเริ่ม กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมที่ 2 และกิจกรรมที่ 3 ในกระดาษตรวจให้คะแนน คะแนนรวมของความคิดริเริ่มได้มาจากผลรวมของความคิดริเริ่มทั้ง 3 กิจกรรม

รายชื่อต่อไปนี้ เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 1

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- เด็กผู้ชาย คนผู้ชาย
- วงกลม
- รูปไข่
- เด็กผู้หญิง คนผู้หญิง
- คนทุกชนิด นอกจากคนที่มาจากโลกอื่น
- มะม่วง

รายชื่อต่อไปนี้ เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 2

ภาพที่ 1

- ภาพที่ไม่มีความหมายและไม่มีชื่อกำกับไว้
- หัวใจ

- หน้าคนทุกชนิด
- นกทุกชนิด
- แวนตา

ภาพที่ 2

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคน หรือรูปร่างคน
- หนังสือ
- ต้นไม้ หรือกิ่งไม้
- ดอกไม้

ภาพที่ 3

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคนหรือรูปคน
- เรือใบ
- ลูกตา

ภาพที่ 4

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หอย หอยทาก
- สัตว์ที่ไม่บ่งชื่อเฉพาะ
- ไข่
- หน้าคน หรือรูปคน

ภาพที่ 5

- ภาพวาดที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- กะทะ หรือถ้วยชาม

- ปาก
- ใบหน้า หรือศีรษะคน
- เรือ, เรือใบ
- วงกลม
- พระจันทร์

ภาพที่ 6

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- ใบหน้า หรือศีรษะคน
- ชันบันได

ภาพที่ 7

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- เคียว
- ใบหน้าคน หรือรูปร่างคน
- รถยนต์
- ช้อน
- เครื่องหมายคำถาม

ภาพที่ 8

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- คน หรือศีรษะคน หรือรูปร่างคน

ภาพที่ 9

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- ภูเขา
- นก เช่น นกยูง
- เสือ

ภาพที่ 10

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- นก
- อักษร ก.
- เป็ด
- ไก่
- หน้าคน
- จมูก

รายชื่อต่อไปนี้เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 3

- ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หนังสือ
- ประตูน
- หีบ, กล่อง
- กรอบรูปภาพต่าง ๆ
- บ้าน
- หน้าคน, เด็กชาย (ชาย, หญิง), ผู้ใหญ่ (ชาย, หญิง)
- สี่เหลี่ยม
- เสื่อ
- กางเกง
- ขวด
- บันได
- จรวด
- รูปทรงเรขาคณิต
- ตัวอักษร

- ห่อของขวัญ
- โพรทัศน์
- แก้วน้ำ
- ถังน้ำ
- ดอกไม้
- ต้นไม้
- เทียนไข
- ไม้บรรทัด

3. ความคิดละเอียดลออ

ในการให้คะแนนความคิดละเอียดลออมีดังนี้

1. แต่ละภาพให้คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน
2. ส่วนละเอียดที่ต่อเติมภาพ เพื่อขยายหรืออธิบายภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถือเป็น

"ความคิดละเอียดลออ"

ดังนั้น การตรวจให้คะแนนความคิดละเอียดลออ คือ ให้ 1 คะแนน ส่วนละเอียดแต่ละส่วนที่ต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ขึ้น ไม่ว่าจะต่อเติมในตัวสิ่งเร้า หรือขอบ หรือส่วนที่ว่างรอบ ๆ สิ่งที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต่อเติมจะต้องดูแล้วสมจริงและมีความหมาย

เกณฑ์ในการให้คะแนนความคิดละเอียดลออมีดังนี้

1. ส่วนละเอียดทุก ๆ ส่วน แต่ถ้าซ้ำกันให้เพียง 1 คะแนน
2. การระบายสี เพื่อเน้นความสมจริงมากขึ้น
3. การเลเงา ให้สีอ่อนหรือแก่

4. การตกแต่งระดับประคาภาพ ให้มีความหมายมากขึ้น
 5. การตกแต่งที่ทำให้ภาพเปลี่ยนแปลง และมีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 6. ส่วนละเอียดที่ขยายเพื่อประกอบความเข้าใจภาพมากขึ้นโดยไม่ต้องมีคำอธิบาย
- ถ้าเส้นแบ่งภาพหนึ่งออกเป็น 2 ภาพก็ให้คะแนน 2 คะแนน และถ้าเส้นแบ่งมี

ความหมายในตัวของมัน เช่น เข็มขัด ตะเข็บ ขอบแขนเสื้อ บานหน้าต่าง เป็นต้น ก็ให้คะแนนส่วนนั้น ๆ ด้วย

ในการนับคะแนนความคิดละเอียดลออนั้น การนับให้แน่นอนทุก ๆ อย่างไม่จำเป็นนัก เพราะการตรวจให้คะแนนจะให้โดยการประมาณจากสเกล 5 สเกล ในแต่ละกิจกรรม ถึงแม้ปรากฏในกระต่ายตรวจให้คะแนน

ตัวอย่างเช่น กิจกรรมที่ 1 ส่วนละเอียด 1 - 5 แห่ง 1 คะแนน 3 - 12 แห่ง 2 คะแนน 13 - 19 แห่ง 3 คะแนน

คะแนนความคิดละเอียดลออได้จากคะแนนรวมของทั้ง 3 กิจกรรม โดยเฉลี่ยคะแนนของส่วนละเอียดนี้ จะเป็น 9 คะแนน

แบบฟอร์มสำหรับกรอกคะแนน

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบ ก.

ชื่อ
 ชั้น โรงเรียน
 วันที่ เดือน พ.ศ.

1. ความคิดคล่องตัว กิจกรรมชุดที่ 2 กิจกรรมชุดที่ 3 รวม
2. ความคิดริเริ่ม กิจกรรมชุดที่ 1 ชุดที่ 2 ชุดที่ 3
 รวม

3. ความคิดละเอียดลออ (วงรอบตัวเลขที่เหมาะสม)

กิจกรรมชุดที่ 1 1. (1 - 5) 2. (6 - 12) 3. (13 - 19)

4. (20 - 26) 5. (27 ...)

กิจกรรมชุดที่ 2 1. (0 - 8) 2. (9 - 17) 3. (18 - 28)

4. (29 - 39) 5. (40 ...)

กิจกรรมชุดที่ 3 1. (0 - 7) 2. (8 - 16) 3. (17 - 27)

4. (28 - 37) 5. (38 ...)

รวม

รวมคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งหมด คะแนน

ภาคผนวก ค.

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูป

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูป

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นแผนการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โดยทดลองเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปนี้ ได้ใช้หน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 78 - 173) ที่โรงเรียนใช้อยู่จำนวน 10 หน่วยมาเป็นหลักในการสร้างนิทานเพื่อใช้ในขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมวาดรูป โดยสร้างนิทานให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการสอนที่ใช้ในระยะทดลอง หน่วยละ 2 เรื่อง ได้นิทานรวม 20 เรื่อง ดังนี้

ลำดับที่ของ การทดลอง	ครั้งที่ของ การทดลอง	หน่วยการสอนเรื่อง	นิทานเรื่อง
1	1	ตัวเรา	รองเท้าของจุมูกแดง
	2		หนูน้อยน่ารัก
2	3	ผลไม้	ผลไม้ของใคร
	4		ส้มเล็ก
3	5	สวัสดิศึกษา	เด็กชายเป็ดตกหลุม
	6		ทวงถามสี่รุ้ง
4	7	พุทธประวัติ	คุณปู่เฒ่าหาปัญหา
	8		คนเฒ่า

ลำดับที่ของ การทดลอง	ครั้งที่ของ การทดลอง	หน่วยการสอนเรื่อง	นิทานเรื่อง
5	9	วันเข้าพรรษา	ลงชมกับหลานชาย
	10		พญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า
6	11	ฝนจำ	รู้กันน้ำกับปูเมฆขาว
	12		เจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่น
7	13	ชุมชนของเรา	ห่านไล่กา
	14		ตุ๊กตาตัวใหม่
8	15	วันเฉลิมพระชนมพรรษา	ความลับของจู้บแจ่ง
	16	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และวันแม่	ของขวัญวันแม่
9	17	ต้นไม้ที่รัก	จ๊ะเอ๋กับขบแล้ว
	18		ดินแดนแห่งความสุข
10	19	ผีเสื้อแสนสวย	เพื่อนของผิงอ้วน
	20		ผีเสื้อแสนสวย

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปนี้ประกอบด้วย

1. แนวการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม
2. แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม
3. แนวการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
4. แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล
5. นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป

แนวการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

แนวคิด

นิทานเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ ช่วยให้เกิดความคิดและจินตนาการ คำถามอเนกนัย ช่วยขยายความคิดและจินตนาการให้กว้างไกล การวาดรูปเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กได้รับรู้ความหลากหลายของความคิดและจินตนาการของกลุ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กันแล้วถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพ สิ่งเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก

จุดมุ่งหมาย

1. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มและถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพร่วมกันได้
2. เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้น

๕ เนื้อหา

วาดรูปจากจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ร่วมกันเป็นกลุ่ม

กิจกรรม

วาดรูปเป็นกลุ่มโดยใช้สีเทียน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 25 นาที รวม 20 ครั้ง โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

อุปกรณ์

1. สีเทียนกลุ่มละ 5 ชุด
2. กระดาษขาวขนาด 16 X 25 นิ้ว กลุ่มละ 1 แผ่น

ประเมินผล

1. สังเกตจากการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม
2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบการคิดอย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังทำกิจกรรม

วาดรูปเป็นกลุ่ม

แผนการจัดกิจกรรมวาครูเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 1

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องรองเท้าของจุกแดง

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องรองเท้าของจุกแดงจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนคิดว่าจุกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกกล้วยไปที่ไหนบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคิดว่าจุกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกกล้วยไปที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากให้จุกแดงใส่รองเท้าเปลือกกล้วยไปเที่ยวมากที่สุด นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 2

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องหนูน้อยนารัก

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนทั้งนิทานเรื่องหนูน้อยนารักจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เคยอาบน้ำเลย นักเรียนคิดว่า จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เคยอาบน้ำเลย ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เคยอาบน้ำเลยตามที่นักเรียนคิดไว้呢 นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดให้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 3

ขั้นนำ

ครูเล่าเรื่องผลไม้ของใคร

ขั้นขยายความกิต

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนทั้งนิทานเรื่องผลไม้ของใครจบแล้ว ต่อไปครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบให้หน่อยละคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานวันเกิดอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใคร ลองปรึกษากัน และช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วละคะว่าถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใคร ยังไม่ต้องตอบ แต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปงานวันเกิดที่น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใครของลุงสิงโตตามที่นักเรียนคิดจะจัด นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครูบ่นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปคิดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 4

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องส้มเล็ก

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า “นักเรียนฟังนิทานเรื่องส้มเล็กจบแล้วต่อไปครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ”
3. ครูถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ”
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า “เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบ แต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่ทำจากส้มตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา”
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปคิดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 5

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องเด็กชายเป็ดตกหลุม

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องเด็กชายเป็ดตกหลุมจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ตอนที่เด็กชายเป็ดตกลงไปในหลุมลึก นักเรียนคิดว่าเด็กชายเป็ดเจออะไรในหลุมลึกนั้นบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าตอนที่เด็กชายเป็ดตกลงไปในหลุมลึกนั้น เด็กชายเป็ดเจออะไรในหลุมลึกบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่เด็กชายเป็ดเจอในหลุมลึกตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 6

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องดวงดาวสีรุ้ง

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนทั้งนิทานเรื่องดวงดาวสีรุ้งจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะ ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาทศิลป์สิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟเป็นมากที่สุด นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาทศิลป์ นักเรียนสามารถช่วยกันวาทศิลป์ได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาทศิลป์
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 7

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องคุณปู่ยักษ์อายุแปดสิบห้า

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องคุณปู่ยักษ์อายุแปดสิบห้าจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้ นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเกิดได้หลายชาติ นักเรียนคิดว่าชาติก่อน ๆ นักเรียนเคยเกิดเป็นอะไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเกิดได้หลายชาติ นักเรียนคิดว่าชาติก่อน ๆ นักเรียนเคยเกิดเป็นอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่นักเรียนคิดว่านักเรียนเคยเป็นในชาติก่อน ๆ ตามที่นักเรียนคิดไว้ นั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 8

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องคนมีบุญ

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องคนมีบุญจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบให้หน่อยนะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าบุญมีรูปร่างหน้าตา มีตัวตน นักเรียนคิดว่าบุญจะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอานะ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่ารูปร่างหน้าตาของบุญเป็นอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปบุญให้มีรูปร่างหน้าตาตามที่นักเรียนคิดไว้ นั่นนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่ารูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 9

ขั้นนำ

ครูเล่านิทาน เรื่องลุงชมกับหลานชาย

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องลุงชมกับหลานชายจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ตอนเช้าพรบชา ถ้าฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัว แห้งไม่ทันจนนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่อีกเลย นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะ ถ้าฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัว และนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่ นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบ แต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่นักเรียนอยากจะทำมากที่สุดเมื่อเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัวและนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่ นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 10

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องพญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องพญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษา และช่วยกันคิดคำตอบให้ละคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าให้นักเรียนจัดการแสดงไปร่วมขบวนแห่เทียน นักเรียนจะจัดการแสดงอย่างไรบ้างให้แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใคร ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เฮาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบที่ ๑ มากมายแล้วละคะว่าจะจัดการแสดงไปร่วมขบวนแห่เทียนอย่างไรบ้างให้แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใคร ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม วาดรูปการแสดงที่แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใคร ที่นักเรียนจะนำไปร่วมขบวนแห่เทียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ในมุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมว ารูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 11

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่อง รุ้งกินน้ำกับปูเมฆขาว

ขั้นขยายความ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง รุ้งกินน้ำกับปูเมฆขาวจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้ละคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้า รุ้งกินน้ำ กินน้ำฝน และน้ำในโลกนี้ไปจนหมด นักเรียนคิดว่านักเรียนจะทำอย่างไรบ้างลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วละคะว่านักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ถ้า รุ้งกินน้ำ กินน้ำฝน และน้ำในโลกนี้ไปจนหมด ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากจะทำมากที่สุดถ้า รุ้งกินน้ำ กินน้ำฝน และน้ำในโลกนี้ไปจนหมด นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครูบ นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จน

แผนการจัดกิจกรรมการวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 12

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องเจ้าหญิงน้อยผจญภัย

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องเจ้าหญิงน้อยผจญภัยจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปที่บ้านแต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงน้อยหายไป นักเรียนคิดว่าเจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและให้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะ ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปที่บ้านแต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงน้อยหายไป เจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบ แต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่นักเรียนคิดอยากจะทำให้เจ้าหญิงน้อยทำมากที่สุดเมื่อบ้านของเจ้าหญิงหายไป นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปคิดไว้แสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 13

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องหุ่นไล่กา

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องหุ่นไล่กาจบแล้วต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาที่ทุ่งนาอีกเลย นักเรียนคิดว่าพ่อของแดงจะใช้อะไรไล่กาแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาที่ทุ่งนาอีกเลย พ่อของแดงจะใช้อะไรไล่กาแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากให้พ่อของแดงใช้ไล่กาแทนหุ่นไล่กาที่หายไปมากที่สุด นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 14

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องตุ๊กตาตัวใหม่

ขั้นขยายความกิต

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องตุ๊กตาตัวใหม่จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตุ๊กตาตัวใหม่และของเล่นทุกอย่างหายไปจากห้องของเล่นจนหมด นักเรียนคิดว่าเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของเล่นบ้างจนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบที่มากมายแล้วนะคะว่าเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของเล่นบ้างจนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปสิ่งที่เกิดขึ้นที่ห้องของเล่นจนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมดตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดให้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทกรรมเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 15

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องความลับของจู้ปแจจก

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องความลับของจู้ปแจจกแล้วต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นจู้ปแจจก คินนี่นักเรียนอยากจะผ่นถึงอะไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอานะ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและให้คำตอบที่มากมายแล้วนะคะว่าถ้านักเรียนเป็นจู้ปแจจก คินนี่นักเรียนอยากจะผ่นถึงอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปความฝันของจู้ปแจจกตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิด วาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมรายกลุ่มเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 16

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องของขั้วแม่

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องของขั้วแม่จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบให้หน่อยนะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านางฟ้าองค์หนึ่งรู้ว่าแม่ของนักเรียนเป็นแม่ที่ดี จึงนำของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดมาให้ นักเรียนคิดว่าของขวัญที่นางฟ้านำมาให้แม่ของนักเรียนคืออะไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะค่ะว่า ของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนคืออะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครูบ นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 17

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องจ๊ะเอ๋แก่พบแล้ว

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องจ๊ะเอ๋แก่พบแล้วจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้ละคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนคิดว่าจะไปซ่อนที่ไหนได้บ้างที่เก๋หาไม่พบ ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วละคะว่า ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนจะไปซ่อนที่ไหนได้บ้างที่เก๋หาไม่พบ ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนคิดอยากจะไปซ่อนมากที่สุดและเก๋หาแล้วไม่พบ นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดวาดรูป นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 18

ขั้นนำ

ครูเล่านิทาน เรื่องดินแดนแห่งความสุข

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "ข้าเรียนทั้งนิทาน เรื่องดินแดนแห่งความสุขจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้ละละ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตัวยึดปลุกต้นไม้ไว้ แล้วต้นไม้ขึ้นโตขึ้นกลายเป็นต้นไม้แปลกประหลาดไปเหมือนต้นไม้ต้นใดในโลก นักเรียนคิดว่าต้นไม้ประหลาดนั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลาให้นักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาจะ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าต้นไม้ประหลาดที่ไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลกมีลักษณะอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปต้นไม้ประหลาดที่ไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลก ตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครู นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 19

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องเพื่อนของผึ้งฮ้วน

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องเพื่อนของผึ้งฮ้วนจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผึ้งฮ้วน นักเรียนอยากจะบินไปที่ไหนบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบที่ดี ามากมายแล้วนะคะว่าถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผึ้งฮ้วน นักเรียนอยากจะบินไปที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม วาทศิลป์สถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากจะบินไปมากที่สุดถ้านักเรียนมีปีกและบินได้ นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครูบ นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ครั้งที่ 20

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องผีเสื้อแสนสวย

ขั้นขยายความคิด

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องผีเสื้อแสนสวยจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมปรึกษาและช่วยกันคิดคำตอบไว้นะคะ"
3. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าผีเสื้อที่ต้องปลอยไป บินไปเจอเพื่อนตัวหนึ่ง มันเป็นผีเสื้อที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก นักเรียนคิดว่าผีเสื้อตัวนั้นมีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ลองปรึกษากันและช่วยกันคิดซิคะ"
4. ครูให้เวลานักเรียนในกลุ่มคิดร่วมกัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกกลุ่มคงจะช่วยกันคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะ ผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก มีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดรูปผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลกให้มีรูปร่าง หน้าตา ตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิดว่าครูบ นักเรียนสามารถช่วยกันวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาส่งและช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แนวการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

แนวคิด

นิทานเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ ช่วยให้เกิดความคิดและจินตนาการ คำถามอเนกนัยช่วยขยายความคิดและจินตนาการให้กว้างไกล การวาดรูปเป็นรายบุคคลเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพได้อย่างอิสระเสรี สิ่งเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก

จุดมุ่งหมาย

1. เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพเป็นรายบุคคลได้
2. เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้น

เนื้อหา

วาดรูปจากจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

วาดรูปเป็นรายบุคคลโดยใช้สีเทียนเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 25 นาที รวม 20 ครั้ง โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล

อุปกรณ์

1. สีเทียนคนละ 1 ชุด
2. กระดาษขาวขนาด 8 X 10 นิ้ว คนละ 1 แผ่น

ประเมินผล

1. สังเกตจากการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล
2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบการคิดอย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังทำกิจกรรม

วาดรูปเป็นรายบุคคล

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 1

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องรองเท้าของจมูกแดง

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องรองเท้าของจมูกแดงจบแล้วต่อไปครูจะตามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนคิดว่าจมูกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกถั่วไปเที่ยวที่ไหนบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบที่ ๆ มากมายแล้วนะคะว่าจมูกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกถั่วไปเที่ยวที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากให้จมูกแดงใส่รองเท้าเปลือกถั่วไปเที่ยวมากที่สุด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
3. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาครูบเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 2

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องหนูน้อยน้ำรัก

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องหนูน้อยน้ำรักจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าทุกคนในโลกนี้ ไม่เคยอาบน้ำเลย นักเรียนคิดว่า จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมาย แล้วนะคะว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เคยอาบน้ำเลย ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าทุกคนในโลกนี้ ไม่เคยอาบน้ำเลย ตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 3

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องผลไม้ของใคร

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องผลไม้ของใครจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะตั้งคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานวันเกิดอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใคร ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานวันเกิดอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใคร ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปงานวันเกิดที่น่าตื่นเต้น แปลก และไม่เหมือนใครของลุงสิงโต ตามที่นักเรียนคิดจะจัด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 4

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องส้มเล็ก

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องส้มเล็กจบแล้ว ค่อยไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องกิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนคิดว่าส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่ทำจากส้มตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 5

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องเด็กชายเป๋อตกหลุม

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องเด็กชายเป๋อตกหลุมจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้หะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ตอนที่เด็กชายเป๋อตกลงไปในหลุมลึก นักเรียนคิดว่าเด็กชายเป๋อเจออะไรในหลุมลึกนั้นบ้าง ลองคิดหะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วหะคะว่า ตอนที่เด็กชายเป๋อตกลงไปในหลุมลึกนั้น เด็กชายเป๋อเจออะไรในหลุมลึกบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่เป๋อเจอในหลุมลึกตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 6

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องดวงดาวสีรุ้ง

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องดวงดาวสีรุ้งจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟเป็นอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะค่ะว่า ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟเป็นอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและคิดอยากจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟเป็นมากที่สุด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 7

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องคุณหนูนักหาปัญหา

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องคุณหนูนักหาปัญหาจบแล้วต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตนเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเกิดได้หลายชาติ นักเรียนคิดว่าชาติก่อน ๆ นักเรียนเคยเกิดเป็นอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเกิดได้หลายชาติ นักเรียนคิดว่าชาติก่อน ๆ นักเรียนเคยเกิดเป็นอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนคิดว่านักเรียนเคยเป็นในชาติก่อน ๆ ตามที่นักเรียนคิดไว้ นั้นนักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 8

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องคนมีบุญ

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า “นักเรียนฟังนิทานเรื่องคนมีบุญจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ นะคะ”
2. ครูถามนักเรียนว่า “ถ้าบุญมีรูปร่างหน้าตา มีตัวตน นักเรียนคิดว่าบุญมีรูปร่างหน้าตาอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ”
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า “เอาละทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่ารูปร่างหน้าตาของบุญเป็นอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปบุญให้มีรูปร่าง หน้าตาตามที่นักเรียนคิดไว้ นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา”
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 9

ขั้นนำ

ครูเล่านิทาน เรื่องลุงชมกับหลานชาย

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทาน เรื่องลุงชมกับหลานชายจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องหาคำตอบของตนเองไว้ นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ตอนเช้าพระราชา ถ้าฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียน เปียกหมดทุกตัว แห้งไม่ทันจนนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่อีกเลยนักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมาย แล้วจะคิดว่าถ้าฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัว และนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบ แต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนอยากจะทำมากที่สุดเมื่อเสื้อผ้าของนักเรียน เปียกหมดทุกตัวและนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าจะใส่ นักเรียนสามารถวาดได้ จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 10

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องพญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องพญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าจบแล้ว ต่อไปครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าให้นักเรียนจัดการแสดงไปร่วมขบวนแห่เทียน นักเรียนจะจัดการแสดงอย่างไรบ้างให้แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใครลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าจะจัดการแสดงไปร่วมขบวนแห่เทียนอย่างไรบ้าง ให้แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใคร ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปการแสดงที่แปลก น่าตื่นเต้นและไม่ซ้ำแบบใครที่นักเรียนจะนำไปร่วมขบวนแห่เทียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาทศิลป์เป็นรายบุคคล ครั้งที่ 11

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องรู้งินน้ำกับปูเมฆขาว

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องรู้งินน้ำกับปูเมฆขาวจบแล้วต่อไปนี้จะตามคำถาม นักเรียนจะต้องหาคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝนและน้ำในโลกนี้ไปจนหมด นักเรียนคิดว่านักเรียนจะทำอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่านักเรียนจะทำอะไรบ้างถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝนและน้ำในโลกนี้ไปจนหมด ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากจะทำมากที่สุด ถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝน และน้ำในโลกนี้ไปจนหมดนักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาด
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 12

ขั้นนำ

ครูเล่านิทาน เรื่องเจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่น

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนทั้งนิทานเรื่องเจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่นจบแล้วต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ละนะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปบ้าน แต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงหายไป นักเรียนคิดว่าเจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปที่บ้านแต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงน้อยหายไป เจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนอยากจะให้เจ้าหญิงน้อยทำมากที่สุดเมื่อบ้านของเจ้าหญิงน้อยหายไป นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 13

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องหุ่นไล่กา

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องหุ่นไล่กาจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะค่ะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาที่ทุ่งนาอีกเลย พ่อของแดงจะใช้อะไรแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง ลองคิดซิค่ะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบที่ ๓ มากมายแล้วนะค่ะว่า ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาที่ทุ่งนาอีกเลย พ่อของแดงจะใช้อะไรแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากให้พ่อของแดงใช้ไล่กาแทนหุ่นไล่กาที่หายไปมากที่สุด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 14

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องตุ๊กตาตัวใหม่

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องตุ๊กตาตัวใหม่จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตุ๊กตาตัวใหม่และของเล่นทุกอย่างหายไปจากห้องของเล่นจนหมด นักเรียนคิดว่าเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของเล่นบ้าง จนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของเล่นบ้างจนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่เกิดขึ้นที่ห้องของเล่น จนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมดตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 15

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องความลับของจู้บแจ่ง

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องความลับของจู้บแจ่งจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนจะต้องหาคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นจู้บแจ่ง คือนักเรียนอยากจะฝันถึงอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าถ้านักเรียนเป็นจู้บแจ่ง คือนักเรียนอยากจะฝันถึงอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปความฝันของจู้บแจ่งตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 16

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องของขวัญวันแม่

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องของขวัญวันแม่จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านางฟ้าองค์หนึ่งรู้ว่าแม่ของนักเรียนเป็นแม่ที่ดีจึงนำของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดมาให้ นักเรียนคิดว่าของขวัญที่นางฟ้านำมาให้แม่ของนักเรียนนั้นคืออะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้ว นะคะว่าของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนคืออะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาน
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 16

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องของขั้ววันแม่

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องของขั้ววันแม่จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านางฟ้าองค์หนึ่งรู้ว่าแม่ของนักเรียนเป็นแม่ที่ดีจึงนำของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดมาให้ นักเรียนคิดว่าของขวัญที่นางฟ้านำมาให้แม่ของนักเรียนนั้นคืออะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้ว นะคะว่าของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนคืออะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมาให้แม่ของนักเรียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 17

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องจ๊ะเอ๋เก๋พบแล้ว

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องจ๊ะเอ๋เก๋พบแล้วจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้ในะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนคิดว่าจะไปซ่อนที่ไหนได้บ้างที่เก๋หาแล้วไม่พบ ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนจะไปซ่อนที่ไหนได้บ้างที่เก๋หาแล้วไม่พบ ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนอยากจะไปซ่อนมากที่สุดและเก๋หาแล้วไม่พบ นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 18

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องดินแดนแห่งความสุข

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องดินแดนแห่งความสุขจบแล้วต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าต้องทิ้งลูกต้นไม้ไว้ แล้วต้นไม้กลายเป็นต้นไม้แปลกประหลาด ไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลก นักเรียนคิดว่าต้นไม้ประหลาดนั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าต้นไม้ประหลาดที่ไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลกมีลักษณะอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปต้นไม้ประหลาดที่ไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลกตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 19

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องเพื่อนของผึ้งอ้วน

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่องเพื่อนของผึ้งอ้วนจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผึ้งอ้วน นักเรียนอยากจะทำอะไรที่ไหนบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่าถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผึ้งอ้วน นักเรียนอยากจะทำอะไรที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากจะทำมากที่สุด ถ้านักเรียนมีปีกและบินได้ นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 20

ขั้นนำ

ครูเล่านิทาน เรื่องผีเสื้อแสนสวย

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนทั้งนิทานเรื่องผีเสื้อแสนสวยจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะตามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าผีเสื้อตัวที่ต้องปล่องไป บินไปเจอเพื่อนตัวหนึ่งมันเป็นผีเสื้อที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก นักเรียนคิดว่าผีเสื้อตัวนั้นมีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก มีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลกให้มีรูปร่างหน้าตาตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกว่าหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดรูป
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาดครูเขียนเรื่องที่นักเรียนเล่าไว้ที่มุมกระดาษ
4. ครูนำผลงานของนักเรียนไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 1

นิทานเรื่องรองเท้าของจุมกแดง

ตุ๊กตาไม้จุมกแดงตัวหนึ่งกระโดดออกมาจากกล่อง เดินย่องไปที่ประตู "จะหนีไปเที่ยวข้างนอกอีกละซี เจ้าช่างไม่เช็ดขะเลยนะ วันก่อนหนีออกไปเที่ยวจนเท้าสกปรกมอมแมม เปื้อนโคลน แถมยังถูกหนามตำบาดเจ็บกลับมาอีกด้วย ลองบอกเจ้าแล้วว่าไม่ให้ออกไปข้างนอกจนกว่าจะมีรองเท้าใส่ใหม่ละ เอาเถอะ ... พรุ่งนี้ฉันจะไปหาซื้อรองเท้ามาให้เจ้า" ลองทวนดูเมื่อเห็นจุมกแดงทำท่าจะหนีไปเที่ยว

จุมกแดงหน้าเศร้าและจำใจกลับเข้าไปอยู่ในกล่องตามเดิม จุมกแดงรู้ว่าลองทวนไม่มีเงินมากพอจะหาซื้อรองเท้ามาให้จุมกแดงได้

คืนนั้น จุมกแดงนอนไม่หลับ จุมกแดงครุ่นคิดหาวิธีที่จะได้รองเท้ามาใส่แล้วจุมกแดงก็คิดออก จุมกแดงเดินตรงไปที่ห้องเก็บของ จุมกแดงเริ่มค้นหาลองแล้วจุมกแดงก็พบรองเท้าคู่หนึ่งมันเป็นรองเท้าผ้าเก่า ๆ ของตุ๊กตาผ้าตัวเล็กที่ไม่ใช่แล้ว จุมกแดงดีใจมากรีบนำรองเท้านั้นมาใส่

"ว้า! ... ใส่ไม่ได้ รองเท้าคู่นี้เล็กเกินไป" จุมกแดงพูดแต่ก็พยายามที่จะใส่รองเท้านั้นให้ได้ ทันใดนั้นเสียง แกวัก! ... ดังขึ้น

"แหม! ... แย่จังเลย รองเท้าคู่นี้เล็กแล้วก็เก่าเกินไป คู่นี้ขาดแล้วด้วย" จุมกแดงพูดอย่างเศร้า ๆ จุมกแดงเก็บรองเท้าเก่าคู่นั้นไว้ที่เดิม

"โอ! ... กล่องนี้คงจะใช้เป็นรองเท้าได้" จุมกแดงพูดเมื่อมองเห็นกล่องเล็ก ๆ สองใบ จุมกแดงนำกล่องสองใบนั้นมาวางคู่กันเพื่อทำเป็นรองเท้า

"ดีจังเลย จุมกแดงมีรองเท้าใส่แล้ว" จุมกแดงพูดอย่างดีใจ จุมกแดงใส่รองเท้าที่ทำจากกล่องแล้วก้าวเดิน แต่ปรากฏว่ากล่องสองใบนั้น หลุดออกจากเท้าของจุมกแดงอย่างง่ายดาย

"ว้า! ... กล่องสองใบนี้ใหญ่เกินไป คู่นี้ หลุดออกง่าย ๆ แบบนี้จะทำเป็นรองเท้าได้ยังไง" จุมกแดงบ่นด้วยความผิดหวังแล้วเก็บกล่องสองใบไว้ในห้องเก็บของตามเดิม

จุมกแดงเดินกลับออกมาพาลงคิดในใจว่า "จุมกแดงคงไม่ได้ไปเที่ยวนอกบ้านแล้วละ จุมกแดงไม่มีรองเท้าใส่ ถ้าลุงหนวดเอาเงินมาซื้อรองเท้าให้จุมกแดงใส่ลุงหนวดก็จะไม่เหลือเงินสำหรับซื้ออาหารแน่ ๆ เลย" จุมกแดงคิดแล้วตัดสินใจว่าพรุ่งนี้จุมกแดงจะบอกลุงหนวดว่าจุมกแดงไม่อยากออกไปเที่ยวนอกบ้านแล้ว

ขณะที่จุมกแดงเดินหน้าเศร้าเพื่อจะกลับไปอยู่ในถ้ำตามเดิม จุมกแดงก็ได้ยินเสียง กุก กัก... กุก กัก... จุมกแดงเดินตรงไปยังเสียงนั้น ญู่ท้าวหนึ่งวิ่งหลบไปที่ซอกห้องอย่างรวดเร็ว

"อ้อ! ... เจ้าหนูขี้โม้เอง มาขโมยถั่วของลุงหนวดกิน ญูชิ หึงเปลือกถั่วไว้เกลื่อนน่าตักเขี้ยว" จุมกแดงพูดพาลงเก็บเปลือกถั่ว ทันใดนั้นความคิดหนึ่งก็แวบเข้ามา จุมกแดงลองเอาเปลือกถั่วมาใส่ที่เท้า

"ไฮโย! ไฮโย! วิเศษที่สุดเลย" จุมกแดงร้องเสียงดังด้วยความตื่นเต้นคึกใจ พาลงกระโดดโลดเต้นไปมา มีรองเท้าเปลือกถั่วใส่อยู่ที่เท้า เสียงร้องของจุมกแดงปลุกลุงหนวดให้ตื่นขึ้นมา

"เป็นความคิดที่วิเศษที่สุดในโลกเลย" ลุงหนวดชมแล้วพูดต่อว่า "ที่นี้จุมกแดงก็จะได้ออกไปเที่ยวนอกบ้าน เท้าไม่สกปรกเลอะเทอะแล้วก็ไม่ต้องถูกหนามตำเวลาที่เดินออกไปเที่ยวอีกแล้ว รองเท้าเปลือกถั่ว รองเท้าของจุมกแดง โอ ... วิเศษที่สุดเลย"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 2

นิทานเรื่องหนูน้อยน่ารัก

หนูเอ๋เปิดประตูเข้ามาในห้องนอน หนูเอ๋ได้ยินเสียง กุก กัก ... กุก กัก ... ดังมาจากโต๊ะเขียนหนังสือ ลั่นชักที่โต๊ะเขียนหนังสือเปิดอ้าอยู่หนูเอ๋เดินเข้าไปดู

"ว้าย! ... ตัวอะไรกันนี้ ทำไมสกปรกและเหม็นสาปอย่างนี้ละ" หนูเอ๋ร้องลั่นเมื่อเห็นตัวสกปรก หน้าตามอมแมม ผมเผ้ารุงรังและมีกลิ่นเหม็นสาป

"อ้อ! ... หนูเอ๋ใช้มือปิดจมูก ทำท่ารังเกียจและวิ่งหนีไป ตัวสกปรกมีท่าทางเศร้าสร้อยและเริ่มร้องไห้คร่ำครวญ "ฮือ ... ฮือ ... ทุกคนพากันรังเกียจฉันไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ ... ฮือ ... ทำไมจึงไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ ... ฮือ ..."

หนูเอ๋แอบกลับเข้ามาและได้ยินตัวสกปรกร้องไห้คร่ำครวญหนูเอ๋รู้สึกสงสารตัวสกปรก จึงค่อย ๆ เดินเข้าไปหาตัวสกปรก แล้วถามว่า "เธอชื่ออะไรจ๊ะ"

"ฉันไม่มีชื่อหรอก แต่ใคร ๆ มักเรียกฉันว่า ตัวสกปรก" ตัวสกปรกเงยหน้าขึ้นมาตอบด้วยใบหน้าที่มองน้ำตา

"ฮือ ... ตัวเธอสกปรกจริง ๆ ..." หนูเอ๋พูดพร้อมกับแนะนำว่า "เธอควรไปอาบน้ำ แปร่งพัน สระผม ขัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สะอาดแล้วเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ด้วยเพราะชุดนี้มันทำให้เธอสกปรกและมีกลิ่นเหม็น ไม่มีใครอยากมีเพื่อนที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็นหรอก"

ตัวสกปรกก็มองดูตัวเอง ยกแขนขึ้นดมแล้วถามว่า "ตัวฉันมีกลิ่นเหม็นด้วยเหรอ ... อาบน้ำแล้วไม่มีกลิ่นเหม็นจริง ๆ เหรอ ... เอ ... แต่ฉันอาบน้ำไม่เป็นหรอก เกิดมาฉันไม่เคยอาบน้ำเลย ไม่เคยแปร่งพัน ไม่เคยสระผม ไม่เคยขัดเล็บมือเล็บเท้า ฉันเกิดมาก็เป็นของฉันอย่างนี้แหละ"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 2

นิทานเรื่องหนูน้อยน่ารัก

หนูเอ้เปิดประตูเข้ามาในห้องนอน หนูเอ้ได้ยินเสียง กุก กัก ... กุก กัก ... ดังมาจากโต๊ะเขียนหนังสือ ลั่นชักที่โต๊ะเขียนหนังสือเปิดอาอยู่หนูเอ้เดินเข้าไปดู

"ว้าย! ... ตัวอะไรกันนี้ ทำไมสกปรกและเหม็นสาปอย่างนี้ละ" หนูเอ้ร้องลั่นเมื่อเห็นตัวสกปรก หน้าตามอมแฉะ ผมเผ้ารุงรังและมีกลิ่นเหม็นสาป

"ยี้! ... หนูเอ้ใช้มือปิดจมูก ทำท่ารังเกียจและวิ่งหนีไป ตัวสกปรกมีท่าทางเศร้าสร้อยและเริ่มร้องไห้คร่ำครวญ "ฮือ ... ฮือ ... ทุกคนพากันรังเกียจฉันไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ ... ฮือ ... ทำไมจึงไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ ... ฮือ ..."

หนูเอ้แอบกลับเข้ามาและได้ยินตัวสกปรกร้องไห้คร่ำครวญหนูเอ้รู้สึกสงสารตัวสกปรก จึงค่อย ๆ เดินเข้าไปหาตัวสกปรก แล้วถามว่า "เธอชื่ออะไรจ๊ะ"

"ฉันไม่มีชื่อหรอก แต่ใคร ๆ มักเรียกฉันว่า ตัวสกปรก" ตัวสกปรกเงยหน้าขึ้นมาตอบด้วยใบหน้าที่มองน้ำตา

"ฮือ ... ตัวเธอสกปรกจริง ๆ ..." หนูเอ้พูดพร้อมกับแนะนำว่า "เธอควรไปอาบน้ำ แปร่งพัน สระผม ขัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สะอาดแล้วเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ด้วยเพราะชุดนี้มันทำให้เธอสกปรกและมีกลิ่นเหม็น ไม่มีใครอยากมีเพื่อนที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็นหรอก"

ตัวสกปรกก็มองดูตัวเอง ยกแขนขึ้นดมแล้วถามว่า "ตัวฉันมีกลิ่นเหม็นด้วยเหรอ ... อาบน้ำแล้วไม่มีกลิ่นเหม็นจริง ๆ เหรอ ... เอ ... แต่ฉันอาบน้ำไม่เป็นหรอก เกิดมาฉันไม่เคยอาบน้ำเลย ไม่เคยแปร่งพัน ไม่เคยสระผม ไม่เคยขัดเล็บมือเล็บเท้า ฉันเกิดมาก็เป็นของฉันอย่างนี้แหละ"

"ฉันจะสอนเธออาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกายเอง ตกหลังไหม" หนูเอ้พูด

ตัวสปรกพยักหน้า หนูเอ้จึงพาตัวสปรกไปอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม ชักเส้นมือเส้นเท้า ตัวสปรกสนุกกับการฟอกสบู่ แปรงฟัน และขัดฟองสบู่บนศีรษะ "โอ ... สนุกอะไรอย่างนี้ ต่อไปนี้ฉันจะอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายทุกวันเลย" ตัวสปรกพูด

เมื่ออาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเสร็จแล้ว หนูเอ้ก็นำเสื้อตุ๊กตาที่อยู่ในตู้มาให้ตัวสปรกใส่ เมื่อตัวสปรกแต่งตัว หวีแฉ่ง หวีผมเรียบร้อยแล้วตัวสปรกดูสะอาด มีกลิ่นหอม หนูเอ้เบิกตากว้างแล้วพูดว่า "เธอช่างน่ารักอะไรอย่างนี้ ต่อไปนี้จะไม่มีการเรียกเธอว่าตัวสปรกอีกแล้วละ"

ตัวสปรกยิ้ม หนูเอ้ถามว่า "เธออยากจะชื่ออะไรละ" ตัวสปรกตอบว่า "ฉันยังไม่รู้เลย วันนี้หนูเอ้ทำให้ฉันสนุกมาก แต่ว่าตอนนี้ฉันต้องไปจากที่นี่แล้วละ" พอพูดจบตัวสปรกก็จากไป

หลายวันต่อมา ตัวสปรกกลับมาหาหนูเอ้ และบอกข่าวดีกับหนูเอ้ว่า "ตอนนี้ฉันมีเพื่อนใหม่มากมายแล้วฉันก็ยังชื่อใหม่อีกด้วย ใคร ๆ เรียกฉันว่า หนูน้อยน่ารัก ฉันต้องขอบคุณหนูเอ้มากจ้ะ"

"ฉันขอแสดงความยินดีที่เธอมีเพื่อนใหม่มากมายแล้วยังได้ชื่อใหม่อีก ขอให้ฉันเรียกเธอว่าหนูน้อยน่ารักด้วยคนนะจ๊ะ"

หนูน้อยน่ารักยิ้มอย่างมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 3

นิทานเรื่องผลไม้ของใคร

ในป่าแห่งหนึ่ง เป็นที่อยู่ของสัตว์นา ๆ ชนิด นก ลิง หมี ช้าง กระต่ายและสิงโตก็อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้ด้วย

วันหนึ่งขณะที่นก ลิง หมีและช้าง กำลังปรึกษากันว่าจะจัดงานวันเกิดให้ลุงสิงโตอย่างไร กระต่ายก็วิ่งกระหืดกระหอบมาหาพร้อมกับพูดด้วยความตื่นเต้นว่า "นี่ พวกเรารู้ไหม ที่พุ่มไม้ตรงชายเขา มีผลไม้ของใครก็ไม่รู้ซ่อนอยู่ ผลไม้ตั้งเยอะแยะ อยู่ในตระกร้าสีสวย ผูกโบว์ด้วย ผลไม้ของใครก็ไม่รู้"

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลุงสิงโต" นกพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลุงสิงโต" ลิงพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลุงสิงโต" หมีพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลุงสิงโต" ช้างพูด

กระต่ายมองหน้านก ลิง หมีและช้าง ด้วยความสงสัยพร้อมกับพูดขึ้นว่า "เอ! ... ผลไม้ของใครกันแน่"

ทั้งนก ลิง หมี และช้างต่างยืนยันว่าผลไม้เป็นของตนเองไม่มีใครยอมแพ้ กระต่ายเห็นดังนั้นจึงพูดขึ้นว่า "เอานะ เอานะ อย่าเถียงกันให้เสียเวลาเลย กระต่ายจะตั้งคำถาม ใครตอบถูกต้องแสดงว่าคนนั้นเป็นเจ้าของผลไม้ที่แท้จริง เอานะบอกมาซิว่า ผลไม้อยู่ที่ไหน"

"ซ่อนอยู่ที่พุ่มไม้ตรงชายเขา" นก ลิง หมีและช้างตอบพร้อมกัน

"ผลไม้เยอะไหม" กระต่ายถามต่อ

"ผลไม้เต็มตระกร้าเลย" นก ลิง หมีและช้างตอบพร้อมกัน

"ผลไม้อยู่ในตระกร้าสีอะไร" กระต่ายถามอีก

"ผลไม้อยู่ในตระกร้าสีแดง" นก ลิง หมีและช้างตอบพร้อมกันอีก

กระต่ายมองหน้าสัตว์ทั้งสี่แล้วพูดว่า "เอ! ... ตอบถูกทุกคนเลย เอาละ คำถามสุดท้าย แล้วใครตอบถูกคนนั้นก็จะเป็นเจ้าของผลไม้ หวังให้กินะ ตระกร้าผลไม้ผูกโบว์สีอะไร"

สัตว์ทั้งสี่ก็ตอบพร้อมกันอย่างรวดเร็วว่า "ตระกร้าผลไม้ผูกโบว์สีเหลือง"

"ตอบถูกทุกคนเลย เอ! ... ผลไม้ใครกันแน่ะ ..." กระต่ายพูดด้วยความสงสัย

"อ้อ! โน่นไง ... ลุงสิงโตถือตระกร้าผลไม้มาโด่มแล้วละ เห็นไหม" กระต่ายพูดเมื่อเห็นลุงสิงโตเดินมา นก ลิง หมีและช้างหันไปมอง เห็นลุงสิงโตกำลังถือตระกร้าสีแดง ผูกโบว์สีเหลืองมีผลไม้หลายชนิดอยู่เต็มตระกร้า นก ลิง หมีและช้างพูดขึ้นเกือบจะพร้อม ๆ กันว่า "ไม่ใช่ผลไม้ของฉัน"

สัตว์ทั้งสี่มองหน้ากัน นกพูดขึ้นว่า "ไปดูผลไม้กันเถอะ" นกบินนำหน้า มีลิง หมีและช้างวิ่งตามไปติด ๆ

สักครู่ นก ลิง หมีและช้างก็กลับมา

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" นกพูดพร้อมกับชูตระกร้าชมพูให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" ลิงพูดพร้อมกับชูตระกร้ากล้วยให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" หมีพูดพร้อมกับชูตระกร้าองุ่นให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" ช้างพูดพร้อมกับชูตระกร้าแดงโมให้กระต่ายดู

ตระกร้าทั้งสี่สีแดงและผูกโบว์สีเหลืองเหมือนกัน นก ลิง หมี ช้างและกระต่ายหัวเราะขึ้นพร้อมกัน กระต่ายพูดขึ้นว่า "โอ้เอ๋ย! ... ที่แท้ผลไม้ที่กระต่ายเห็นเป็นผลไม้ในตระกร้าสีแดง ผูกโบว์สีเหลืองของลุงสิงโตใบนี้ต่างหาก ส่วนผลไม้ของนก ลิง หมี ช้าง พวกนี้กระต่ายไม่เห็นสักหน่อย"

ลุงสิงโตพูดขึ้นว่า "ลุงตั้งใจว่าจะเอาผลไม้พวกนี้มาเลี้ยงฉลองวันเกิดใจละ นานี่ ลุงจัดงานไว้รอแล้วละ"

นกมอบตระกร้าชมพูให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

ลิงมอบตระกร้ากล้วยให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

หมีมอบตระกร้าองุ่นให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

ช้างมอบตระกร้าแตงโมให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

กระต่ายวิ่งเข้าไปอวยพรวันเกิดให้แก่ลุงสิงโตแล้วสัตว์ทุกตัวก็ร้องเพลงสุขสันต์วันเกิด

พร้อมกัน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 4

นิทานเรื่องส้มเล็ก

ส้มเล็กผลหนึ่ง มีเปลือกสีส้มสวย ถูกจัดวางอยู่ในตระกร้าใบใหญ่พร้อมกับผลไม้หลายชนิด ส้มเล็กก้มมองดูตัวเองและคิดในใจว่า "ตัวเรามีรูปร่างกลม ๆ เล็ก ๆ มีเปลือกสีส้มสวย เนื้อข้างในก็มีสีส้มสวยแล้วมีรสหวานอีกด้วย ตัวเรานี้ช่างวิเศษจริง ๆ เลย" แล้วส้มเล็กก็เกิดความรู้สึกสงสัยว่า "เอ! ... ส้มเล็กอย่างเรานี้มาจากไหนกันนะ"

ส้มเล็กกระโดดออกมาจากตระกร้า แล้วถามผลไม้ในตระกร้าว่า "พี่ ๆ จำ พี่รู้ไหมว่า ส้มเล็กมาจากไหน"

ผลไม้ในตระกร้าได้ยื่นส้มเล็กถามต่างก็มองหน้ากัน แต่ไม่มีใครตอบคำถามได้จึงบอกส้มเล็กว่า "พี่ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าส้มเล็กมาจากไหน ส้มเล็กลองไปถามคนอื่นดูซิจะ"

ส้มเล็กจึงเดินออกไป พบมดแดงตัวหนึ่ง จึงถามว่า "มดแดงจำ ช่วยบอกส้มเล็กที่ว่า ส้มเล็กมาจากไหน"

"มดแดงไม่รู้หรอกจ๊ะ" มดแดงตอบ "แต่ เอ เมื่อ 3 วันก่อนนะมดแดงเห็นส้มผลหนึ่ง รูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็ก หล่นมาจากข้างบนโน้นเนะ หล่นมาจากท้องฟ้า สงสัยส้มเล็กจะมาจากท้องฟ้ากระมัง โอ ... ส้มเล็กมาจากท้องฟ้าใช่มั้ยจ๊ะ" มดแดงพูดอย่างไม่ค่อยแน่ใจนัก

ส้มเล็กหันไปหาหอยทากซึ่งนั่งอยู่ข้างก้อนหินใกล้ ๆ ที่ส้มเล็กยืนอยู่แล้วถามว่า "หอยทากจำ บอกส้มเล็กได้ไหมจ๊ะว่าส้มเล็กมาจากไหน"

"หอยทากก็ไม่รู้เหมือนกันจ๊ะ" หอยทากตอบ "แต่ เอ ... เมื่อ 2 วันก่อนนะ หอยทากเห็นส้มผลหนึ่ง รูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กนี่แหละ หล่นมาจากข้างบนโน้นเนะ หล่นมาจากท้องฟ้า หล่นมาจากสวรรค์ โอ ... ส้มเล็กมาจากสวรรค์ใช่มั้ยจ๊ะ ส้มเล็กมาจากสวรรค์" หอยทากพูดอย่างตื่นเต้นเมื่อคิดว่าส้มเล็กมาจากสวรรค์

หนอนเขียวตัวหนึ่งกินหญ้าอ่อนอยู่ใกล้ ๆ ได้ยินคำพูดทั้งหมดโดยตลอด พูดขึ้นว่า "เมื่อวานนี้ หนอนเขียวเห็นส้มหลายผลเลย รูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กนี่แหละ ส้มพวกนั้นอยู่ในเชิงใบใหญ่ พวกเราลองไปถามส้มพวกนั้นดีกว่าว่าพวกเขามาจากไหน ถ้าส้มเล็กมาจากสวรรค์ ส้มพวกนั้นก็คงมาจากสวรรค์เหมือนกัน"

ทั้งหมดจึงตกลงใจตามหนอนเขียวไป เมื่อเดินไปถึงใต้ต้นไม้ต้นหนึ่งหนอนเขียวมองไปรอบ ๆ บริเวณนั้นพร้อมกับพูดว่า

"เอ! ... ส้มที่หนอนเขียวเห็นอยู่ในเชิงใบใหญ่ หายไปไหนก็ไม่รู้ซิเมื่อวานนี้ยังเห็นอยู่เลย" หนอนเขียวพูดจบ อะไอย่างหนึ่งก็หล่นลงมาจากพื้นใต้ต้นไม้ใกล้ ๆ กับที่หนอนเขียว มดแดง หอยทาก และส้มเล็กยืนอยู่ได้ยินเสียงดัง คุบ!

ทุกคนหันไปมอง พบส้มผลหนึ่งมีรูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กหล่นอยู่พื้น และราวกับนัดกันไว้ ทุกคนต่างก็เงยหน้ามองขึ้นไปข้างบน สิ่งที่หนอนเขียว มดแดง หอยทากและส้มเล็กเห็นก็คือส้มจำนวนมากมีสีส้มสวย รูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กออกอยู่เต็มต้น ทั้งหนอนเขียว มดแดง หอยทาก และส้มเล็กต่างก็หัวเราะออกมาพร้อม ๆ กัน ทุกคนเข้าใจแล้วว่าส้มเล็กมาจากไหน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 5

นิทานเรื่องเด็กชายเบ๊ตกหลุม

เบ๊ตเป็นเด็กชายคนหนึ่งที่มีนิสัยขี้ขลาด ไม่รู้จักระมัดระวังตัวให้ปลอดภัย
 เข้าวันหนึ่ง เบ๊ตเดินร้องเพลงอยู่อย่างเพลิดเพลิน
 “โอย!” เบ๊ตเดินสะดุดก้อนหินที่ขวางทางจนเกือบหกล้ม “อูย ... เจ็บเท้าจังเลย เพราะ
 ก้อนหินนี้เขี้ยว คุชิ! เบ๊ตเกือบหกล้มแล้ว” เบ๊ตพูดด้วยความโกรธ
 ก้อนหินได้ยินจึงพูดว่า “เปล่าละ ก้อนหินไม่ได้ทำอะไรเบ๊ตสักหน่อย เบ๊ตเดินไม่ระวัง
 มาสะดุดก้อนหินเองต่างหากละ ต่อไปเวลาเดินเบ๊ตก็ระมัดระวังตัวบ้างซิ”
 เบ๊ตเดินต่อไปอย่างรวดเร็วโดยไม่สนใจฟังคำพูดเตือนของก้อนหิน “เอ๊ยค! ...”
 เสียงเบรครถดังลั่นขึ้น เบ๊ตตกใจ กระโดดหลบลงให้พ้นจากการถูกรถชนจนเสียหลักล้มกลิ้งลงไป
 ข้างถนน และเบ๊ตก็ต้องตกใจมากขึ้นมาเมื่อรู้ว่าตัวเองกำลังลอยละลิวลงไปในที่ที่หนึ่ง มันมืดและลึก
 จนมองไม่เห็นอะไรเลย เบ๊ตตกใจและกลัวมากร้องขึ้นมาด้วยเสียงอันทัน “ช่วยด้วย! ...”
 เสียงร้องของเบ๊ตค่อย ๆ เบาลง เบาลง และเงียบหายไป
 ลึกครู่ก็มีเสียงตึงตัง โครมคราม คล้ายเสียงหกหล่นและมีการต่อสู้กันขึ้นมาจากหลุมลึกที่
 เบ๊ตตกลงไป เสียงนั้นดังขึ้นแล้วค่อย ๆ เบาลง เบาลง แล้วเงียบหายไป เงียบจนไม่ได้ยินเสียง
 อะไรเลย
 “ไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเบ๊ต”
 “โอย ... โอย ... เหนื่อยจังเลย” เสียงเบ๊ตดังขึ้นแล้วที่ระยะเบ๊ตก็ค่อย ๆ โผล่ขึ้นมา
 จากปากหลุมลึก เบ๊ตกลานขึ้นมาด้วยท่าทางที่อ่อนเพลีย เนื้อตัวของเบ๊ตสกปรกเลอะเทอะ เต็มไป
 ด้วยฝุ่น
 “ไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเบ๊ต”

เบื่อก้อย ๆ ลูกขี้ขี้ บัดฝุ่นและเงินต่อไปพร้อมกับเตือนตัวเองว่า
"เพราะเงินไม่ระวัง พลาดหลังตกหลุมเกือบแย
ไม่เอาอีกแน่แน่ ต่อแต่นี้ต้องระวัง"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 6

นิทานเรื่องดวงดาวสีรุ้ง

คืนวันหนึ่ง เป็นคืนที่เงียบสงัด พระจันทร์เต็มดวงแวดล้อมไปด้วยดวงดาวระยิบระยับ ตั้งต้องมองขึ้นไปบนท้องฟ้าพลางพูดขึ้นว่า “แสงดาวพระพรหมระยิบระยับ น่าสวยงามจริง ๆ ถ้าตั้งต้องบินได้ ตั้งต้องจะบินไปเก็บดวงดาวบนท้องฟ้ามาให้หมดเลย”

“ไม่ต้องขึ้นไปถึงบนท้องฟ้าหรอก ฉันจะเนรมิตดวงดาวมาให้ตั้งต้องเอง จะเอาดวงใหญ่แค่ไหนก็ได้” เสียงพูดของใครคนหนึ่งดังขึ้น ตั้งต้องหันไปดูก็เห็นไม้ขีดไฟหลักหนึ่งยืนอยู่บนโต๊ะและกำลังพูดกับตั้งต้องอยู่ ตั้งต้องประหลาดใจมาก แต่ยังไม่ทันที่ตั้งต้องจะพูดอะไร ไม้ขีดไฟก็พูดต่อว่า “จริง ๆ นะ ฉันสามารถเนรมิตดวงดาวมาให้ได้ เพียงแต่ตั้งต้องจะเปิดกล่องไม้ขีดไฟแล้วเอาไม้ขีดไฟขีดที่ข้างกล่องเท่านั้นแหละ ตั้งต้องก็จะได้ดวงดาวตามที่ต้องการ”

“เป็นไปได้ยังไง เธอเป็นเพียงไม้ขีดไฟธรรมดา ๆ จะเนรมิตดวงดาวให้ตั้งต้องได้อย่างไร อีกอย่างหนึ่งคุณแม่สอนไว้ว่าไม่ให้เอาไม้ขีดไฟมาเล่นเพราะไฟอาจลุกลามไปไหม้สิ่งต่าง ๆ ได้ ตั้งต้องไม่เอาหรอก” ตั้งต้องพูด

“แต่ไม้ขีดไฟอย่างฉัน มีหลายสีนะ ถ้าตั้งต้องทำอย่างที่คุณบอกละก็ ตั้งต้องก็จะได้ดวงดาวหลายสี สวยกว่าดวงดาวบนท้องฟ้าเสียอีก” ไม้ขีดไฟพูด

“จริง ๆ เหรอ” ตั้งต้องพูดอย่างลังเลแต่แล้วก็ตัดสินใจว่า “เอาละตั้งต้องจะลองดูสักครั้ง” ตั้งต้องหยิบกล่องไม้ขีดไฟมาเปิดแล้วเทไม้ขีดไฟออก

“โอ ... สวยจังเลย” ตั้งต้องพูดเมื่อมองเห็นไม้ขีดไฟที่มีสีสรรต่าง ๆ กัน ตั้งต้องหยิบไม้ขีดไฟสีม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง ขึ้นมาขีดที่ข้างกล่องทีละอัน มีเสียงดังฟูแล้วเปลวไฟสีม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง ก็สว่างขึ้นที่หัวไม้ขีดไฟ มองดูเหมือนมีดวงดาวเจ็ดดวงเจ็ดสี ตั้งต้องอุทานออกมาด้วยความตื่นตะลึงใจว่า “ดวงดาวเจ็ดสี ดวงดาวสีรุ้งไชโย! ตั้งต้องมีดวงดาวสีรุ้ง”

ทันใดนั้น ^{ตั้ง}ต๋องก็ต๋องตกใจเมื่อได้ยินเสียงหัวเราะ "ฮะ ฮ่า ฮ่า ฮ่า ..." ดวงดาว
สี่รุ่งหัวเราะขันพร้อมกันแล้วพูดว่า "^{ตั้ง}ต๋อง เธอหลงกลพวกเราแล้วละ ฮะ ฮ่า ฮ่า ฮ่า ..." ^{ดวงดาว}สี่รุ่งพูดจบก็รวมตัวกันลอยขึ้นกลางอากาศกลายเป็นมังกรไฟตัวใหญ่เจ็ดตรงเข้ามา
แล้วพันไฟใส่^{ตั้ง}ต๋อง

^{ตั้ง}ต๋องตกใจและวิ่งหนี ^{ตั้ง}ต๋อง วิ่ง วิ่ง วิ่ง และพยายามวิ่งจนหมดแรงล้มลง มังกรไฟ
กำลังจะเผาผลาญ^{ตั้ง}ต๋อง ^{ตั้ง}ต๋องรู้สึกร้อนมาก ร้อนจนทนไม่ไหว ^{ตั้ง}ต๋องตกใจกลัวมาก ร้องออกมา
ว่า

"แม่ครับ! ช่วย^{ตั้ง}ต๋องด้วย!"

สิ้นเสียงร้อง ^{ตั้ง}ต๋องก็รู้สึกว่ามีใครคนหนึ่งอุ้ม^{ตั้ง}ต๋องให้ลอยขึ้นจากพื้นที่^{ตั้ง}ต๋องนอนหมดแรง
อยู่แล้วมังกรไฟตัวนั้นก็หายวับไป

^{ตั้ง}ต๋องปรือตาขึ้นมอง แม่^{ตั้ง}ต๋องวิ่งไวบอก ^{ตั้ง}ต๋องมองแม่ด้วยความรักแล้วบอกว่า
"แม่ครับ ^{ตั้ง}ต๋องรู้แล้วละครับว่า ทำไมแม่จึงไม่ให้^{ตั้ง}ต๋องเอาไม้ขีดไฟไปเล่น"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 7

นิทานเรื่องคุณหนูนักทายปัญหา

คุณหนูมีหลานสาวอยู่คนหนึ่งมีชื่อว่าดอกแก้ว คุณหนูชอบเล่นทายปัญหากับดอกแก้วเสมอ ๆ ปัญหาของคุณหนูสนุกมาก ดอกแก้วชอบให้คุณหนูทายปัญหา พอคุณหนูทายปัญหาแล้ว ดอกแก้วก็จะทายปัญหาของคุณหนูบ้างสลับกันไป

วันนี้ก็เช่นกัน คุณหนูกับดอกแก้วกำลังเล่นทายปัญหากันอยู่ คุณหนูเป็นฝ่ายถามก่อนว่า "อะไรเอ๋ย สีส้มเดินมา หลังคามุงกระเบื้อง"

ดอกแก้วตอบว่า "ง่ายนิดเดียว ก็เตาไฟละคะคุณหนู"

คุณหนูพยักหน้าแสดงว่าดอกแก้วตอบถูก ดอกแก้วจึงเป็นฝ่ายถามบ้างว่า "อะไรเอ๋ย เข้ามาเย็นกลับ"

"พระอาทิตย์ไฉไล ตอนเช้าก็โผล่ขึ้นมา พอถึงตอนเย็นก็ลับขอบฟ้าไป" คุณหนูตอบแล้วถามอีกว่า "อะไรเอ๋ย เข้าไม่มา เย็นไม่กลับ พอตะวันลับกลับโผล่ออกมา"

ดอกแก้วทวนคำถามของคุณหนูว่า "เอ ... อะไรเอ๋ย เข้าไม่มา เย็นไม่กลับ พอตะวันลับกลับโผล่ออกมา ... อ้อ ก็พระจันทร์นะซิ ไข่มุกคะคุณหนู พอพระอาทิตย์ตกลับขอบฟ้าไป พระจันทร์ก็ขึ้น"

คุณหนูได้ฟังคำตอบของดอกแก้วก็ชมว่า "เก่งมาก ที่นี้ตาดอกแก้วเป็นฝ่ายถามบ้าง"

ดอกแก้วนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่งจึงถามว่า "อะไรเอ๋ย สีทอง อยู่บนหลัง อยู่หนึ่ง ๆ คนก็บูชา"

คุณหนูตอบว่า "สีทอง อยู่บนหลัง แล้วคนบูชา อ้อ ... ก็ต้องเป็นพระพุทธรูปนะซิ เอาละที่นี้ทายทายบ้างละ ฟังให้ดี ๆ นะ อะไรเอ๋ย เกิดมาก็เดินได้ มีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับ"

ดอกแก้วนั่งคิดอยู่นานแล้วย้อนถามคุณหนูว่า "อะไรคะคุณหนู ที่เกิดมาก็เดินได้ แล้วยังมีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับอีกด้วย"

คุณปู่ได้ยืนดั่งนั้นจึงเล่าให้ฟังว่า "นานมาแล้ว มีพระราชินีองค์หนึ่งคลอดลูกออกมาเป็นเด็กผู้ชายชื่อเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะองค์นี้เคยเกิดมาแล้วสิบชาติและได้ทำความดีมาตลอดทั้งสิบชาติ จึงเป็นคนมีบุญมาก พอเกิดมาปุ๊บ ก็เดินได้ทันที เดินไปหนึ่งก้าวก็จะมีดอกบัวโผล่ขึ้นมารองรับเท้าไว้หนึ่งดอก พระองค์เดินได้เจ็ดก้าว ก็มีดอกบัวมารองรับเจ็ดดอก เมื่อพระองค์โค้นก็ออกบวชและทำแต่ความดีจนได้เป็นพระพุทธเจ้า ตอนนั้นดอกแก้วทรงรู้คำตอบแล้วใช้ไหมว่า อะไรเอ่ย เกิดมาก็เดินได้ มีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับ"

ดอกแก้วร้องว่า "อ้อ ... ที่แท้คำตอบก็คือ พระพุทธเจ้านั่นเอง" แล้วดอกแก้วก็พูดต่อว่า "ปัญหาของคุณปู่สนุกจังเลยคะ ดอกแก้วจะจำไว้ จะได้เอาไปทนายเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน"

คุณปู่บอกว่า "ดีแล้ว แต่วันนี้ถึงเวลาเข้านอนแล้ว ไปนอนได้แล้วละ พรุ่งนี้จะได้ตื่นแต่เช้าไปโรงเรียน จะได้ไปทนายปัญหาเพื่อนที่โรงเรียนด้วยใจละ อ้อ! แล้วอย่าลืมสวดมนต์ให้พระก่อนนอนด้วยนะ ปู่ก็จะเข้านอนเหมือนกัน"

ดอกแก้วตอบว่า "คะ คุณปู่ แต่ดอกแก้วขอทนายปัญหาข้อสุดท้ายก่อน คุณปู่ต้องตอบให้ได้นะคะ อะไรเอ่ย เข้าตื่น กลางคืนเข้านอน"

คุณปู่คิดสักครู่ แล้วพูดว่า "เอ ... อะไรน้ำ เข้าตื่น กลางคืนเข้านอน ... เอ ..."

"เก๊าะ ดอกแก้วกับคุณปู่ใจละคะ กลางคืนก็ต้องเข้านอน ตอนเช้าดอกแก้วก็ต้องตื่นไปโรงเรียน คุณปู่ก็ตื่นไปทำงานยังใจละคะ" ดอกแก้วเฉลยคำตอบพร้อมกับหัวเราะแล้ววิ่งหายเข้าไปในห้องนอน

คุณปู่หัวเราะชอบใจที่ดอกแก้วตั้งคำถามแปลก ๆ มาทนายคุณปู่

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาทศิลป์ ครั้งที่ 8

นิทานเรื่องคนมีบุญ

ก๊องเป็นเด็กผู้ชายคนหนึ่ง แม่ของก๊องเล่าว่า พระพุทธเจ้าเคยสอนไว้ว่า ถ้าทำความดีแล้วจะได้บุญ แม่ยังเล่าอีกว่า คนที่มีบุญจะมีความสุข ก๊องอยากจะมีบุญบ้าง ก๊องจะได้มีความสุข ก๊องเฝ้าแต่คิดฝันถึงบุญจนไม่ยอมทำอะไรเลย

วันหนึ่ง ก๊องก็คิดออกว่าก๊องจะไปขอบุญได้ที่ไหน

ก๊องไปหาคุณตา ใคร ๆ ก็เรียกคุณตาของก๊องว่า คนมีบุญ คุณตากำลังค้าขาย คุณตาแก่แล้ว ค้าขายไม่ค่อยคล่อง ก๊องช่วยคุณตาค้าขายแล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณตามีอยู่ คุณตาบอกว่า

"หลานรัก บุญของตาทิ้งไว้ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณยาย ใคร ๆ ก็เรียกคุณยายของก๊องว่า คนมีบุญ คุณยายกำลังเช็ดตู้ คุณยายแก่แล้ว เช็ดตู้ไม่ค่อยถนัด ก๊องช่วยคุณยายเช็ดตู้แล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณยายมีอยู่ คุณยายบอกว่า

"หลานรัก บุญของยายอยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณปู่ ใคร ๆ ก็เรียกคุณปู่ของก๊องว่า คนมีบุญ คุณปู่กำลังซักผ้า คุณปู่แก่แล้ว ซักผ้าไม่ค่อยไหว ก๊องช่วยคุณปู่ซักผ้าแล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณปู่มีอยู่ คุณปู่บอกว่า

"หลานรัก บุญของปู่อยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณย่า ใคร ๆ ก็เรียกคุณย่าของก๊องว่า คนมีบุญ คุณย่ากำลังตำหมาก คุณย่าแก่แล้ว ตำหมากแล้วเหนื่อย ก๊องช่วยคุณย่าตำหมากแล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณย่ามีอยู่ คุณย่าบอกว่า

"หลานรัก บุญของย่าอยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

วันนั้นก๊องเดินกลับบ้าน ก๊องไม่यरูแล้วว่า บุญหน้าตาเป็นอย่างไร ก๊องรู้แต่ว่าก๊องได้ช่วยคุณตาค้าขาย ช่วยคุณยายเช็ดตู้ ช่วยคุณปู่ซักผ้า ช่วยคุณย่าตำหมาก

ก้องรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยคุณตาค้าขาย ช่วยคุณยาย เช็ดตู้ ช่วยคุณปู่ซักผ้า ช่วยคุณย่า
ทำหมาก

ก้องรู้ว่าบุญได้เข้ามาอยู่ในใจของก้องแล้วตั้งแต่ตอนที่ก้องช่วยคุณตาค้าขาย ช่วยคุณยาย
เช็ดตู้ ช่วยคุณปู่ซักผ้า ช่วยคุณย่าทำหมาก

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 9

นิทานเรื่องลุงชมกับหลานชาย

ลุงชมอาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็ก ๆ หลังหนึ่ง วันหนึ่งขณะที่ลุงชมกำลังจัดเตรียมของเพื่อไปทำบุญอยู่นั้น ชัยซึ่งเป็นหลานชายของลุงชมเห็นเข้า จึงถามลุงชมด้วยความสงสัยว่า "ลุงครับ ลุงกำลังทำอะไรครับ"

ลุงชมตอบชัยว่า "ลุงกำลังเตรียมของจะไปทำบุญถวายพระในวันพรุ่งนี้ไงละ ใกล้เคียงจะเข้าพรรษาแล้ว จะได้เอาผ้าอาบน้ำฝนนี้ะไปถวายพระด้วย"

ชัยฟังคำตอบของลุงชมแล้วถามอีกว่า "ทำไมเขาจึงเรียกว่าผ้าอาบน้ำฝนล่ะครับ"

ลุงชมตอบว่า "ที่เรียกว่าผ้าอาบน้ำฝนก็เพราะเป็นผ้าที่พระใช้ใส่อาบน้ำฝน ในสมัยก่อนไม่มีน้ำประปาใช้ พระก็จะอาบน้ำฝนหรือน้ำจากบ่อน้ำ ถ้าฝนตกมากพระจะอาบน้ำฝนเพราะสะดวกกว่า ไม่ต้องไปตักจากบ่อ แล้วที่เราต้องเอาผ้าอาบน้ำฝนไปถวายพระก่อนเข้าพรรษาก็เพราะว่าพอเข้าพรรษาเป็นฤดูฝน ฝนจะตกมาก ไม่ค่อยมีแดด ผ้าที่พระใส่อาบน้ำฝนมักจะแห้งไม่ทัน เราจึงต้องนำผ้าอาบน้ำฝนไปถวายให้พระ พระจะได้มีผ้าผลัดเปลี่ยนไงละ"

ชัยได้ฟังคำอธิบายจากลุงชมแล้วจึงพยักหน้าอย่างเข้าใจ แล้วพูดว่า "พรุ่งนี้ชัยขอไปวัดกับลุงด้วยนะครับ"

ลุงชมยิ้ม พยักหน้าอนุญาตแล้วพูดว่า "ไปด้วยกันจะได้ทำบุญร่วมกัน"

เช้าวันต่อมา ชัยตื่นนอนแต่เช้า อาบน้ำ แปรงฟัน แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ลุงชมตะโกนถามชัยว่า "ชัย แต่งตัวเสร็จหรือยังละ รีบหน่อยนะเพราะว่าพอทำบุญเสร็จแล้วลุงจะไปคุยกับผู้ใหญ่บ้านเรื่องพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษา"

ชัยได้ยินจึงรีบวิ่งออกมา แล้วถามลุงชมว่า "ลุงครับ ที่ลุงว่าพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาคืออะไรครับ"

ลุงชมหัวเราะอย่างอารมณ์ดีแล้วบอกว่า “พิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาก็คือ พิธีที่ชาวบ้าน
ร่วมแรงร่วมใจกันทำเทียนเล่มใหญ่เพื่อให้พระใช้จุดให้แสงสว่างในเวลากลางคืนตลอดระยะเวลา
เวลาที่ศึกษาพระธรรมในวัดเป็นเวลา 3 เดือน ตอนเข้าพรรษาไงละ ในสมัยก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้
เราก็ใช้เทียนจุดให้แสงสว่างแทน แล้วจึงถือเป็นประเพณีทำกันมาจนถึงทุกวันนี้ ถ้าถึงวันที่มีพิธี
หล่อเทียนเข้าพรรษาลุงจะพาชัยไปด้วย วันนี้สายแล้วรีบไปวัดกันเถอะ”

ลุงชมกับชัยช่วยกันถือของไปทำบุญถวายผ้าอาบน้ำฝนให้พระที่วัดด้วยจิตใจที่เบิกบาน
ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสอย่างมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 10

นิทานเรื่องพญานาคเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

พญานาคสองตัวกระโดดออกจากเทียนสีเหลืองทองเล่มใหญ่ พญานาคทั้งสองพูดคุยกันถึงคำเล่าลือเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าว่าพระองค์เป็นคนที่ น่าเคารพบูชา พระองค์ไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ใคร ในฤดูฝนพระองค์ก็ให้พระภิกษุสงฆ์ศึกษารธรรมอยู่ที่วัด ห้ามมิให้ออกไปค้างแรมที่อื่นเพราะเกรงว่าพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นสาวกของพระองค์จะไปเหยียบย่ำต้นข้าวในนาของชาวบ้านเสียหาย

พญานาคทั้งสองจึงชวนกันไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

"คงจะเป็นบุญวาสนา ถ้าเราได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าใช้ไหมล่ะ" พญานาคตัวหนึ่งพูด

"ใช่ล่ะ ใคร ๆ ก็อยากไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากันทั้งนั้น" พญานาคอีกตัวหนึ่งเห็นด้วย แล้วถามว่า "เอ ... แล้วเราจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากันเมื่อไหร่ล่ะล่ะ"

"เราไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษาดีไหม" พญานาคตัวหนึ่งขอความเห็น

"เหมาะทีเดียวแหละ ตกลงเราจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษากัน" พญานาคอีกตัวหนึ่งตอบ

ธูป เทียน และดอกบัวที่อยู่ในพานไถ่เงินพญานาคคุยกันจึงขอติดตามไปด้วย ทั้งหมดจึงนัดกันจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษา

และแล้ววันเข้าพรรษาก็มาถึง พญานาค ธูป เทียน และดอกบัวต่างก็ตื่นตกใจเมื่อพบว่ามีคนมาชุมนุมกันมากมาย

พญานาคทั้งสองมองดูผู้คนที่มาชุมนุมอยู่ พวกเขาแต่งตัวสวยงาม หน้าตาผ่องใส พญานาคได้ยินเสียงผู้คนเหล่านั้นคุยกันเกี่ยวกับพิธีแห่เทียนเข้าพรรษา พญานาคได้ยินแล้ว ๆ ว่า พวกเขาจะนำเทียนที่พญานาคอยู่ไปที่แห่งหนึ่ง พญานาคไม่รู้ว่าที่ไหน แต่พญานาคไม่อยากไป พญานาคอยากไปเฝ้าพระพุทธเจ้ามากกว่า

พญานาครู้สึกผิดหวังที่ไม่ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าตามที่ตั้งใจไว้ พญานาคพูดกับฐป เทียน และคอกบัวในพานเบา ๆ ว่า

"เราคงไม่มีบุญวาสนา จึงทำให้เราไม่ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า"

ฐป เทียน และคอกบัว ต่างก็รู้สึกผิดหวังเช่นเดียวกับพญานาค

"ได้เวลาเลื่อนขบวนแห่เทียนแล้ว" ชายคนหนึ่งประกาศให้ทุกคนได้ยินทั่วกัน พวกผู้ชาย หามเทียนที่พญานาคอยู่เดินนำออกไป พวกผู้หญิงถือพานที่ใส่คอกบัว ฐป และเทียนเดินตาม หลายคนร้องรำทำเพลงมีการแสดงแปลก ๆ หลายอย่างในขบวนแห่เทียนนี้ ทุกคนสนุกสนานและมีความสุข

พญานาค ฐป เทียน และคอกบัว เริ่มรู้สึกสนุกสนานตามไปด้วย

เสียงประกาศเรื่องเกี่ยวกับพิธีแห่เทียนเข้าพรรษาคงได้ยินชัดเจน

พญานาคอุทานว่า "ที่แท้พวกเขาจะไปวัดนั่นเอง"

"ถ้าเช่นนั้นพวกเราก็จะได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้านะซี" ฐปพูดขึ้น

"ถูกแล้ว ที่วัดมีพระพุทธรูป พระพุทธรูปคือตัวแทนของพระพุทธเจ้านั่นเอง" เทียนพูดด้วย

ความดีใจ

คอกบัวเต้นรำเข้ากับทำนองเพลงอย่างสนุกสนาน

"เป็นบุญวาสนาของพวกเราแล้ว" พญานาค ฐป และเทียนเล็ก ๆ คิดและยิ้มอย่างมี

ความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 11

นิทานเรื่อง รุ่งกินน้ำกับปุยเมฆขาว

เย็นวันหนึ่ง หลังจากฝนตก พระอาทิตย์ทอแสงอ่อน ท้องฟ้าเริ่มสดใส ณ ฟากฟ้าอีกด้าน หนึ่ง รุ่งกินน้ำปรากฏกายขึ้น รุ่งกินน้ำมี 7 สีเรียงลำดับตั้งแต่สีม่วง สีคราม สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีแสด และสีแดง รุ่งกินน้ำจึงมักพูดโอ้อวดความงามกับผู้อื่นเสมอ วันนั้นก็เช่นกัน เมื่อ ปุยเมฆขาวลอยผ่านมา รุ่งกินน้ำก็พูดกับปุยเมฆขาวว่า "ปุยเมฆขาวขี้เหร่ มาแอบชมความงาม ของรุ่งกินน้ำไปไหมละ"

"เปล่าจ๊ะ ปุยเมฆขาวมาสูดอากาศบริสุทธิ์ต่างหากล่ะ" ปุยเมฆขาวตอบ "แต่ เอ ... เมื่อครั้งรุ่งกินน้ำเรียกปุยเมฆขาวว่าอะไรนะ" ปุยเมฆขาวถาม

"ก็เรียกว่าปุยเมฆขาวขี้เหร่นะซี คูชิ ขี้เหร่จริง ๆ ไม่เห็นสวยเลย มีแต่สีขาว ๆ สู้ รุ่งกินน้ำก็ไม่ได้ รุ่งกินน้ำมีหลายสี สวยที่สุดในโลกเลยรู้ไหม" รุ่งกินน้ำพูดโอ้อวด

ปุยเมฆขาวเถียงว่า "ไม่จริงหรอก ปุยเมฆขาวไม่ได้ขี้เหร่นะจ๊ะ ถึงแม้จะมีสีขาว ๆ แต่ ก็สวย คูชิเป็นปุยนุ่มก๊วย ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลก สวยกว่าใคร ๆ"

"ไม่จริง รุ่งกินน้ำสวยที่สุดในโลก คูชิ มีตั้ง 7 สีเนาะ" รุ่งกินน้ำเถียงพลาถยัดตัวใหญ่ และยาวขึ้น

"ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลก คูชิ ปุยเมฆขาว ขาวเหมือนสาลี่ ลอยไปลอยมาได้ แล้วก็ยัง แปลงกายได้อีกด้วย" ปุยเมฆขาวพูดพร้อมกับขยายตัวใหญ่ขึ้นแล้วเปลี่ยนรูปร่างอวดรุ่งกินน้ำ

รุ่งกินน้ำเห็นดังนั้นก็ยัดตัวใหญ่ขึ้นและยาวขึ้นอีก แล้วพูดว่า "แต่ถึงยังไง รุ่งกินน้ำก็มี หลายสีกว่า ก็ต้องสวยกว่าปุยเมฆขาว สวยกว่าใคร ๆ ในโลกนี้"

"ไม่จริง ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลก" ปุยเมฆขาวพูด

"ไม่จริง รุ่งกินน้ำสวยที่สุดในโลก" รุ่งกินน้ำพูด

รู้งินน้ำและปุยเมฆขาว ต่างก็คิดว่าตนเองสวยที่สุดในโลกไม่มีใครยอมแพ้ ในที่สุดทั้งสอง
จึงตกลงกันไปขอร้องพระอาทิตย์ผู้เป็นใหญ่ในท้องฟ้าให้ช่วยตัดสินให้ว่าใครสวยที่สุดในโลก

"พระอาทิตย์ผู้เป็นใหญ่ในท้องฟ้า กรุณาตัดสินให้เราทั้งสองด้วยว่า ใครเป็นผู้ที่สวยที่สุดใน
โลก" รู้งินน้ำและปุยเมฆขาวพูดพร้อมกัน

พระอาทิตย์ตอบว่า "ท่านทั้งสอง เราได้ยืนท่านถกเถียงกันมาตั้งแต่ต้นแล้วละ ท่านทั้งสอง
ต่างก็มีความสวยงามด้วยกันทั้งคู่แหละ แต่ความสวยงามเพียงอย่างเดียวมัน ไม่มีคุณค่าควรแก่
การยกย่องหรืออวด ความดีต่างหากเล่า ถ้าท่านทั้งสองทำความดี ท่านก็จะได้รับการยกย่อง ท่าน
ทั้งสองอย่ามัวแต่ถกเถียงกันในเรื่องความสวยงามเลย รีบไปทำความดีเถอะ"

รู้งินน้ำและปุยเมฆขาวได้ฟังคำพูดของพระอาทิตย์ ก็ได้สำนึกและเลิกถกเถียงกันตั้งแต่
นั้นมา

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 12

นิทานเรื่องเจ้าหญิงน้อยพญายุสพน

ครั้งหนึ่ง มีเจ้าหญิงน้อยคนหนึ่ง เจ้าหญิงน้อยคนนี้ตัวเล็กมากและเพื่องจะเคยออกมาเที่ยว
นอกบ้าน เจ้าหญิงน้อยตื่นตื่นและสนุกกับการออกไปเที่ยว

ขณะที่เจ้าหญิงน้อยกำลังเที่ยวไปอย่างเพลิดเพลินนั้น เจ้าหญิงน้อยก็ได้ยินเสียง หวีด -
หวิว เสียงหวีด - หวิว นั้นดังมาแต่ไกลแล้วใกล้เข้ามา ใกล้เข้ามา เจ้าหญิงน้อยรู้สึกว่ามีลมพัด
มาเบา ๆ แล้วแรงขึ้น แรงขึ้น

เจ้าหญิงน้อยถูกลมพัดไปแต่โชคที่เจ้าหญิงน้อยเกาะโคนต้นไม้ไว้ได้ เจ้าหญิงน้อยจึงไม่
ปลิวไปไกลนัก

เสียงหวีด - หวิว ยังคงดังอยู่ เจ้าหญิงน้อยไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ยังไม่ทันที่เจ้าหญิงน้อย
จะหายตกใจ เจ้าหญิงน้อยก็ต้องตกใจมากขึ้นอีกเมื่อมีเสียงดังครืน! ครืน! เกิดขึ้น ลมยังคงพัดแรง
ต้นไม้ไหวเอนไปมา เจ้าหญิงน้อยพวากอดโคนต้นไม้ไว้แน่น

เสียงดังเปาะ - เปาะ เปาะ - เปาะ เริ่มดังขึ้น ดังขึ้น เจ้าหญิงน้อยมองไปรอบ ๆ แล้ว
เจ้าหญิงน้อยก็รู้สึกว่ามีหยาดน้ำหยดลงมา แล้วเพิ่มจำนวนขึ้น เสียง เปาะ - เปาะ เปาะ - เปาะ
ค่อย ๆ หายไป มีเสียง จ๊ก - จ๊ก จ๊ก - จ๊ก เข้ามาแทนที่ เจ้าหญิงน้อยรู้สึกว่ามีหยาดน้ำนั้นเย็น
และทำให้เจ้าหญิงน้อยหนาว

หนอนเขียวตัวหนึ่งเกาะอยู่ที่ต้นไม้ เห็นเจ้าหญิงน้อยเปียกฝนหนาวสั่นอยู่ จึงเดินไปไม้ใหญ่
มาให้เจ้าหญิงน้อยใช้เป็นที่พักบังฝน

เจ้าหญิงน้อยหลบฝนอยู่ใต้ใบไม้ใหญ่ มีหนอนเขียวอยู่ใกล้ ๆ

เจ้าหญิงน้อยถามหนอนเขียวว่า "หนอนเขียวจะ บอกฉันที่ว่าเกิดอะไรขึ้น"

"ฝนตกจะ ในฤดูฝนอย่างนี้ มักมีลมพัด ฝนตก แต่วันนี้ลมพัดแรงมาก ฝนก็ตกหนัก เราเรียกว่าพายุฝน ในตอนที่ฝนตกก็มักจะเกิดฟ้าร้องเสียงดัง ครืน! ครืน! ค้าย" หนอนเขี้ยวพูดแข่งกับเสียงฝน

"เสียงฟ้าร้องดังน่ากลัวจังเลยจ๊ะ" เจ้าหญิงน้อยพูด

"ใช่จ๊ะ แต่เสียงฟ้าผ่า น่ากลัวมากกว่า" หนอนเขี้ยวบอก

เจ้าหญิงน้อยพูดด้วยความสงสัยว่า "เสียงฟ้าผ่า เอ ..." ยังไม่ทันที่เจ้าหญิงน้อยจะพูดจบ เจ้าหญิงน้อยก็ต้องหลบตาปีด้วยความตกใจกลัวเมื่อมีเสียงฟ้าร้อง ครืน! ครืน! แล้วเกิดมีแสงแฟลช ปลั๊บ เป็นสายขึ้นบนท้องฟ้า เสียงเปรี้ยง! เปรี้ยง! ดังตามมามาก ๓

เจ้าหญิงน้อยนั่งตัวสั่นด้วยความกลัว ครางออกมาว่า "โอ ... เสียงฟ้าผ่าใช่มีจะช่าน่ากลัวอะไรอย่างนี้"

หนอนเขี้ยวพูดว่า "ใช่จ๊ะ น่ากลัวมาก ในเวลาที่ฝนตกหนักอย่างนี้ ไม่ควรออกมาเที่ยวนอกบ้านเพราะอันตรายมากจ๊ะ แม้ไม่มีฟ้าร้อง ฟ้าผ่า แต่ถ้าเปียกฝนก็ทำให้ไม่สบาย เป็นหวัดได้นะจ๊ะ"

เจ้าหญิงน้อยพยักหน้า

เมื่อฝนซาลง ท้องฟ้าเริ่มสว่าง เจ้าหญิงน้อยขอบคุณหนอนเขี้ยวที่ให้ความช่วยเหลือ

หนอนเขี้ยวคิดว่าเจ้าหญิงน้อยคงถือใบไม้ใบใหญ่กำบังฝนเดินใบไม้ไหว เพราะใบไม้ใหญ่มาก หนอนเขี้ยวจึงหาใบไม้ใบเล็ก ๆ มาต่อกันเป็นวงกลม นำกิ่งไม้เล็ก ๆ มาเสียบตรงกลางทำเป็นร่มให้เจ้าหญิงน้อย

เจ้าหญิงน้อยกล่าวขอบคุณหนอนเขี้ยวอีกครั้งแล้วเดินทางร่วมที่หนอนเขี้ยวทำให้กลับบ้าน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 13

นิทานเรื่องหุ่นไล่กา

ที่ทุ่งนาใกล้ ๆ บ้านของเด็กชายแดง มีหุ่นไล่กาตัวหนึ่ง มันใส่หมวกและเสื้อยาวนาเก่า ๆ ยืนอยู่ เมื่อนกกาบินมาที่ทุ่งนา หุ่นไล่กา ก็จะย้ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พิบ พิบ! พิบ พิบ! พ่อของแดงชมว่ามันเป็นหุ่นไล่กาที่ทำหน้าที่ไล่กาได้อย่างดีเยี่ยม แแดงก็ชมว่ามันเป็นเพื่อนเล่นในทุ่งนาที่ดีที่สุด

หุ่นไล่กา ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พิบ พิบ! พิบ พิบ! เป็นประจำทุกวัน มันรู้สึกว่หน้าที่ไล่กาของมันเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย มันไม่อยากเป็นหุ่นไล่กาอีกต่อไปแล้ว

"ไปเป็นหมอรักษาคณใช้ดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นหมอไปที่โรงพยาบาล

เด็กชายคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บเลือดออกที่ขา แม่อุ้มเขาเข้ามาหาหุ่นไล่กาพร้อมกับพูดว่า

"คุณหมอกะ ช่วยลูกฉันด้วย ช่วยลูกฉันด้วยคะ"

หุ่นไล่กาอยากจะช่วยรักษาเด็กชายคนนั้น แต่หุ่นไล่กา ก็ทำได้แต่ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พิบ พิบ! พิบ พิบ!

แม่ของเด็กชายคนนั้นจึงอุ้มลูกวิ่งไปหาหมอคนอื่นให้ช่วยรักษาให้

"ไปเป็นตำรวจจับผู้ร้ายดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นตำรวจ

หญิงคนหนึ่งร้องตะโกนว่า "ช่วยด้วย ช่วยด้วย คนขโมยของ ช่วยด้วยคะ"

หุ่นไล่กา เห็นผู้ชายคนหนึ่งถือของวิ่งหนีไป หุ่นไล่กาอยากจะทำขโมยมาลงโทษ และเอาของมาคืนให้หญิงคนนั้น แต่หุ่นไล่กา ก็ทำได้แต่ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พิบ พิบ! พิบ พิบ!

ตำรวจคนอื่น ๆ วิ่งไล่จับชายคนที่เป็นขโมยคนนั้นมาได้

"ไปเป็นพ่อค้า ขายผลไม้ดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นพ่อค้าไปขายผลไม้ที่ตลาด

หญิงคนหนึ่งเดินเข้ามาแล้วบอกว่า "ขอซื้อส้มเขียวหวานหนึ่งกิโลจ๊ะ"

หุ่นไล่กาอยากจะหยิบส้มใส่ถุงแล้วชั่งขายให้หญิงคนนั้น แต่หุ่นไล่กาทำได้แต่ยืนส่ายหน้า

โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

หญิงคนนั้นจึงเดินไปซื้อส้มเขียวหวานที่พ่อค้าคนอื่น

"ไปเป็นครูสอนหนังสือเด็ก ๆ ดีกว่า" หุ่นไล่กาคิดแล้วแต่งตัวเป็นครูไปที่โรงเรียน

เด็กนักเรียนหลายคนวิ่งเล่นที่สนาม หุ่นไล่กาอยากจะบอกเด็กนักเรียนเหล่านั้นว่าถึงเวลาเข้าห้องเรียนและเรียนหนังสือแล้ว แต่หุ่นไล่กาทำได้แต่ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

เด็กนักเรียนก็ยังวิ่งเล่นอยู่ที่สนามต่อไป

หุ่นไล่การู้สึกว่าตัวเองไม่มีประโยชน์ และไม่สามารถทำงานอื่นได้ นอกจากยืนส่ายหน้า

โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! หุ่นไล่กาเริ่มคิดถึงทุ่งนา มันอยากกลับไป ที่ทุ่งนา มันจะได้ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! อย่างภาคภูมิใจ มันรู้ว่าการทำเช่นนั้นที่ทุ่งนามีประโยชน์ต่อชาวนาเพราะทุกครั้งที่มีมันส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! นกกาที่มากินข้าวในนาก็จะตกใจและบินหนีไป

หุ่นไล่กาจึงกลับไปทุ่งนา มันยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! ด้วยท่าทางที่สง่างาม มันรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำงานที่มันถนัด มันยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! อย่างมีความสุข

พ่อและแดงดีใจที่หุ่นไล่กากลับมา พ่อบอกว่า ต่อไปนี้นกกาก็จะไม่มากินข้าวในนาอีก ต่อไปแล้ว แแดงบอกว่า ต่อไปนี้แดงก็จะไม่เหงาอีกต่อไปด้วย

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 14

นิทานเรื่องตุ๊กตาตัวใหม่

หนูแนนเป็นตุ๊กตาตัวใหม่ในห้องของเล่น หนูแนนมีผมสีทองสวย ใส่กระโปรงบานสีชมพู หนูแนนรู้ว่าตัวเองสวยและกำลังถูกของเล่นอื่น ๆ มองด้วยความชื่นชม

ลูกหมีโซลาน เดินเข้ามาหาหนูแนนพร้อมกับพูดว่า "สวัสดีจ๊ะ หนูแนน"

หนูแนนไม่ตอบแต่กลับมองลูกหมีโซลานด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตร

หนูอ้วนเดินเข้ามาหาหนูแนน แล้วพูดชวนว่า "หนูแนน มาวิ่งเล่นด้วยกันไหมจ๊ะ"

หนูแนนมองหนูอ้วนแล้วทำท่าขะแยง พร้อมกับพูดว่า "ฉันไม่ชอบวิ่งเล่นกับตุ๊กตาอ้วน น่าเกลียดอย่างเธอ"

กระต่ายขาวเข้ามาหาแล้วพูดกับหนูแนนว่า "มาเล่นซ่อนหากับกระต่ายก็ได้"

หนูแนนมองดูกระต่ายขาวแล้วเขินหน้าพูดว่า "กระต่ายขาวมอมแมมอย่างเธอนะหรือ ฉันไม่เล่นด้วยหรอก"

กลองของขวัญเข้ามาหาแล้วพูดกับหนูแนนว่า "หนูแนนจ๋า มาเต้นรำกันดีกว่านะจ๊ะ"

หนูแนนมองดูกลองของขวัญอย่างเหยียดหยาม แล้วพูดห้วน ๆ ว่า "กลองของขวัญไร้ค่าอย่างเธอ ไม่มีค่าพอที่ฉันจะเต้นรำด้วยหรอก"

ตุ๊กตาคนป๋าถือลูกบอลสีแดงเข้ามาหา แล้วพูดกับหนูแนนว่า "หนูแนนจ๋า มาเล่นโยนลูกบอลกันซิจ๊ะ"

หนูแนนมองตุ๊กตาคนป๋ายำตุ๊กตาแล้วพูดว่า "คนป๋าไม่ใส่เสื้อผ้าอย่างเธอฉันไม่เล่นด้วยหรอก"

ลุงทอม ตุ๊กตาใจดีตัวหนึ่งคิดว่าหนูแนนเพิ่งมาอยู่ใหม่ อาจจะรู้สึกเหงาและไม่กล้าที่จะเล่นกับใคร ๆ ลุงทอมจึงแอบกระซิบบอกของเล่นอื่น ๆ ว่าจะจัดงานเลี้ยงต้อนรับหนูแนน หนูแนนจะได้สนุกและกล้าที่จะเล่นกับของเล่นอื่น ๆ

ลุงทอมเตรียมจัดงานเลี้ยงต้อนรับหนูแป้นอย่างใหญ่โตและเชิญของเล่นทุกอย่างในห้องมาร่วมในงานด้วย ของเล่นทุกอย่างยินดีที่จะมาในงานครั้งนี้และพร้อมใจกันไปเชิญหนูแป้น แต่หนูแป้นไม่ยอมมาร่วมในงานเลี้ยงครั้งนี้ ทั้งยังตะโกนด้วยเสียงอันดังว่า “ไปให้พ้นนะ ฉันจะไม่ยอมเล่นกับของเล่นเก่า ๆ สกปรกและไร้ค่าอย่างพวกเธอเป็นอันขาด ไปนะ! แล้วอย่ามายุ่งกับฉันอีก ไปให้พ้น!”

ตั้งแต่นั้นมา จึงไม่มีใครชวนหนูแป้นมาเล่นอีกเลย หนูแป้นต้องอยู่คนเดียว ไม่มีใครอยากเข้าใกล้หนูแป้น ไม่มีใครอยากพูดกับหนูแป้น ไม่มีใครสนใจว่าหนูแป้นจะทำอะไร หนูแป้นนั่งมองดูของเล่นอื่น ๆ เล่น หัวเราะ และเต้นรำกันอย่างสนุกสนานด้วยความอิจฉา หนูแป้นรู้สึกเหงา หนูแป้นอยากจะมีเพื่อน หนูแป้นอยากจะมีเพื่อน หัวเราะ และเต้นรำอย่างสนุกสนานเหมือนของเล่นอื่น ๆ แต่ไม่มีใครมาชวนหนูแป้นไปเล่นอีกเลย หนูแป้นรู้สึกอยากร้องไห้แล้วหนูแป้นก็เริ่มร้องไห้ แต่ก็ไม่มีใครมาหาหนูแป้น หนูแป้นร้องไห้จนเหนื่อยและหลับไป

เมื่อหนูแป้นลืมตาตื่นขึ้นมาอีกครั้ง หนูแป้นก็เห็นของเล่นทั้งหมดยืนรายล้อมหนูแป้น ลูกหมีไขลานกับตุ๊กตาคนป่ายืนถือป้าย “ยินดีต้อนรับสู่ห้องของเล่น” ลุงทอมเริ่มขับร้องเพลง “เพื่อนกัน” ของเล่นอื่น ๆ ร้องตามพร้อม ๆ กัน เสียงเพลงดังกังวาน ทุกคนมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

หนูแป้นวิ่งเข้าไปกอดลุงทอมแล้วกล่าวขอโทษของเล่นทั้งหมดพร้อมทั้งสัญญาว่า ต่อไปนี้หนูแป้นจะทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี ไม่จะถูกเหยียดหยามผู้อื่นอีกต่อไป

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 15

นิทานเรื่องความลับของจู้บแจง

จู้บแจงเด็กหญิงตัวเล็กคนหนึ่งชอบเวลากลางคืนมาก จู้บแจงรู้ว่าเมื่อไหร่จึงจะถึงเวลากลางคืน เพราะถ้าถึงเวลากลางคืนแม่จะอุ้มจู้บแจงไปบนตักอ่านหนังสือให้จู้บแจงฟัง บางวันก็จะเล่านิทานสนุก ๆ บางทีก็จะร้องเพลงกล่อมเด็กกล่อมจู้บแจงจนหลับไป

วันนี้ก็เช่นกันคุณแม่อุ้มจู้บแจงไปบนตัก โอบกอดจู้บแจงเบา ๆ คุณแม่เล่านิทานให้จู้บแจงฟัง นิทานสนุกมาก จู้บแจงอยากฟังอีกแต่แม่บอกว่าวันนี้ก็มากแล้วถึงเวลาที่จู้บแจงจะต้องเข้านอน คุณแม่อุ้มจู้บแจงไปนอนที่เตียง ห่มผ้าให้จู้บแจงแล้วพูดว่า "ราตรีสวัสดิ์จ๊ะ" จากนั้นแม่ก็เดินตรงไปที่ประตูห้องของจู้บแจง

"แม่จ๋า ..." จู้บแจงเรียกแม่เบา ๆ

แม่หันมามองแล้วเดินกลับมาหาจู้บแจง ถามจู้บแจงด้วยเสียงนุ่มนวลว่า "มีอะไรหรือจ๊ะ จู้บแจง"

"แม่จ๋า ... ขอตุ๊กตาผมทองมานอนเป็นเพื่อนจู้บแจงได้ไหมจ๊ะ แม่" จู้บแจงพูด

แม่ตอบว่า "ได้ซิจ๊ะ แม่จะไปหยิบมาให้จ๊ะ" แม่อุ้มตุ๊กตาผมทองออกมาจากเปลของเล่นมาส่งให้จู้บแจง

จู้บแจงรับตุ๊กตาผมทองมานอนข้าง ๆ ตัว แม่ดึงผ้าห่มให้ตุ๊กตาผมทองแล้วพูดว่า "ราตรีสวัสดิ์จ๊ะ" แล้วแม่ก็เดินตรงไปที่ประตูห้อง

"แม่จ๋า ..." จู้บแจงเรียกแม่เบา ๆ

แม่หันมามองแล้วเดินกลับมาหาจู้บแจง แม่ยื่นให้จู้บแจง ถามจู้บแจงด้วยเสียงนุ่มนวลว่า "มีอะไรหรือจ๊ะ จู้บแจง"

"แม่จ๋า ... จู้บแจงมีความลับจะบอกแม่" จู้บแจงพูด

"ความลับ ... เอ ... ความลับอะไรจ๊ะ" แม่ถาม

“แม่ เอียงหูมาซิจ๊ะ จ๊ีบแจงจะบอกความลับให้” “จ๊ีบแจงบอก แม่จึงเอียงหูเข้าไปใกล้ จ๊ีบแจงกระซิบบอกแม่ว่า “ความลับของจ๊ีบแจงก็คือ ... จ๊ีบแจงจะเป็นเด็กก็จ๊ะ แม่จ๋า” แม่ยิ้ม มองจ๊ีบแจงด้วยความรัก

จ๊ีบแจงบอกกับแม่อีกว่า “จ๊ีบแจงมีความลับอีกเรื่องหนึ่ง แม่อยากฟังความลับของจ๊ีบแจงไหมจ๊ะ แม่จ๋า”

แม่ยิ้ม พยักหน้าแล้วเอียงหูอีกข้างหนึ่งเข้าไปใกล้จ๊ีบแจง

จ๊ีบแจงกระซิบที่ข้างหูแม่เบา ๆ ว่า “ความลับอีกเรื่องหนึ่งของจ๊ีบแจงก็คือ ... แม่ฟังนะจ๊ะ ... จ๊ีบแจงรักแม่มากที่สุดในโลก”

แม่ยิ้ม หอมแก้มจ๊ีบแจง แล้วกระซิบที่ข้างหูจ๊ีบแจงเบา ๆ ว่า “แม่ก็รักจ๊ีบแจงมากที่สุด ในโลกเหมือนกันจ๊ะ ลูกรัก”

จ๊ีบแจงหลับตาและหลับไปอย่างมีความสุข จนไม่ได้ยินคำว่าราตรีสวัสดิ์ และไม่รู้ว่าคุณแม่ออกจากห้องจ๊ีบแจงไปตั้งแต่เมื่อไหร่

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 16

นิทานเรื่องของขวัญวันแม่

"ดอกมะลิโอย ๆ เก็บมาร้อยเป็นมาลัย ..." เสียงเพลงดังมาจากปากของหนูปิ่นที่กำลังนั่งร้อยมาลัยอยู่ใต้ต้นไม้ในสวน หนูบ้อมเดินผ่านมาถามว่า "จะร้อยมาลัยไปให้ใครกันจ๊ะหนูปิ่น"

หนูปิ่นตอบว่า "พรุ่งนี้เป็นวันที่ 12 สิงหาคม เป็นวันแม่แห่งชาติใจล่ะหนูปิ่นจะร้อยมาลัยให้เป็นของขวัญคุณแม่ คุณแม่ชอบดอกมะลิ แล้วดอกมะลิก็เป็นสัญลักษณ์ของวันแม่ด้วยนะจ๊ะ"

หนูบ้อมเดินต่อไป ผ่านหน้าบ้านของหนูปิ๊ก หนูปิ๊กกำลังรดน้ำต้นไม้หน้าบ้าน หนูบ้อมร้องทักขึ้นว่า "หนูปิ๊ก แหม! ชยันจัง รดน้ำต้นไม้ทุกวันเลยนะจ๊ะ"

หนูปิ๊กตอบว่า "ใช่จ๊ะ ปิ๊กตั้งใจไว้ว่าจะดูแลต้นไม้ที่สนามหน้าบ้านให้สวย เป็นของขวัญให้คุณแม่ในวันแม่แห่งชาติจ๊ะ คุณแม่ชอบออกมานั่งเล่นที่สนามหน้าบ้านในตอนเย็น ๆ"

หนูบ้อมเดินต่อไป พบหนูอ๊อดกับหนูอ้วน สองพี่น้องถือกล่องของขวัญเดินกลับบ้าน หนูบ้อมร้องถามว่า "หนูอ๊อดกับหนูอ้วนจะเอาของขวัญไปไหนกันจ๊ะ"

"นี่เป็นของขวัญที่เราสองพี่น้องซื้อมาด้วยเงินที่เหลือจากค่าขนม มันเป็นผ้าพันคอแสนสวยที่คุณแม่อยากได้ หนูอ๊อดกับหนูอ้วนจะให้มันเป็นของขวัญคุณแม่ในวันแม่แห่งชาติใจล่ะจ๊ะ"

หนูบ้อมเดินกลับบ้าน ตลอดทางหนูบ้อมมีสีหน้าเศร้าสร้อย พรุ่งนี้ก็จะถึงวันที่ 12 สิงหาคมแล้ว หนูบ้อมไม่มีของขวัญให้คุณแม่ในวันแม่เลย หนูบ้อมรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้เตรียมของขวัญไว้ให้คุณแม่

"ลูกบ้อม ไม่สบายหรือเปล่าจ๊ะ" คุณแม่ถามหนูบ้อมด้วยความห่วงใยเมื่อเห็นท่าทางอันเศร้าสร้อยของหนูบ้อม

"เปล่า ... เปล่า ... ครับ บ้อมสบายครับ บ้อมไม่ได้เป็นอะไรครับ" หนูบ้อมรีบตอบ

คืนนั้นหนูบ้อมนอนไม่หลับ เพราะแต่ครุ่นคิดว่าจะหาอะไรเป็นของขวัญให้คุณแม่ในวันรุ่งขึ้น หนูบ้อมครุ่นคิดตลอดคืนและหลับไปเมื่อใกล้สว่าง

หนูบ้อมลืมตาขึ้นเมื่อได้ยินเสียงคุณแม่เรียกอยู่ข้างหูลูเบา ๆ แสงสว่างเข้าตาหนูบ้อม
 สายแล้ว หนูบ้อมเห็นคุณแม่ยืนอยู่ข้างเตียง หนูบ้อมลุกขึ้นนั่งแล้วพาเข้าไปบอกคุณแม่ ร้องให้พาลาง
 พุดว่า "ฮือ ... ฮือ ... คุณแม่ครับ บ้อมเสียใจ วันนี้เป็นวันแม่ ใคร ๆ ก็มีของขวัญให้คุณแม่
 กันทั้งนั้น แต่บ้อม ... ฮือ ... บ้อมไม่มี ... บ้อมไม่มีของขวัญให้คุณแม่ คุณแม่ครับ ... อย่า
 โกรธบ้อมนะครับ บ้อมไม่มีอะไรให้คุณแม่เลย ... แต่บ้อมสัญญาว่าจะเป็นเด็กดีของคุณแม่ คุณแม่
 อย่าโกรธบ้อมนะครับ"

"โอ ... ลูกแม่ ..." คุณแม่กอดบ้อมด้วยความรักและพุดกับบ้อมด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยน
 ว่า "แม่จะโกรธลูกได้ยังไงกันจ๊ะ ลูกรู้ไหมว่า แม่ได้รับของขวัญวันแม่จากลูกแล้ว"

หนูบ้อมคลายกอดแล้วมองหน้าคุณแม่ด้วยความสงสัย คุณแม่พุดต่อไปว่า "ของขวัญที่ลูกให้แม่
 เป็นของขวัญที่มีค่าและถูกใจแม่มากที่สุดเลยจ๊ะ"

หนูบ้อมหยุดร้องไห้แล้วพุดว่า "บ้อมไม่ได้ทำอะไรคุณแม่เลย"

คุณแม่ยิ้มแล้วพุดว่า "ลูกบ้อมให้แม่แล้วจ๊ะ เมื่อกี้ลูกให้สัญญาแม่ใช่ไหมจ๊ะ"

"ครับ" หนูบ้อมตอบ "บ้อมให้สัญญาว่าบ้อมจะเป็นเด็กดี"

"นั่นละ ของขวัญที่ลูกบ้อมให้แม่และถูกใจแม่มากที่สุดละจ๊ะ" คุณแม่พุด

หนูบ้อมพยักหน้าอย่างเข้าใจ หนูบ้อมกอดคุณแม่ด้วยความรักพร้อมกับยืนยันด้วยน้ำเสียง
 หนักแน่นว่า "บ้อมสัญญาว่า บ้อมจะเป็นเด็กดีครับคุณแม่"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 17

นิทานเรื่องจ๊ะเอ๋เก๋พบแล้ว

เก๋วิ่งเล่นอย่างสนุกสนานอยู่ในสวนพร้อมกับเพื่อน ๆ ได้แก่ นกกระเจิบเสียงเพราะ กระรอกหางสวย เจ้าปุยแมวสีขาว และเจ้าโตหมาแสนรู้

เก๋หยุดพักที่ใต้ร่มไม้ พยายามจะเอ๋ยเก๋ก็ชวนเพื่อน ๆ เล่นซ่อนหา "เก๋จะเป็นคนหานะ" เก๋พูด พร้อมกับปิดตาหันเข้าหาต้นไม้แล้วเริ่มนับ "หนึ่ง สอง สาม ..."

ทุกคนวิ่งไปหาที่ซ่อน

"สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า สิบ" เก๋นับถึงสิบแล้วเปิดตา เก๋มองไปรอบ ๆ เห็นแต่ต้นไม้ในสวน ทุกคนหายไปตามหมด

เก๋มองไปรอบ ๆ อีกครั้ง ที่กิ่งไม้เตี้ย ๆ มีอะไรอย่างหนึ่งสีน้ำตาลโผล่ออกมา เก๋วิ่งเข้าไป "จ๊ะเอ๋ เก๋พบแล้ว กระรอกอยู่นี่เอง" เก๋ร้องเสียงดัง กระรอกหางสวยวิ่งตามกิ่งไม้ลงมามาหาเก๋

เก๋มองไปรอบ ๆ ตัว นกกระเจิบเผลอตัวส่งเสียงร้องจ๊ับ จ๊ับ เก๋เงยหน้าขึ้นไปมองบนต้นไม้ ที่ยอดไม้ที่มีใบสีเขียวอยู่เต็ม มีนกตัวหนึ่งเกาะอยู่ เก๋จำเสียงร้องได้ "จ๊ะเอ๋ เก๋พบแล้ว นกกระเจิบอยู่นี่เอง" เก๋ร้องอย่างดีใจ นกกระเจิบเสียงเพราะร้องจ๊ับ จ๊ับ แล้วกล่าวกินลงมามาหาเก๋

เก๋มองไปรอบ ๆ ตัว ต้นไม้เล็ก ๆ หลายต้นขึ้นอยู่ใกล้ ๆ กับ ต้นไม้ที่มีใบสีเขียวอ่อนเขียวแก่ มองดูเป็นพุ่มสวย เก๋มองเห็นพุ่มไม้นั้นไหวสั่นไปมา "ไม่ใช่เพราะลมพัดแน่นอน" เก๋คิดแล้วย่องเข้าไปใกล้ ๆ พุ่มไม้แล้วก้มลงมอง อะไรอย่างหนึ่งแอบอยู่ในนั้น เก๋มองเห็นหางของมังกรติดไปมา "จ๊ะเอ๋ เก๋พบแล้ว เจ้าโตอยู่นี่เอง" เก๋ร้องเสียงดังด้วยความดีใจ เจ้าโตหมาแสนรู้วิ่งออกมาจากที่ซ่อน กระดิกหางวิ่งมามาหาเก๋พร้อมกับเห่าโห้ง! โห้ง!

เกมองไปรอบ ๆ ตัวอีกครั้ง เกมองหาเจ้าปุยแมวสีขาว

“เอ ... เจ้าปุยไปซ่อนที่ไหนนะ หาเท่าไรก็หาไม่เจอ” เก่พูดเมื่อมองหาเจ้าปุยไม่พบ นกกระजิบ กระรอก และเจ้าโตต่างก็ช่วยกันมองหา เจ้าโตใช้จมูกดมไปที่พื้นที่มีต้นหญ้าปกคลุม เจ้าโตได้กลิ่นอะไรอย่างหนึ่ง เจ้าโตเดินตามกลิ่นนั้นไปจนถึงโคนต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีโพรงเล็ก ๆ อยู่ใกล้โคน เจ้าโตมองเข้าไปในโพรงไม้เล็ก ๆ นั้น แล้วเจ้าโตก็ร้องออกมาด้วยเสียงอันดังว่า “เจ้าปุยอยู่ในโพรงไม้ เจ้าปุยอยู่ในโพรงไม้”

เก่ นกกระจิบ และกระรอกวิ่งตรงไปที่ต้นไม้ใหญ่ต้นนั้น

“จ๊ะเอ๋ เก่พบแล้ว เจ้าปุยอยู่ที่นี่เอง” เก่พูดด้วยความตื่นเต้นดีใจ เมื่อมองเห็นเจ้าปุย หมอบอยู่ในโพรงไม้เล็ก ๆ นั้น เจ้าปุยกระโดดออกมาจากโพรงไม้

เก่ นกกระจิบ กระรอก เจ้าปุยและเจ้าโต ต่างหัวเราะกันอย่างสนุกสนานแล้วพูดขึ้นพร้อมกันว่า “สนุกจังเลย สนุกที่สุดในโลกเลย”

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 18

นิทานเรื่องดินแดนแห่งความสุข

วันหนึ่งขณะที่ต้อยต้งกำลังวิ่งเล่นที่หน้าบ้าน ต้อยต้งก็พบเทวดาน้อยองค์หนึ่งบาดเจ็บอยู่ ต้อยต้งได้ช่วยเหลือจนเทวดาน้อยหายเป็นปกติ เทวดาน้อยจึงชวนต้อยต้งไปเที่ยวที่บ้านของเทวดาน้อย เทวดาน้อยเฝ้าพาให้ต้อยต้งตัวเล็กเท่า ๆ กับเทวดาน้อยแล้วติดปีกให้ต้อยต้ง เทวดาน้อยพาต้อยต้งบินไป

เทวดาน้อยพาต้อยต้งบินไปยังดินแดนอันเป็นที่อยู่ของเทวดาน้อย ที่นั่น ร่มรื่น สวยงาม มีต้นไม้ใหญ่ใหญ่ปลูกไว้และได้รับการดูแลอย่างดี นกน้อยหลายตัวกำลังขับขานเสียงเพลงไพเราะ อยู่บนต้นไม้ กระรอกหลายตัววิ่งระบออยู่ข้างล่าง กระต่ายขาวหลายตัวกระโดดโลดเต้นอย่างมีความสุข

"ต้นไม้ใหญ่ข้างหน้านั้นยังไกลละ บ้านของเรา" เทวดาน้อยพูดพร้อมกับชี้ให้ต้อยต้งดูต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีลำต้นไม้ใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาออกไปมากมาย

"ยินดีต้อนรับสู่บ้านของเรา" เทวดาน้อยพูดเมื่อพาต้อยต้งไปหยุดยืนอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นนั้น ด้านหนึ่งของต้นไม้มีบันไดทอดไปยังลำต้นซึ่งเป็นโพรงใหญ่ มีประตูเปิดได้ ข้างในเย็นสบาย มีหน้าต่างเปิดให้อากาศถ่ายเท ภายในถูกจัดไว้อย่างสวยงาม มีระเบียบ และน่าอยู่ แบ่งเป็นห้องรับแขกห้องนั่งเล่นและห้องครัว กิ่งไม้ใหญ่ที่แยกออกจากลำต้นหลายกิ่ง ถูกจัดทำเป็นห้องนอน

"เทวดาน้อยอยู่คนเดียว ทำไมจึงมีห้องนอนหลายห้องจ๊ะ" ต้อยต้งถามด้วยความสงสัย

"เราไม่ได้อยู่คนเดียวหรอกจ๊ะ เรามีพี่น้องอีกหลายคน แต่เวลานี้พี่น้องของเราออกไปปลุกต้นไม้แทนต้นไม้ที่ตายไป" เทวดาน้อยตอบ

"ความจริงเทวดาน้อยกับพี่น้องทุกคน ก็มีบ้านที่สวยงาม มีห้องนอนที่แสนสบายอยู่ที่นี่แล้ว ทำไมจะต้องไปปลุกต้นไม้อีกจ๊ะ" ต้อยต้งถามต่อ

"ความจริงเรามีบ้านหลังนี้หลังเดียวก็เพียงพอสำหรับอาศัยอย่างสบายแล้วแต่เราก็นึกที่จะออกไปทำงาน ปลุกต้นไม้ ดูแลรดน้ำต้นไม้เพราะต้นไม้ช่วยให้สนามหน้าบ้านของเราร่มรื่น สวยงาม มีสัตว์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ช่วยให้บ้านเรามีชีวิตชีวา อากาศก็เย็นสบาย ไม่ร้อนเพราะต้นไม้ช่วยให้ร่มเงาแล้วก็ช่วยให้อากาศก็อีกด้วย ถ้าอยู่ในดินแดนนี้พวกเราทุกคนก็จะมีร่างกายที่แข็งแรง" เทวดาน้อยอธิบายให้ต้อยติ่งเข้าใจ ต้อยติ่งพยักหน้าเห็นด้วย เทวดาน้อยพูดต่อว่า "มันเป็นสิ่งแปลกประหลาดจ๊ะ ต้อยติ่งรู้ไหม ดินแดนของเรา น้ำไม่เคยท่วมเลยแม้ก็ไม่แห้งแล้ง มีฝนตกพอดีพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป พวกเราที่อยู่ในดินแดนนี้ล้วนมีความสุขกันถ้วนหน้า เราเรียกดินแดนของเราว่า ดินแดนแห่งความสุข"

"ต้อยติ่งอยากให้บ้านของต้อยติ่งเป็นดินแดนแห่งความสุขแบบนี้บ้าง" ต้อยติ่งพูด

"พี่น้องของเราแล้วว่า มันเป็นคำสาปของสวรรค์ ถ้าดินแดนใดปล่อยให้ต้นไม้ลดจำนวนลง มีต้นไม้ที่เห็นแก่ตัว ตัดต้นไม้แล้วไม่ปลุกต้นไม้ใหม่แทน ดินแดนนั้นจะพบกับภัยพิบัติ กลายเป็นดินแดนแห่งความทุกข์" เทวดาน้อยเล่า

"ขอบคุณเทวดาน้อยมากที่พาต้อยติ่งมาเที่ยวและเล่าเรื่องนี้ให้ต้อยติ่งฟัง ต้อยติ่งคิดว่าตอนนี้ต้อยติ่งจะต้องรีบกลับบ้านแล้วละ ต้อยติ่งจะนำเรื่องดินแดนแห่งความสุขไปเล่าให้ทุกคนฟัง ทุกคนจะได้ช่วยกันปลุกต้นไม้สร้างดินแดนแห่งความสุขแล้วทุกคนจะได้อยู่ในดินแดนแห่งความสุขตลอดไป" ต้อยติ่งพูด

เทวดาน้อยจึงพาต้อยติ่งไปส่งที่บ้าน ก่อนจากกันเทวดาน้อยได้ถอดปีกที่ต้อยติ่งใส่ออกแล้วเนรมิตให้ต้อยติ่งตัวโตเท่าเดิม พร้อมกับอวยพรต้อยติ่งว่า "ขอให้ต้อยติ่งโชคดีและได้อยู่ในดินแดนแห่งความสุขนะจ๊ะ"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 19

นิทานเรื่องเพื่อนของผึ้งอ้วน

ผึ้งอ้วนกับหนอนแก้วเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองอาศัยกันไม่ในสวนแห่งหนึ่งเป็นที่ยู่
 เช้าวันหนึ่งผึ้งอ้วนสังเกตเห็นหนอนแก้วมีท่าทางอ่อนเพลีย ผึ้งอ้วนจึงถามหนอนแก้วด้วย
 ความห่วงใยว่า "หนอนแก้วเป็นอะไรไป ไม่สบายหรือเปล่าจ๊ะ"
 หนอนแก้วส่ายหน้า พูกว่า "ฉันไม่รู้ตัวเองเป็นอะไร รู้แต่ว่าวังนอนมาก แล้วก็อยาก
 นอนหลับเป็นที่สุดเลย ..." พอพูดจบหนอนแก้วก็หลับไป และหลับสนิท
 ผึ้งอ้วนเห็นดังนั้นจึงพูดว่า "หนอนแก้วพักผ่อนอยู่ที่นั่นจะดี ผึ้งอ้วนจะต้องออกไปทำงานแล้ว
 จ๊ะ" แล้วผึ้งอ้วนก็บินออกไปหาน้ำหวานจากดอกไม้ ใกล้ค่ำผึ้งอ้วนจึงกลับมา
 "หนอนแก้วจ๋า ผึ้งอ้วนกลับมาแล้วจ๊ะ" หนอนแก้วตะโกนเรียกแต่ไม่มีเสียงตอบ
 "เอ ... หนอนแก้วหายไปไหนนะ" ผึ้งอ้วนคิดพลางมองหาหนอนแก้ว แต่ไม่พบ ผึ้งอ้วน
 ออกไปตามหาหนอนแก้วทั่วสวนจนเหนื่อยแต่ก็ไม่พบ ผึ้งอ้วนจึงเข้าไปนอนและตั้งใจว่า วันรุ่งขึ้น
 ผึ้งอ้วนจะไปตามหาหนอนแก้วใหม่
 เช้าวันรุ่งขึ้นเมื่อผึ้งอ้วนเปิดประตูบ้านออกมาก็พบถุงประหลาดถุงหนึ่งอยู่ที่ข้างประตู
 "เอ ... ถุงอะไร" ผึ้งอ้วนพุดด้วยความสงสัยพร้อมกับเข้าไปดูใกล้ ๆ และพยายามจะเปิดดูว่า
 เป็นถุงอะไร แต่ถุงนั้นปิดแน่นจนผึ้งอ้วนไม่สามารถเปิดออกได้ ผึ้งอ้วนเก็บถุงนั้นไว้ในบ้านแล้ว
 ก็ล้มมันเสียสนิท
 หลายวันต่อมา ถุงนั้นเริ่มเคลื่อนไหวได้ ผึ้งอ้วนจึงมองด้วยความตื่นเต้นและประหลาดใจ
 "ต้องมีอะไรสักอย่างอยู่ในถุงแน่ ๆ กูซิ มันเดินไปข้างหน้า เดินถอยหลัง มันกระโดด
 ได้ด้วย" ผึ้งอ้วนพุด

ทันใดนั้นปากถุงก็เปิดออก ผีเสื้อตัวหนึ่งโผล่ออกมา มันเป็นผีเสื้อที่สวยงามที่สุดตั้งแต่ผึ้งอ้วนเคยเห็นมา

"สวัสดีจ๊ะ ผึ้งอ้วน" ผีเสื้อพูด "จำฉันไม่ได้หรือ ฉันคือเพื่อนของผึ้งอ้วนยังงั้นละจ๊ะ"

"เป็นไปได้อย่างไรกัน" ผึ้งอ้วนพูด "เพื่อนของผึ้งอ้วนเป็นหนอนแก้วไม่ใช่ผีเสื้อสักหน่อย"

"ใช่จ๊ะ" ผีเสื้อพูด "ฉันกลับไปตอนที่ฉันเป็นหนอนแก้ว แล้วฉันก็สร้างเปลือกหุ้มตัวของฉันไว้ เป็นถุง ฉันนอนหลับในถุงอย่างสบาย พอฉันตื่นมา ฉันก็พบว่าตัวเองกลายเป็นผีเสื้ออย่างที่เห็นนี่แหละจ๊ะ" ผีเสื้อเล่า

ผึ้งอ้วนพยักหน้าอย่างเข้าใจและกระพือปีกด้วยความยินดีที่หนอนแก้วเพื่อนของผึ้งอ้วนกลายเป็นผีเสื้อ ผึ้งอ้วนกับผีเสื้อจะไต่บินไปในที่ต่าง ๆ ด้วยกันได้ แล้วผึ้งอ้วนกับผีเสื้อก็ชวนกันบินออกไป ทั้งสองยังมีให้กันอย่างร่าเริงและมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวาดรูป ครั้งที่ 20

นิทานเรื่องผีเสื้อแสนสวย

ต้องวิ่งเล่นอยู่ในสวนดอกไม้ มีดอกไม้บานสะพรั่งรับแสงแดดในยามเช้า ผีเสื้อหลายตัว กำลังบินคอบดมและดูดน้ำหวานจากเกสรดอกไม้ จากดอกไม้หนึ่งไปยังอีกดอกไม้หนึ่ง ผีเสื้อช่วยประดับสวนดอกไม้ทั้งดงงามอยู่แล้วทั้งดงงามและมีชีวิตชีวามากขึ้น

ต้องเห็นผีเสื้อมีสีสันงดงาม ต้องพยายามไล่จับผีเสื้อมาหลายวันแล้วแต่ต้องจับไม่ได้ ลักตัว วันนั้นก็เช่นกัน เมื่อต้องเข้าไปใกล้ ผีเสื้อก็บินหนีต้องไปได้ทุกที่ ต้องไล่จับผีเสื้อจนเหนื่อย แต่ก็ยังจับผีเสื้อไม่ได้ ต้องนั่งพักพาลงคิดหาวิธีที่จะจับผีเสื้อแล้วต้องก็คิดออก

ต้องวิ่งเข้าไปในบ้าน ตรงไปยังห้องเก็บของแล้วกลับออกมาพร้อมกับตาข่ายช้อนปลา

ต้องใช้ตาข่ายช้อนปลาไล่จับผีเสื้อ แต่ผีเสื้อก็บินหนีรอดไปได้ ต้องพยายามอยู่หลายครั้ง ผีเสื้อก็บินหนีรอดไปได้ทุกครั้ง ต้องเริ่มท้อใจ จนกระทั่งต้องเห็นผีเสื้อตัวหนึ่งเกาะอยู่ที่ดอกไม้ ต้องใช้ตาข่ายตัวจับผีเสื้อตัวนั้นอย่างรวดเร็ว เสียงดัง ชวบ!

ต้องจับผีเสื้อได้แล้ว มันเป็นผีเสื้อตัวใหญ่และสวยงามที่สุด ต้องดีใจมาก นำผีเสื้อไปใส่ขวดโหลไว้ ใช้ผ้าปิดแล้วทำรูไว้ให้มีอากาศสำหรับหายใจ

ต้องนำผีเสื้อไปอวดแม่ แม่ชมว่า "ลูกแม่เก่งมากที่จับผีเสื้อตัวใหญ่และสวยงามได้ แต่แม่ว่า มันคงอึดอัดและไม่ชอบอยู่ในนี้หรอก คุณแม่พยายามค้นหาทางออกไปข้างนอก เห็นไหมจ๊ะ"

ตอนเย็นต้องเห็นผีเสื้อมีท่าทางเหงาหงอย ไม่ร่าเริงเหมือนตอนเช้า ต้องคิดในใจว่า จริงอย่างที่แม่พูด ผีเสื้อดูเศร้าสร้อยไม่สนุกสนานเลย มันคงอยากออกไปหาเพื่อน ๆ ไปดูดน้ำหวานจากดอกไม้ในสวนที่มีแสงแดดและอากาศสดใส ต้องพูดกับผีเสื้อว่า "อยู่ในขวดโหลนี้ คุنهاทางเจ้าไม่มีความสุขเลย เอาละ ฉันจะปล่อยเจ้าไป"

ต้องเปิดผ้าที่ปิดขวดโหลออกและเดินไปที่หน้าต่าง “ไปซิ ฉันให้เจ้าไป บินไป บินไป
 บินไปซิจ๊ะ” ต้องพูด

ต้องมองดูผีเสื้อบินออกไปที่สวนดอกไม้ ถึงแม้ว่าจะใกล้ค่ำแต่ผีเสื้อก็มีท่าทางร่าเริงและ
 มีความสุขที่ได้บินอยู่ในสวนดอกไม้อย่างอิสระ

ต้องจิตใจที่ผีเสื้อมีความสุข และตั้งแต่นั้นมาต้องไม่เคยคิดที่จะจับผีเสื้ออีกเลย

ภาคผนวก ง.

รายชื่อผู้เข้าร่วมงาน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ละออ ชูติกร อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
2. อาจารย์อัญชลี ไสยวรรณ อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ และอาจารย์ประจำภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
3. อาจารย์สายสมร นาคประเสริฐ อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผดุง พรหมมูล หัวหน้าคณะมนุษยศาสตร์ และอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
2. อาจารย์นารี ศิริทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครปฐม สหวิทยาลัยทวารวดี
3. อาจารย์อภิสิริ จรัสชนะเพท ผู้จัดการและอาจารย์โรงเรียนอนุบาลบ้านเรียนจิตติ กรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 3 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อารี รังสินันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รองศาสตราจารย์ วรากรณ์ รักวิจัย อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล โรงเรียนประถม
สาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และอาจารย์ประจำวิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัย
ที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล

บทคัดย่อ

ของ

เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ธันวาคม 2531

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5 - 6 ปี โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ได้มาโดยวิธีจับฉลากแล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยวิธีจับคู่กะแนน (Equate Group) ให้แต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมทางสังคมเหมือนกัน จากนั้นจึงจับฉลากอีกครั้งเพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล ทำการทดลอง 20 ครั้ง ใน 10 สัปดาห์

ก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้ทำการทดสอบเด็กทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง อาร์ รังสินันท์ แปลมาจากแบบทดสอบชื่อ Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A ของทอร์เรนซ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF CREATIVITY BETWEEN PRE-SCHOOL CHILDREN
EXPERIENCING GROUP AND INDIVIDUAL DRAWING ACTIVITIES

ABSTRACT

BY

PIENGJIT ROSUPARAT

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

December 1988

The purpose of this study was to compare the creativity of pre-school children between group and individuals in drawing activities.

The sample of the study was a class of 30 pre-school children aged 5 to 6 at Bandon (Srisaengkasikon) Kindergarten school, Muang District, Nan Province. The Simple random method was used. The children were arranged into 2 equate groups of 15 possessing similar social behavior. The two groups were then randomly selected to be an experimental group and a control group. The experimental group took part in group drawing activity and the control group took part in individual drawing activity for 20 times in 10 weeks.

The pretest and posttest of this study was proceeded using Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A by Torrance translated by Aree Rangsinant. At test was used to analyse the data.

The results of this study revealed that creativity between the experimental group and control group was significantly different at the .01 level. The fluency, the originarity and the elaboration of the experimental group and the control group were significantly different at the .01 level. The experimental group and the control group demonstrated higher score in creativity after the experiment with significant different at the .01 level.